

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

С.М. Гаврилюк

ТЕАТР ДЛЯ ДІТЕЙ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

3-тє видання, доповнене

Умань
Видавець «Сочінський М. М.»
2021

УДК 792(07)
Г12

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кушнір Валентина Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Ляпунова Валентина Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького

Манжелій Наталія Михайлівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

*Рекомендовано до друку вченою радою
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 15 від 30 березня 2021р.)*

Гаврилюк С. М.

Г12 Театр для дітей : навчальний посібник. 3-тє видання, доповнене. / С. М. Гаврилюк. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2021. – 175 с.

ISBN 978-966-304-405-7

У посібнику розкрито вплив театралізованої діяльності на художньо-творчий розвиток особистості. Уміщено програму театралізованої діяльності, конспекти занять по ознайомленню дітей з театром, казки для показу вистави в дитячому театрі, рухливі ігри за мотивами казок. Для ознайомлення дітей зі спеціальною театральною термінологією створено «Театральний словник».

Навчальний посібник розраховано на студентів вищих навчальних закладів, педагогічних коледжів, фахівців навчально-виховних комплексів. Прислужиться студентам факультету дошкільної освіти для засвоєння курсу «Педагогічна творчість».

УДК 792(07)

Зміст

Передмова	5
РОЗДІЛ 1. Актуалізація творчості дітей дошкільного віку	7
РОЗДІЛ 2. Використання театралізованої діяльності у формуванні творчої особистості	17
РОЗДІЛ 3. Психолого-педагогічний супровід розвитку дитячої творчості засобами театралізованої діяльності	35
РОЗДІЛ 4. Програма театралізованої діяльності вихованців (5-7 років)	44
4.1 Заняття по ознайомленню дітей з театром (для дітей 5-7 років)	58
Заняття № 1. Подорож до театру	59
Заняття № 2. Зустріч з актором	63
Заняття № 3. Театр масок	65
Заняття № 4. Веселий скоморох	67
Заняття № 5. На гостини до петрушки	70
Заняття № 6. Пізнайко запрошує	74
Заняття № 7. Виховання ведмежат	77
Заняття № 8. Стародавня Греція. Історія театру	80
4.2 КАЗКИ для дитячого театру (для дітей 5-7 років)	83
Ріпка	85
Ледача царівна	89
Кривенька качечка	94
Лисичка-сестричка і сірий вовк	100
Вовк і семеро козенят	105
Солом'яний бичок	110
Дванадцять місяців	115
Колосок	121
Лисичка і журавель	127
Казочка про всіх	130
4.3 РУХЛИВІ ІГРИ за мотивами українських народних казок (для дітей 5-7 років)	135
Вовк і семеро козенят	136
Ледача царівна	136
Ріпка	136
Лисичка-сестричка і сірий вовк	136
Лисичка і журавель	137
Дванадцять місяців	137

Рукавичка	137
Колосок	137
Солом'яний бичок	138
Кривенька качечка	138
4.4 ФІЗКУЛЬТ-ХВИЛИНКИ за мотивами українських народних казок	139
Спортивна мандрівка	140
Веселі звірята	141
Колосок	142
Спритний колобок	144
4.5 ЗАГАДКИ за мотивами українських народних казок (для дітей 5-7 років)	144
4.6 ТЕАТРАЛЬНИЙ СЛОВНИЧОК	151
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	160
ДОДАТОК	171

Передмова

Перспективним напрямом розвитку особистості на сучасному етапі є здатність до активної творчої діяльності. Одним із дієвих засобів розвитку дитини за належної організації навчально-виховного процесу може стати театралізована діяльність, яка має величезні можливості щодо творчих пошуків художнього самовиявлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Театрально-ігрове дійство може об'єднати значну кількість дітей різного віку. Всі вони - активні учасники (режисери, актори, костюмери, гримери, а також і глядачі). Об'єднання вихованців дошкільного та молодшого шкільного віку під час театралізованої діяльності сприяє творчій співпраці, наступності у роботі з художньо-естетичного виховання дошкільного навчального закладу та початкової школи. Відповідно до інтересів дітей 5 - 7 років відповідають народні казки, позаяк вони побудовані на стислих діалогах героїв, їх легко обіграти. Свідоме ставлення дітей до героїв казки, усвідомлення їхніх вчинків, основної думки твору, формуватиме у дітей бажання творити добро заради інших. Саме в казці дитина виховується, вчиться аналізувати власну поведінку, розуміти своїх друзів, старших людей. А педагогові важливо побачити в кожному вихованцеві його здібності, нахили.

Проведене дослідження та вивчення перспективного педагогічного досвіду з використання театралізованої діяльності в навчально-виховному комплексі "Дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад" дають підстави стверджувати, що театралізована діяльність є комплексним, доступним і високоефективним засобом для виховання і розвитку дітей в умовах навчально-виховного комплексу. Тому надзвичайно важливо правильно використати розвивальні можливості театралізованої діяльності у вихованні та розвитку особистості. Зміст навчально-методичного посібника розкриває розвивальні можливості театралізованої діяльності, організаційно-педагогічні умови та керівництво театралізованою діяльністю в умовах навчально-виховного комплексу. Вагоме місце у посібнику відведено формуванню творчих здібностей вихованців.

Студентам, вихователям та батькам знадобиться програма

театралізованої діяльності, що містить заняття по ознайомленню дітей з театральним мистецтвом, казки для показу вистави в дитячому театрі, загадки, фізкультхвилинки, рухливі ігри за мотивами казок. Для ознайомлення дітей зі спеціальною театральною термінологією створено “Театральний словник”, а для закріплення знань про театр та зміст творів розроблені цікаві завдання, які можна розгадати у вільний час із членами сім'ї та друзями.

Пропоновані вихователям і батькам методичні поради щодо творчого розвитку вихованців обґрунтовані результатами психолого-педагогічних та багаторічних авторських досліджень.

Вираження вдячності

Щиру подяку за допомогу і сприяння в організації експериментальної пошукової роботи висловлюю керівництву відділів освіти та директорам і педагогам навчально-виховних комплексів: № 1, 24 м. Умані; с. Степівка, Монастирищенського району; с. Шевченкове, Звенигородського району Черкаської області; с. Гостра Могила та с. Винарівка Ставищанського району Київської області; м. Помічна Добровеличківського району Кіровоградської області. Дякую вихованцям цих комплексів, які допомогли здійснити творчий проект. Вдячна всім, хто проявить інтерес до цього видання.

*Завісу таємничу підніміть
І покажіть маленьким вихованцям
Чудовий, неповторний, дивний світ
Театру, співу, музики і танцю.
І пам'ятайте твердження одне:
В усіх містах, країнах, в цілім світі
Найкращі і актори й глядачі
Це не дорослі, а, звичайно, діти.*

Творчої Вам праці, дорогі колеги, зі своїми вихованцями!
Світлана Гаврилук

Розділ 1

АКТУАЛІЗАЦІЯ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Усвідомлення проблеми розвитку творчої особистості пов'язане з упровадженням нової, особистісно зорієнтованої парадигми виховання, спрямованої на людину новітньої культури, розвиток її творчих здібностей та здійснення її творчої самореалізації.

На думку В. Рибалки, «творча особистість є найбільшою цінністю для будь-якого суспільства. Можна стверджувати, що тепер сама доля та майбутнє України залежить від того, чи будуть ефективно задіяні інтелектуальні, творчі можливості її народу, кожного її громадянина» [119].

Отже, надзвичайно важливо правильно спрямувати творчі інтереси дітей у дошкільному дитинстві – сензитивному періоді розвитку творчої особистості.

У зв'язку з модернізацією змісту сучасної дошкільної освіти зростає роль особистості дитини дошкільного віку як найвищої соціальної цінності, адже дитинство – це період спонтанного, інтуїтивного пошуку сфери творчості, у якій індивід може себе всебічно реалізувати.

Дитинство є важливим віковим періодом розвитку творчих здібностей, формування характеру, творчих цінностей індивіда. На етапі дошкільного дитинства здійснюються активні психічні новоутворення, набувається пізнавально-інтелектуальний досвід, виховуються художньо-естетичні почуття, моральні якості, реалізується прагнення до дослідницького пошуку, з'являються перші творчі прояви особистості. Ідеї самоцінності, унікальності періоду дошкільного дитинства для розвитку творчого потенціалу дітей дошкільного віку знайшли відображення у «Базовому компоненті дошкільної освіти», «Державній базовій програмі розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі», де одним із пріоритетних напрямів розвитку дитини вперше визначено креативність [6].

Зважаючи на вищезазначені положення, можна констатувати, що важливим і актуальним завданням сучасної дошкільної освіти в нашій країні є забезпечення сприятливих умов для виховання й розвитку дітей дошкільного віку.

Результати наукових досліджень О. Запорожця у сфері дитячого психічного розвитку доводять, що в старшому дошкільному віці посилюється роль наслідування дорослих, однак це не зовнішнє копіювання схеми дії іншої людини, а справді активне відтворення, у процесі якого між дорослим і дитиною відбувається специфічний

«обмін можливостями». Збагачення творчого потенціалу дитини стає умовою творчого зростання дорослого й навпаки, завдяки чому між ними встановлюється справжня соціально-творча спільність [56, с. 109].

В. Давидов зауважує, що діяльність дошкільників відбувається в умовах, за яких вони ще не включені в жорстку систему занять, – дорослі більше прагнуть їх виховувати, ніж навчати, а дитина може виступати як суб'єкт, якому подобається діяти саме так, а не інакше (наприклад, дошкільники граються лише за власним бажанням – «змусити» їх гратися неможливо) [45, с. 29]. На думку автора, це сприяє прояву й розвитку їхніх творчих можливостей, особистісних новоутворень.

Результати цих та деяких інших досліджень дозволили вченому зробити висновки про те, що діти дошкільного віку здатні до елементарних форм пізнавальної творчості поряд з художньою (імовірно, вони спроможні й на моральну творчість). Інакше кажучи, взаємопов'язані види виховання дошкільників можуть стати поштовхом до розвитку відповідних форм дитячої творчості. Це означає, що саме в дошкільному віці в дитини формується основа особистісного рівня діяльності, відтак до кінця цього вікового періоду діти можуть стати суб'єктами, які вже набули рис особистості [45, с. 29].

Звертаючись до проблеми творчого розвитку дітей дошкільного віку, В. Кузь підкреслює, що функціонування зазначеної системи освіти має забезпечити виявлення обдаровань, схильностей, здібностей кожної дитини вже в ранньому дошкільному віці й розвивати їх, вибудовуючи індивідуальну траєкторію кожного вихованця через різні форми відповідно до персональної освітньої програми, забезпечити високоякісну підготовку студентів – майбутніх педагогів дошкільних навчальних закладів.

За переконанням науковця, елітне виховання національної інтелігенції починається з дошкільця: «...Адже талановиті елітні вчені виростають з обдарованих дітей, яких ми маємо відшукати вже в дошкільному віці і далі їх з любов'ю ростити, аби жодна обдарована дитина не була втрачена» [87, с. 61].

Автор творчої концепції, основаної на креативному підході до дітей дошкільного віку в системі освіти, С. Зорін, вважає, що «основна мета освіти – формування творчого потенціалу у дітей і розвиток рефлексивно-творчої особистості. Для цього потрібно створити творче

(креативне) освітнє середовище й соціокультурний творчий простір для успішної самореалізації свого творчого потенціалу» [57, с. 464].

За словами автора, творча діяльність повинна бути основою розвитку й вливатися (вплітатися) у процес навчання і виховання. Дитина має стати з раннього віку творцем, а не тільки одержувачем і акумулятором готових знань [58, с. 19].

Ураховуючи вищезазначене, зауважимо, що дошкільний заклад освіти відіграє важливу роль у процесі розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку, який забезпечує більш успішне засвоєння знань на всіх наступних рівнях освіти.

Отже, першочерговими завданнями вихователів дошкільних закладів освіти має стати правильне спрямування творчих інтересів дітей, розвиток їхнього мислення, формування достатнього рівня життєвої компетентності в дошкільному дитинстві – сензитивному періоді розвитку творчої особистості.

Слід зауважити, що серед факторів, що впливають на розвиток дитячої творчості, значну роль відіграють умови сімейного виховання, вікового й індивідуального розвитку, а також особливості взаємин дітей у найближчому соціальному оточенні (у сім'ї, дошкільному закладі, освіті, соціокультурному середовищі тощо). Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку залежить від сформованості відповідного рівня індивідуальних якостей особистості (завзятість, цілеспрямованість, працелюбність, наполегливість) та від об'єктивних умов, які впливають на їхню діяльність.

Таким чином, надзвичайно важливою є орієнтація дошкільної освіти на розвиток творчої особистості, визнання її самоцінності, формування позитивної «Я-концепції» кожного вихованця: «Підготувати сьогодні дитину до життя – це значить передусім розвивати в неї потребу у творчості, в удосконаленні й реалізації в суспільно корисній праці всіх своїх обдаровань і здібностей» [107, с. 393].

Феномен «дитяча творчість» у педагогічному словнику трактується як «складна діяльність дітей і підлітків, у якій органічно поєднуються навчальні завдання, пов'язані з формуванням у них певних знань, умінь та навичок, і власне творчі завдання, в результаті чого виникають нові твори та ідеї в галузі науки, мистецтва і техніки» [114, с. 442].

За визначенням М. Подьякова, дитяча творчість – одна з найбільш змістовних форм психічної активності дітей, яку слід розглядати як універсальну здібність, що забезпечує успішне виконання найрізноманітніших видів дитячої діяльності [116, с. 16-18].

Аналізуючи різновиди творчості дітей дошкільного віку, учений доходить висновку, що основою творчості цього вікового періоду є пошукова діяльність, у якій проявляються природна допитливість, активність, творча трансформація дитиною нових знань і досвіду [117, с. 36].

Основна мета у розвитку творчості й розкриття творчого потенціалу в дошкільному віці, на думку дослідника, полягає у створенні дорослими посильних для вирішення дітьми проблемних ситуацій, постановці творчих завдань, формуванні своєрідного евристичного досвіду, внаслідок якого активно розвиваються уява й творчість дітей дошкільного віку.

Зміст поняття «дитяча творчість» розглядаємо як творчу позицію дитини, її активність, уяву, фантазію, що проявляється у творчому пошуку при створенні нових ідей, художніх, творчих образів, пізнанні нового, незвичного в процесі творчої продуктивної діяльності: гри, малюнку, співах, танцях, комунікативній взаємодії тощо.

Зазначимо, що пошукова творча діяльність у дошкільному віці є своєрідним внутрішнім генератором, рушійною силою саморозвитку, самовдосконалення кожної особистості, яка сприяє актуалізації внутрішнього потенціалу дитини в майбутньому.

Значний вплив на вивчення феномена дитинства має культурно-історична концепція психолога Л. Виготського, згідно з якою творчість – це органічна форма діяльності для дитини, це саме її життя. Учений був твердо переконаний у тому, «що творчість є нормальним і постійним супутником дитячого розвитку» [31]. Він зазначав: «Типові особливості дитячої творчості проявляються краще всього не у вундеркіндах, а в звичайних дітях» [31, с. 32].

На думку дослідника, «найкращим стимулом дитячої творчості є така організація життя і середовища дітей, яка створює потреби і можливості дитячої творчості» [29, с. 58]. Творчість дітей дошкільного віку цінна не так кінцевим результатом, як самим процесом, тому Л. Виготський зауважував, що момент творчості існує не лише там, де створюється щось нове, а й там, де людина подає своє розуміння

певного явища, по-своєму відтворює, змінює вже існуюче [29, с. 68]. Саме тому творчість робить людину істотою, зверненою до майбутнього, яка будує його і видозмінює своє теперішнє.

Окрім того, творчість, на думку вченого, є умовою становлення, самопізнання й розвитку особистості. Дошкільний вік науковець називав переходом до зовсім нового виду діяльності – «творчої діяльності», яка починається з мрії, оскільки все нове насамперед потрібно уявити. Підкреслюючи роль уяви як основи дитячої творчості, учений відзначав, що важливо не те, що саме створюють діти, а те, що вони вправляються у творчій уяві та її втіленні [29, с. 32].

Ці положення Л. Виготського не втратили актуальності й сьогодні, тому важливим завданням вихователя дітей дошкільного віку є «розвиток направленості творчої уяви» – синкретичної основи дитячої творчості. У зв'язку з цим учений слушно зауважував, що формування творчої особистості, яка спрямована в майбутнє, залежить від творчої уяви, що втілена в теперішньому [29, с. 78].

Одна із засновників системи естетичного виховання дошкільників Н. Ветлугіна зауважує, що в процесі художньої діяльності можна розвивати творчі здібності дітей: «Під час творчої діяльності неначе в один вузол стягуються багато процесів естетичного переживання: активізація сприйняття, продуктивність практичної діяльності, виразність виконання, оцінне ставлення до своєї продукції. Набуте дитиною трансформується, і виникають нові, якісно відмінні зрушення в становленні особистості дитини» [23, с. 250].

У дошкільному віці творчий потенціал вихованців, на думку автора концепції творчої обдарованості О. Матюшкіна, проявляється насамперед у високій пізнавальній мотивації, дослідницькій активності, прагненні до творчості в грі та інших видах діяльності, випереджанні в пізнавальному розвитку. До творчих проявів учений пропонує зарахувати також успішність та ініціативність дитини в побудові міжособистісних відносин у групі як реалізацію її лідерських здібностей. Такі прояви можна відзначити у деяких дошкільників уже в 3-4 роки [103, с. 676].

Творчість дітей дошкільного віку реалізується в духовній, пізнавально-інтелектуальній, ігровій, мовленнєвій, продуктивній художній діяльності (малювання, ліплення, конструювання, музика, театр тощо). Важливим засобом розвитку творчої уяви цього вікового періоду, на думку багатьох учених, є гра. Зв'язок гри з творчістю

підкреслює низка вчених (Л. Артемова, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Виготський, О. Запорожець, О. Кульчицька, А. Макаренко, В. Моляко, В. Мухіна, Н. Рогальська, С. Русова, В. Сухомлинський, Д. Фельдштейн, К. Ушинський та ін.). Передусім це пов'язано з тим, що гра є провідним видом діяльності дітей дошкільного віку.

В авторській концепції самоцінності дитинства Д. Фельдштейн розглядає дошкільний вік як найбільш «ігровий» період дитинства, це вік інтенсивного психологічного розвитку дитини та первинного формування якостей особистості [143, с. 3]. Саме в ігровій формі діяльності, на думку вченого, у дошкільника виникають основні психологічні новоутворення – орієнтація на оточення, уміння оцінювати свої дії і вчинки з точки зору вимог дорослих, тобто з погляду суспільства, у цей період розвиваються особистісні «механізми» поведінки – контроль і самоконтроль, оцінка й самооцінка [143, с. 42].

Дослідники проблем розвитку обдарованості й творчого потенціалу дітей дошкільного віку (О. Кульчицька, В. Моляко) зауважують, що у процесі свого розвитку дитина опановує і необхідні способи орієнтації в навколишній дійсності, за допомогою яких людина може стати творцем. Ці здібності дитина розвиває у вільній грі, навчальній і трудовій діяльності, спілкуванні. Так, наприклад, в ігровій діяльності творчість дозволяє дитині створювати будь-який продукт, реалізовувати бажаний задум, продукувати безліч ідей. Дитина відчуває себе вільною, вона не скована досвідом, знаннями, не обмежена якимись заборонами, що не дозволяють на власний розсуд оперувати матеріалами, об'єктами та ін. Через такий тренінг проходить кожна дитина, і кожній він необхідний, бо, вільно розпоряджаючись різними предметами, дитина навчається бачити не тільки стандартні способи їхнього використання, наприклад, кубики – це цегла для спорудження будинку, гаража, з них можна зробити машину, вони можуть перетворитися на паркан; з паличок можна зробити огорожу, ліжко для ляльок, колодязь, поїзд, літак – усе, що завгодно [88, с. 45].

На думку вчених, вже в дошкільному віці творча спрямованість дитини виявляється як властивість суто людської психіки. Засвоєння дитиною мови є творчим процесом, гра – це теж творчість, адже, придумуючи нові ігрові ситуації, дитина вносить своє, суб'єктивне в ігрові дії; навіть наслідуючи дорослих, вона креативно видозмінює

сприйняття відповідно до власних уявлень. Звичайно, що конструкторські ігри, малювання, ліплення, ігри з піском і водою – це теж дитяча творчість. Спілкування також можна назвати творчістю, оскільки дитина знаходить вихід з тієї чи тієї ситуації у взаємодії з іншими дітьми, використовуючи нестандартний підхід, і вибирає той стиль поведінки, який буде найбільш ефективним.

О. Кульчицька, відзначає, що вже на четвертому-п'ятому році життя малюків можна помітити їхню індивідуальну предметну спрямованість творчості, побачити, що деякі з них звертають увагу на малюнки в книзі, самі люблять малювати кольоровими олівцями, і головне, – роблять це майстерно. Якщо вихователі, батьки своєчасно розпізнають дітей, творчо обдарованих у малюванні, ліпленні тощо, побачать їхні здібності саме такого хисту, зрозуміють важливість їхнього розвитку, можна сподіватися, що вони допоможуть дитині знайти себе і своє творче призначення [89, с. 11].

Серед різноманітної класифікації ігрової діяльності для дітей дошкільного віку (народні ігри, ігри з правилами тощо) велике значення мають творчі ігри. Вони є ефективним засобом розвитку творчої уяви, мислення, інтересів, художнього смаку дитини.. До них належать режисерські, сюжетно-рольові (сімейні, побутові, суспільні), будівельно-конструкційні ігри, драматизація літературних творів.

Цінною в контексті нашого дослідження є думка дослідниці художньої творчості Л. Єрмолаєвої-Томіної про те, що всі види діяльності дітей дошкільного віку потребують ампліфікації (ускладнення, поглиблення, збагачення), яка повинна спиратися на принцип єдності усіх сфер духовної життєдіяльності дитини: емоційної, вольової, комунікативної, пізнавальної [50, с. 46].

Японський засновник новаторських концепцій з виховання дітей раннього дошкільного віку, автор знаменитої книги «Після трьох уже пізно» Масару Ібука зазначає, що сучасна система виховання творчої особистості в ранньому віці не досить ефективна. На думку автора, творчість – це «вільний політ уяви, це загострена інтуїція, які можуть переходити в дослідження й відкриття. На цьому вищому рівні творчості інтелект, ерудиція та уява поєднані. Не викликає сумніву той факт, що успіхи у творчості виникають із суб'єктивного, емоційного сприймання й дослідів у ранньому дитинстві. Іншими словами, дитячі фантазії, які здаються дорослим такими далекими від реального життя, насправді є зародками творчості» [60, с. 133].

Безумовно, ідеї дослідника заслуговують на увагу в розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. Автор закликає педагогів та батьків залучати дітей до художньо-творчої діяльності, і для цього потрібно дати дитині олівці якомога раніше: «Дитина бачить величезний світ набагато ширше, ніж стандартний аркуш паперу. Я би давав дитині величезний аркуш паперу, щоб вона повзала по ньому, малюючи. Стандартний аркуш сприяє вихованню стандартної людини, позбавленої творчості й достатньої життєстійкості» [60, с. 49]. Для того, аби дитина була успішною, потрібно, щоб її не лише любили, але й поважали і надавали в її розпорядження все те, чого ми б хотіли навчити, – зауважує Масару Ібука.

Саме тому вихователеві необхідно використати важливий віковий період дошкільного дитинства для активного, цілеспрямованого творчого розвитку дітей, який збагачується в різноманітних видах художньо-естетичної, ігрової, мислительної, мовленнєвої, трудової діяльності: «Адже турбота про талант починається з пошуку його в дитини, потребує вирошування й догляду за ним, щоб дати можливість дозріти й розкритися неповторній квітці, не заглушити її своєю дорослою активністю, своєю творчістю» [127, с. 9].

О. Кочерга в книзі «Початок життя – становлення творчості» справедливо зауважує, що саме від початку життя дитини залежить «розгін» розвитку механізму творчості людини та її здатності реалізовувати свої здібності [79, с. 11].

Першим складником механізму творчості автор вважає мислення, другим – почуття (у тварин тільки емоції), третім – уяву. Але, крім цих компонентів, автор виділяє такі важливі ланки, як енергопотенціал та психомоторика. На думку вченого, енергія є необхідною умовою розвитку критичності (творчості) дитини, але обов'язково у взаємозв'язку пізнавальних процесів мислення, почуттів, уяви. Це пояснюється тим, що наша здатність до дії, у тому числі творчої, визначається енергопотенціалами: базовим та оперативним. Базовий енергопотенціал – задаток для творчості, яким малюка обдарувала природа. У кожної дитини він свій за обсягом, ось чому основний енергопотенціал – заряд тіла, який ми одержуємо від природи у генотипі [79, с. 22].

Оперативний енергопотенціал – придбана енергія, яку ми можемо витратити, діючи розумово чи психомоторно. Автор наводить

приклад, що навіть новонароджена дитина прагне збільшувати енергопотенціал своїми рухами, а природа їй за це платить насолодою – м'язовою радістю від рухової, психомоторної активності. Це ж саме стосується не лише малюка, а й суспільство, яке може регулювати процеси обміну енергії і нагромаджувати її для потреб не лише нормального життя, але й найбільш енергомісткого процесу – творчості [79, с. 22]. Тож закон природи полягає в тому, що чим більше дитина витрачає енергії на творчість, тим більше вона здатна її відновити та нагромадити [79, с. 225].

Тому, залучивши дитину дошкільного віку до активних дій мислення, уяви та творчості, ми надамо їй можливість відновлювати та накопичувати енергію, яка так необхідна для психічного та фізичного здоров'я і творчості дітей дошкільного віку. Ось чому енергопотенціал – умова творчості, для збільшення якої повинні застосовувати будь-яку навчально-виховну технологію [79, с. 23]. Цю думку підтверджує і О. Мелік-Пашаєв, який зазначив: «Творче зростання має відбуватися природно і жититися унікальним досвідом власного ставлення дитини до життя, вражень, переживань, спілкування, відповідним для того чи того віку» [147, с. 101].

Вважаємо, що такий підхід сприяє ампліфікації (збагаченню, поглибленню, посиленню) дитячого розвитку. Таким чином, організація різноманітних видів творчої діяльності потребує вмілого педагогічного керівництва дитячою творчістю, наявність зразків креативної поведінки, підтримки і заохочення будь-яких проявів фантазії, уяви, творчої активності і ініціативності з боку педагогів і батьків, створення сенсорно розвивального середовища в дошкільному закладі освіти і в сім'ї: збагачення освітнього простору багатою сенсорною інформацією для формування дитячого сприймання, розвитку сенсорних здібностей, накопичення сенсорного досвіду як основи дитячої творчості.

Розділ 2

ВИКОРИСТАННЯ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Здавна в Україні виховання дітей засобами театралізованої діяльності широко застосовувалося народною педагогікою. Звичаї і обряди сільської громади залучали дитину до прекрасного, ефективно впливали на виховання гуманних почуттів, дарували радість і заряджали позитивною енергією. Дослідники зазначають, що селянська дитина рано прилучалася до участі у виробничій діяльності колективу (сім'ї) і з ранніх років була обізнана з багатьма її видами – щось робила сама, щось спостерігала, чогось навчалась у грі, яка часто супроводжувалася піснями [48, с. 15]. Театральний самодіяльний колектив був носієм культури, а серед сільського населення мав і просвітницький характер. Характеризуючи період після прийняття християнства, М.С. Грушевський зазначає: „Любили українці повеселитись і забавитися, поспівати і попирувати. Без пісні, танців, гри не обходилася ніяка okazія” [48, с. 32].

Досліджуючи джерела виникнення театралізованих ігор, Н. В. Кудикіна наголошує, що першоджерелами сучасних ігор та ігор-театралізацій була багатовимірною культура пращурів українського народу. Її змістом є сюжети казок, характерних повчальних історій, оповідань, легенд, випадків із життя тощо [80, с. 68]. Педагогічне значення театралізованих ігор, на думку вченої, обумовлюється тим, що вони створювалися в процесі культурно-історичного розвитку народу на ґрунті національних звичаїв, календарних обрядів і ритуалів, усної народної творчості.

Так, протягом багатьох віків батьки, дідусі, бабусі гралися з пальчиками дитини, використовувалися при цьому потішки, ігри, забавлянки. Високо шанувалися нашими предками фізична сила, спритність, мужність, витривалість. Для цього в етнопедагогіці слугували народні ігри та різноманітні забави. Значну кількість народних ігор, які використовувалися в різних регіонах України, описано в етнографічних збірниках. Ці ігри можна поділити на дві великі групи: імпровізовані, тобто творчі, та ігри з правилами. Крім цього, слід відзначити ігри тимчасові (сезонні) й повсякчасні. На думку вчених (Г.Г. Ващенко, М.С. Грушевський, Н.В. Рогальська, Л.М. Масол, ці народні рухливі ігри мають значення для розвитку художньо-естетичних цінностей дошкільників. У зв'язку з цим вчені зауважують: “... у таких фольклорно-звичаєвих структурах виконавці подекуди перевтілювалися в образи персонажів ритуального дійства, одухотворювали явища природи, імітували повадки звірів,

ілюстрували окремі епізоди трудових процесів. Ось чому ці народознавчі форми, що ввібрали людську мудрість, багатство народного життєвого досвіду, становлять непересічні етичні й естетичні цінності“ [140, с. 102].

Звертаючись до багатовікового досвіду народної педагогіки, ще раз переконуємося в тому, що саме театралізована діяльність (як синтетичний і колективний вид діяльності) сприятиме розвитку творчої особистості. Проблема використання театралізованої діяльності (як повноцінного й ефективного складника виховного процесу в навчальному закладі й у родині) хвилювала і хвилює педагогів і митців минулого й сучасності.

Високо оцінено значення театралізованої діяльності в розвитку дітей дошкільного віку С.Ф. Русовою. За словами педагога, виховання дітей повинне бути позначено мистецтвом: „Тільки мистецтво має змогу заглянути в чужу живу душу, пережити її радощі, мистецтво викликає в нас інтерес, зацікавлення до інших людей і їхнього духовного життя” [123, с.147]. Педагогічне значення театралізованої діяльності, на думку вченої, полягає в тому, що вона створювалася на основі національних звичаїв, обрядів, усної народної творчості, які ефективно впливали на виховання гуманних почуттів, залучали дитину до прекрасного. У зв'язку з цим С.Ф. Русова наголошувала: “Треба через ігри виховувати селянську молодь якомога шляхетніше, щоб знищити нахил до хуліганства, яке є наслідком некультурних обставин, у яких без виховання, без жодного культурного впливу гине наша селянська молодь“ [123, с. 15].

Великого значення С.Ф. Русова надавала залученню дітей дошкільного віку до театралізованої діяльності. Вона вказувала, що в цьому віці кожна дитина здатна до розвитку естетичних почуттів, художньої творчості. На цьому етапі здійснюються активні процеси соціалізації, самоусвідомлення, відбувається набуття інтелектуального досвіду й виховання важливих якостей особистості. Підкреслюючи значення театралізованої діяльності для художнього розвитку дітей 5–7 років, С.Ф.Русова зазначала: „Ще один засіб дуже сприяє художньому розвитку дітей і розвитку їхньої мови: се так звана „драматизація”, якою користуються дуже широко й для вивчення літератури, і для історії, і для географії, і навчання чужих мов. Читаючи яку-небудь казку або художній твір, який захопив учнів своєю красою, дуже легко повернути їхню думку на те, щоб вони самі

спробували лицедійно переказати його...” [121,с.215]. Визначаючи вродженість драматичного інстинкту в дітей, авторка зазначала, що кожна дитина володіє здатністю перевтілюватися „цілком у ту постать, людську чи звірячу, яка на той час володіє її уявою” [121, с.114]. Розвиваючи цю думку, С.Ф. Русова визначає доступність театралізованої діяльності для дітей, бо „діти люблять і самі ходити до театру на всякі вистави, – хоча б то були прості вистави, так званий „Петрушка”, або наш український Вертеп Різдвяний, люблять переодягатися в чужі вбрання, декорувати свої куточки так, щоб вони уявляли з себе ніби те або те вигадане дітьми місто” [123, с. 114]. Підкреслюючи цінність театралізованої діяльності для розвитку дитячої творчості, С.Ф.Русова зазначала, що “для дітей 5–6 років доброю розвагою може бути театр ляльок або театр тіней, особливо коли вони самі нароблять ляльок чи то виріжуть їх з паперу й ними проілюструють свої улюблені казки” [122, с.167]. Надалі для дітей 6–7 років авторка радила педагогам запропонувати самим вигадати той чи той зміст для лялькової вистави: “Узагалі для дітей 6–7 років це вже один із засобів до самовислову, і тим він дає теж один із шляхів для дитячої творчості, але все таки більш відповідний для дітей старшого віку, коли вони цим засобом ілюструють цілі мандрівки Ж. Верна або історичні твори” [122, с. 167].

Видатний педагог С.Ф. Русова дбала, щоб шкільні вистави відповідали високому художньому рівню. Вона вважала, що їм потрібно „надавати якнайбільше краси і в самому творові, і в обставинах декоративних, щоб впливати на естетичні почуття дітей, утворювати враження різними засобами – надавати цільної художньої краси” [123, с.116]. У педагогічній спадщині С.Ф. Русової міститься ціла низка цінних методичних вказівок щодо організації народно-календарних релігійних свят, до участі в яких вона радила обов’язково прилучати дітей. З цього приводу вона писала: „Щасливі ті родини, які можуть проводити ці свята за архаїчно-народними звичаями, і вони дають своїм дітям глибоке, прекрасне переживання” [123, с. 41]. Так, за С.Ф. Русовою, дитячі свята можна пристосовувати до етнографічних свят нашого народу: на Різдво – вечір колядок, вечір вертепу, ялинка та ін.; весною – вечір русалчин, вечір веснянки; можна зробити гарно день першої сіянки, першої посадки дерев тощо“ [122, с. 15]. У кожному святі педагог радила єднати народне, національне, фольклорне із загальнокультурним і давати щось естетичне, красне й радісно-веселе

[122,с. 15]. Тому велике значення має досвід використання театралізованої діяльності в родинному вихованні, оскільки основи формування особистості закладаються в сім'ї.

Як відомо, домашні театральні вистави протягом довгого часу (кінець XVIII – поч. XX ст.) були однією із провідних форм проведення сімейного дозвілля. За свідченням істориків, мистецтвознавців, педагогів [61; 93; 124], усі члени сім'ї – діти, батьки, бабусі, дідусі та інші родичі – були активними учасниками театралізованого дійства.

Заможна козацька старшина запрошувала для своїх дітей вчителів з числа вихованців Київської академії. Вони передавали своїм учням знання, здобуті в академії, складали з ними п'єси та діалоги, як це вони робили самі на уроках піітики, ставили окремі сцени з вистав, а подекуди цілі драми з репертуару шкільного театру [61, с. 30].

Значних позитивних результатів у вихованні підростаючого покоління досягнув у своїй практиці А.С. Макаренко. Він зробив перші практичні кроки в застосуванні етико-естетичної технології і педагогічної техніки, які сприяли розв'язанню найважливіших виховних та освітніх завдань. З перших днів існування колонії імені М. Горького А.С.Макаренко був організований учнівський аматорський театр. У діяльності театру педагог убачав „педагогічну необхідність, засіб культурного виховання, емоційного впливу” [145, с. 29-32].

У „Педагогічній поемі” А.С.Макаренко писав: „У другій колонії ми заснували справжній театр. У нашому театрі можна було помістити до шестисот людей – глядачів декількох сіл” [95,с. 253]. “Я надавав великого значення театру, оскільки завдяки йому значно покращувалася мова колоністів і взагалі значно розширявся горизонт” [95, с. 253]. Для залучення до театралізованої діяльності всіх вихованців видатний педагог організовував роботу таким чином, щоб кожен вихованець зробив свій внесок у спільну театральну справу. З цією метою діяли такі театральні загони: “шостий “А” – артисти, шостий “П” – публіка, шостий “О” – одяг, шостий гарячий – опалення, шостий “Д” – декорація, шостий “Р” – реквізити, шостий “С” – освітлення і ефекти, шостий “У” – прибирання, шостий “Ш” – шуми, шостий “З” – завіса” [95, с. 256]. Організована з урахуванням здібностей, інтересів і бажань кожного члена колективу робота стала цікавою для вихованців. “Якщо взяти до уваги, що колоністів було всього вісімдесят чоловік, то для кожного

стане зрозумілим, що жодного вільного колоніста поза театром залишитися не могло” [95, с.259].

У зв'язку з цим доцільно пригадати слова самих вихованців. Вихованець колонії ім. М.Горького В.Ф.Шапошніков у своїх спогадах про театр зазначає: “Непомітно для себе горьківці познайомилися з величезними літературними і культурними скарбами російської, української та зарубіжної драматургії. ...Буденна мова колоністів розквітла словами і думками героїв п'єс М.Горького, О.Островського, А.Чехова, В.Шекспіра, виразами і афоризмами драм. Театр Макаренка прищеплював нам відразу до багатьох людських вад – жадібності, боягузтва, скарєдності, нещирості... Одночасно герої п'єс навчали нас чесності, дружелюбності, безкорисливості, сміливості – всіх якостей, які і виховував у нас Антон Семенович” [145,с.86].

Видатний актор О.Г. Крамов, аналізуючи театр комуни, зазначав, що колоністи вміли сміятись і плакати, були чутливими і здатними сприймати все, що відбувалося на сцені [145, с. 152].

Отже, аналіз педагогічної спадщини А.С. Макаренка переконує, що театр для вихованців був дієвим засобом виховання, стимулом розвитку кращих рис і якостей характеру, творчих здібностей, формування їхнього світогляду й переконань.

Значне місце в художньому розвитку дітей засобами театралізованої діяльності надавав творець „Школи радості” В.О. Сухомлинський. Як засіб формування в дітей почуття краси, розвитку самобутньої творчості педагог Павлиської школи широко використовував казку. Він уважав, що це почуття краси неможливе без фантазії, без особистої участі дітей у творчій діяльності. У цьому контексті крилатим висловом стала його фраза із книги „Серце віддаю дітям”: „...Необхідно сумлінно зорати й засіяти насінням краси поле дитячої свідомості” [134, с. 30].

Саме на цьому ґрунтується складання павлиських казок. Адже казка – це активна естетична творчість, вона починається з простої розповіді і переходить у вищу форму – інсценівку [133,с. 160]. “Музика, уява, фантазія, казка, творчість – це той шлях, яким, за Сухомлинським, іде розвиток духовних сил дитини” [134,с. 39]. “Казка невіддільна від краси. Завдяки казці дитина пізнає світ не тільки розумом, але й серцем” [134,с. 177]. У Кімнаті казки, створеній В.О. Сухомлинським, широко використовувалися такі види театралізованої

діяльності, як ляльковий театр і драматичний гурток, де діти інсценували українські народні казки та казки народів світу. Значне місце посідало також колективне складання казкових оповідок і програвання їх у ролях. Цікаві й повчальні авторські казки В.О.Сухомлинського призначалися саме для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. З метою реалізації інтересів, потреб, нахилів вихованців педагог надавав можливість права й свободи вибору кожній дитині улюбленої ролі, іграшки тощо. У книзі “Серце віддаю дітям” педагог пише: „Кожний раз, коли ми приходимо в “Кімнату казки”, дітям хочеться погратися. Для всіх знаходиться улюблена лялька чи іграшка. Гра виливається у творчість: малюки стають казковими героями, а ляльки в їхніх руках допомагають краще передати думки і почуття” [134, с. 155].

Аналіз багатогранної творчої спадщини В.О. Сухомлинського свідчить про те, що прилучення дитини до краси й гармонії у світі, мистецтві, природі, пробудження її почуттів, прагнення до праці є основою будь-якої творчості. Тому поруч із таким педагогом діти не були черствими, байдужими до моральних і культурно-естетичних цінностей.

Отже, підсумовуючи висловлене, зазначаємо, що педагогічні позиції В.О. Сухомлинського щодо розвитку дитячої творчості виражають основні параметральні орієнтири інноваційної освітньої парадигми. Вважаємо, що в кожному сучасному освітньому закладі повинна діяти власна “Кімната казки”, яка б активізувала дітей до участі в різноманітних видах художньо-творчої діяльності. Переконані, що такий підхід до формування особистості сприятиме досягненню значних успіхів у художньому розвитку вихованців, зробить їхнє життя цікавим, дасть змогу відчувати насолоду і радість власної творчості.

Аналіз педагогічних праць Л.В. Артемової, А.М. Богущ, Л.М. Масол, Н.Є. Миропольської, Т.І. Поніманської та інших вчених свідчить про інтенсивний пошук науковцями шляхів упровадження в педагогічний процес театралізованої діяльності як засобу стимулювання художнього розвитку дітей. Дослідниками О.П. Амацьєвою, Л.В. Артемовою, Н.В. Водолагою та іншими авторами доведено можливість творчої участі дітей дошкільного й молодшого шкільного віку в театралізованій діяльності.

На думку вчених (А.М. Богущ, Н.В. Гавриш, Т.М. Котик), театралізована діяльність – це, власне, гра в театр “для себе”,

підготовка та показ вистав “для глядачів”. У процесі театралізованої діяльності дошкільники ознайомлюються з особливим видом праці (актора, режисера та ін.), застосовують кращі літературні форми [18, с. 220].

У багатьох наукових дослідженнях, можна простежити зв'язок театралізованої і дитячої гри, в яких гра дитини розглядається як “мімічне мистецтво актора”, “драматичний чи театральний інстинкт”, “мистецтво дитини”, “форма примітивного драматичного мистецтва” (Л.П. Бочкарьова, Л.С. Виготський).

Водночас у педагогічних дослідженнях не існує однозначного визначення поняття „театралізована діяльність“. Залежно від дослідницького аспекту (ігрового, естетичного, мовленнєвого тощо), термін „театралізована діяльність“ стосовно дітей 5–7 років вживається по-різному: “театральна діяльність”, “театралізована гра” (Л.В. Артемова, Т.І. Поніманська), “театралізована діяльність” (А.М. Богущ, Н.В. Водолага, Л.В. Серих), “театральна-ігрова діяльність” (О.П. Аматыєва), “ігри за сюжетами театральних творів” (Ю.М. Косенко), “театральна-мовленнєва діяльність” (Н.В. Гавриш), “театральна-ігрова творчість” (В.І. Апіков, С.Г. Апікова). О.Л. Трусова вживає як синоніми поняття “театралізована гра”, “театралізовано-ігрова діяльність” та “гра-драматизація”. Ми приєднуємося до думки тих учених (А.М. Богущ, Н.В. Водолага, Л.В. Серих та ін.), які послуговуються поняттям “театралізована діяльність”, оскільки вона є ширшим порівняно з поняттям “театралізована гра”, сутність якого полягає в розвитку дитячої творчості, де суттєвими компонентами є художньо-естетичне сприймання й відтворення. На погляд Н.В. Водолаги, “театралізована діяльність” – це художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театрального мистецтва і відтворенням в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів” [33,с.81].

Залежно від провідних засобів емоційної виразності, за допомогою яких розігрується певний сюжет або тема, Л.В. Артемова [5] поділяє театралізовані ігри на дві основні групи: режисерські та ігри-драматизації (див. табл. 1.1.).

Поділ театралізованих ігор

Таблиця 1.1.

Театралізовані ігри								
Режисерські				Драматичні				
Настільні ігри	Стендові ігри				Власна драматизація	Театр пальчиковий	Театр бі-ба-бо	Театр-імпровізація
	Стенд-книжка	Панорама	Фланелеграф	Тіньовий театр			Ляльки, велетні, тростяні	

До режисерських ігор належать самостійні ігри з різноманітними дрібними предметами, з якими дитина діє як режисер. При цьому, вона сама складає певний сценарій, сюжети до гри. Особливістю таких ігор є те, що в них дитина чи доросла людина сама не є дієвою особою, лише створює сцени, веде роль іграшкового персонажа – об'ємного чи площинного. Сама діє за персонажа, зображує його інтонацією та мімікою [5, с. 5]. Режисерські ігри розрізняють за місцем і способом організації: настільні та стендові. Настільні ігри – це театр іграшок, театр картинок. До стендових ігор належать: стенд-книжка, театр на фланелеграфі, тіньовий театр. Вважаємо, що самостійність придумування й розігрування власного сюжету під час режисерських ігор є важливим етапом розвитку дитячої уяви, фантазії, творчості.

Ігри-драматизації ґрунтуються на власних діях виконавця ролі: дитина чи дорослий у цьому випадку грають самі, переважно використовуючи свої засоби виразності – інтонацію, міміку, пантоміміку [5, с.5]. Гра-драматизація допомагає дитині глибше зрозуміти ідею твору, відчути його художню цінність.

Ігри-драматизації поділяються за способом зображення: драматизації з пальчиками, з ляльками бі-ба-бо, драматизація як гра самої дитини, імпровізація. “Імпровізація” – розігрування теми, сюжету за допомогою міміки, інтонації та інших засобів – напевно найскладніша, але й найбільш цікава гра. До її роботи готують усі попередні види театру, – зазначає Л.В. Артемова [5, с. 9].

Дослідження як у галузі педагогіки і психології, так і в галузі театрознавства (Л.В. Артемова, Д.Б. Ельконіна, О.Л. Трусова та ін.) вказують на спільність компонентів усіх видів ігрової діяльності. Так, Л.В. Артемова у структурі театралізованих (як різновид) сюжетно-рольових ігор виділила їх типові ознаки: зміст, творчий задум, роль, сюжет, рольові й організаційні дії та стосунки між гравцями [5, с. 9].

Автор відзначає, що джерелом змістовності всіх цих компонентів служить довкілля, яке є опорою для творчості педагога й дітей.

Відтак, учені виділяють різні види театру, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного віку: ляльковий, театр петрушок, пальчиковий театр, настільний театр, театр на фланелеграфі, тіньовий театр [62]. Відповідно до виду театру використовують і певні іграшки. Наприклад, тіньовий театр – “живі тіні”; ляльковий театр – ляльки бі-ба-бо, іграшки.

Для використання в театралізованій діяльності науковці пропонували різні види театру залежно від способу його розміщення й використання ігрового матеріалу [34, с.39] (див. табл. 1.2).

Види театру

Таблиця 1.2.

Ігровий матеріал												
Спосіб розміщення Ігрового матеріалу	Маріонетки	Топотушки	Смикунчики	Ляльки	Іграшки	Ляльки бі-ба-бо	Картинки	Фланелеграф	Пальчиковий театр	Кокони	Тіньовий театр	“Живі тіні”
Ширма	Театр маріонеток			Ляльковий театр					Пальчиковий театр			
Стіл												
Екран							Театр на фланелеграфі			Тіньовий театр		
Фланелеграф												

Отже, вивчення різноманітних підходів до театралізованої діяльності, а також класифікацій видів театралізованої діяльності дітей 5–7 років дозволяє дійти висновку, що кожен вид театру має ефективні можливості для прояву художньо-творчих здібностей кожного вихованця навчально-виховного комплексу та формування позитивного ставлення до будь-якої творчої діяльності. Адже, реалізація можливості, в якій проявляються здібності одного рівня, відкриває нові можливості для подальшого розвитку, для розвитку здібностей більш високого рівня – стверджує Н.В. Водолага [34, с.39].

Особливий інтерес у контексті досліджувальної проблеми становлять сучасні наукові дослідження (Н.В. Водолага, Н.В. Гавриш, Г.О. Костюшко, С.П. Нечай, С.О. Соломаха, Л.В. Серих, В.М. Шахрай,

Т.О. Шевчук та ін.), у яких розглядаються різноманітні аспекти використання театралізованої діяльності в роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. Розглянемо основні аспекти досліджень учених.

Проблему розвитку мовлення засобами театралізованої діяльності порушено в дослідженні Н.В. Гавриш [40], яка розглядає мовленнєву творчу діяльність дітей дошкільного віку як феномен мовленнєвої культури, що відображає рівень психічного розвитку, мовленнєвої компетентності, внутрішнього духовного і душевного стану, вираження переваг та інтересів дітей, вона також є могутнім засобом їхнього художньо – естетичного, інтелектуально – творчого розвитку, формування креативного начала особистості [40, с. 10]. Підкреслюючи роль театралізованої діяльності в мовленнєвій творчості дітей, Н.В. Гавриш справедливо стверджує, що у процесі підготовки і показу вистави у дітей розвивається зв'язне мовлення, яке має емоційно забарвлений характер та передбачає широке вживання вербальних і невербальних засобів виразності [40, с. 55].

Вплив театралізованої діяльності на розвиток зв'язного мовлення розкрито в дослідженні Н.В. Водолаги. Справедливим є, на наш погляд, твердження автора, що засвоєння всіх варіацій зміни голосу доступне саме під час проведення театралізованих ігор. Автор вказує на важливість розвитку діалогічного і монологічного мовлення у процесі театралізованої діяльності. Погоджуємося з думкою Н.В. Водолаги, що діалогічне мовлення в ігровій театралізованій діяльності вимагає від учасників уміння орієнтуватися на партнера, що вдається лише дітям старшого дошкільного віку, а також дотримуватися теми або сценарію й не відходити від нього. Під час відтворення, виконання готового тексту в процесі театралізованої діяльності поряд з діалогічним виникає і монологічне мовлення [33, с. 81].

Проблемі формування емоційно-почуттєвої сфери молодших школярів у художньо-ігровій діяльності присвячено дисертаційне дослідження Т.О. Шевчук. Так, на думку дослідниці ефективним засобом педагогічного впливу на емоційну сферу дитини молодшого шкільного віку є художньо-ігрова діяльність, у тому числі й театралізована. „Художня гра, вважає вчений, – це гра фантазування, гра уяви. Вона є специфічним видом дитячої творчості, що займає

проміжне становище між грою та власне дитячою творчістю. Поки результат гри уяви залишається побічним, до тих пір діяльність дитини є художньою грою. Як тільки результат набуває самостійної значущості, художня гра трансформується у власне художню творчість” [152, с. 7].

Проблеми розвитку творчої активності молодших школярів засобами театралізованої самодіяльності розглядає Г.О. Костюшко. У межах наукового аналізу авторка намагається прослідкувати взаємозумовленість художнього і творчого компонентів у єдиному процесі художньо-творчого розвитку особистості. Співтворчість дітей у створенні вистави, на думку вченого, є найбільш перспективним напрямом у художньо-творчому розвитку дітей, який органічно поєднує в собі художню і педагогічну своєрідність [76, с. 48]. У дисертаційному дослідженні авторка доводить, що різноманітні форми роботи в театральному самодіяльному колективі мають необмежені можливості щодо розвитку творчої активності школярів, бо специфіка театральної самодіяльності полягає в розвитку емоційно-чуттєвої сфери особистості, її здатності глибоко відчувати, емоційно переживати, що сприяє розвитку творчого мислення. А завершуються ці процеси розвитком нових якостей особистості (образне бачення, емоційний відгук-ставлення, передача їх в інтонації, пластико-мімічні дії) [76, с. 7].

Естетичний розвиток молодших школярів засобами синтезу мистецтв досліджувала Т.М. Голінська [41]. Цінною у контексті нашого дослідження є думка автора, що вся система художнього виховання повинна будуватися виключно на творчості, яка визначається законами дитячого розвитку, на вільному виборі його форм і засобів. Підґрунтям для художньої освіти повинне бути добровільне індивідуальне чи колективне виконання художнього задуму [41, с. 36].

Музично театралізовану діяльність як засіб адаптації дітей-сиріт молодшого дошкільного віку до умов дитячого будинку досліджувала С.П. Нечай [108]. Авторка обґрунтовує вплив різноманітних видів театралізованої діяльності на збагачення емоційно-чуттєвого та інформаційного досвіду, розширенню комунікативної діяльності, формуванню певних форм поведінки в умовах мікросоціального середовища. У процесі дослідження С.П. Нечай доходить висновку, що

здобута інформація про вплив музично-театралізованої діяльності на успішний перебіг адаптаційного періоду в дітей-сиріт трьох років до нових умов життя розширює та конкретизує науково-теоретичні уявлення про застосування різних видів мистецтв для полегшення адаптації дітей у спеціальних та загальноосвітніх закладах [108].

Результати дисертаційного дослідження Л.В. Серих доводять ефективність формування естетичної культури молодших школярів у процесі театралізованої діяльності. Автор вказує на значущість театралізованої діяльності у творчому розвитку молодших школярів і підкреслює необхідність організації процесу формування естетичної культури молодших школярів на “основі створення “єдиного простору” співтворчості учнів і батьків у позанавчальній діяльності” [126, с. 3].

Особливістю театралізації є її організація на засадах творчості дітей різного віку, а також педагогів, батьків, що об’єднує спільною метою кожного члена колективу. Організована таким чином спільна творча театралізована діяльність дає змогу розширити спектр їхнього спілкування один з одним (діти спілкуються не лише у своїй віковій групі, а мають змогу спілкуватися з молодшими та старшими вихованцями). Розширення комунікативного досвіду під час театралізованої діяльності сприяє самореалізації кожного вихованця і взаємозбагаченню всього колективу творчими ідеями і здобутками. Водночас характер такого спілкування впливає на розвиток емпатійності дитини, на формування її позитивного ставлення до інших дітей. У сценічному спілкуванні у процесі взаємодії та взаємостосунків, проявляється величезна палітра творчості вихованців. Розглядаючи спільну театралізовану діяльність дітей і дорослих, М.Д. Маханьова зазначає: “... у спільній театралізованій діяльності (вистава, розвага, концерт) дитина природно і невимушено засвоює соціально-художній досвід дорослих. Окрім того, спільна творча діяльність дозволяє педагогу краще пізнати своїх вихованців, їхні здібності, особливості їхнього характеру, темпераменту, їхні мрії та бажання” [100, с. 15].

Досліджуючи особливості організації роботи театрального різновікового колективу, З.А. Коpecь зауважує, що в різновіковому гурті дітей молодші діти користуються повсякчасною увагою старших і, у свою чергу, поважають своїх старших товаришів. Тому, зрозуміло, що в такому гурті старші почувають велику відповідальність за свою поведінку, прагнуть до того, щоби бути гідними такого ставлення до

себе з боку дорослих [73, с.15].

Сказане дає можливість стверджувати, що театралізована діяльність сприяє створенню доброзичливого мікроклімату серед дітей різного віку, в основі якого лежить повага й турбота про особистість кожного вихованця, складаються довірливі стосунки між дорослими та дітьми. Такі стосунки мають неоднорідний характер, бо в одних випадках дитина разом із дорослим може бути рівноправним учасником театралізованої діяльності, а в інших – виконувати роль дорослого, що ставить її в позицію керівника та організатора театралізованої діяльності. Дорослий у такому випадку здійснює опосередковане керівництво від імені будь-якого театрального персонажа. Формування творчості передбачає організацію спільної діяльності, кожен учасник якої є рівноправним членом, а дорослий, що здійснює опосередковане керівництво, володіє необхідними творчими якостями.

Культурно-соціальне значення театралізованої діяльності пов'язане із проблемою ефективного заповнення вільного часу вихованців, особливо в умовах сільських освітніх закладах. У дослідженнях учених Н.В. Водолаги [34], Г.О. Костюшко [76], Н.В. Кудикіної [80], Л.В. Серих [126], В.М. Шайрай [151] зазначено, що учасники театралізованих дійств мають широке коло духовних інтересів, високу творчу активність; вони активніші у спілкуванні, змістовніше використовують свій вільний час.

Отже, у процесі театралізованої діяльності формуються соціально-перцептивні здібності й здатність до ідентифікації, що допомагає успішно оволодіти театральними діями, а вони, у свою чергу, сприяють кращому розвитку уяви. Тобто дитина 5–7 років здатна виразити в театралізованій діяльності власне ставлення до улюблених персонажів, явищ дійсності. Граючи певну роль у театральній виставі, дитина, немовби, уподібнює себе особі, від імені якої діє у виставі. Виходячи з творчої індивідуальності і власного світогляду, дитина привносить у виконувану ним роль те чи інше забарвлення.

Значення театралізованої діяльності полягає в розвитку емоційно-почуттєвої сфери особистості. У дослідженнях учених Л.С. Виготського [27], В. О. Запорожця [56], Г.С. Костюка [75] та ін. доведено, що дитині дошкільного віку доступне співпереживання, здатність подумки діяти в уявних ситуаціях. Уява проявляється й

розвивається також у пошуках засобів для виконання тієї чи тієї ролі. Систематичне тренування уяви допомагає дошкільникам оволодіти здатністю розуміти внутрішній світ персонажа; уявити і домислити образ, події твору.

У театралізованих іграх діти ознайомлюються з вираженням різних емоцій і навчаються адекватному їх передаванню в процесі перетворення в образи тварин чи казкових героїв, у психогімнастичних етюдах, під час читання піктограм тощо. Від того, наскільки емоційно діти сприймають художній твір, художні образи, як глибоко усвідомлюють ідею твору, залежить багатство їхнього творчого задуму, винахідливість у пошуках засобів найкращого втілення героїв твору.

Театралізована діяльність – це важливий засіб розвитку в дітей емпатії, тобто здатності розпізнавати емоційний стан людини за допомогою мови, міміки, жестів, інтонацій, аналізувати та оцінювати їхні вчинки, вміння ставити себе на місце іншої людини в різноманітних життєвих ситуаціях. Л.С. Фурміна зазначає, що “...перетворюючись у зайчиків, хитру лисицю, в Айболита, мавпу чи ведмедя, діти ніби пропускають через себе вчинки і дії цих персонажів, хоча все – таки і не стають ними до кінця. Десь у підсвідомості вони відчують позицію автора і крізь її призму дають власну оцінку діям цих персонажів, засвоюючи, таким чином, як норми суспільної моралі, так і естетичну, образну природу мистецтва. У цьому полягає величезна виховна цінність дитячих театралізованих ігор, які необхідно вміло підтримувати і всіляко заохочувати” [146, с. 26].

Л.С. Фурміна вважає, що така організація театралізованої діяльності є ефективним засобом формування сенсорної культури, значення якої полягає в удосконаленні певних органів чуття, моторики, в умінні передавати свої почуття відповідною інтонацією, мімікою, жестами, рухами; в отриманні задоволення від вистави; діти вчаться тонше сприймати докідля через розуміння персонажів і сюжетів, які розігруються ними. Ігрова природа лялькового театру становить особливу цінність у художньому розвитку дітей дошкільного віку, що визначається не лише зовнішніми ознаками (наявність лялькових персонажів), але й загальними психологічними механізмами існування [146, с. 22].

Ляльковий театр дає змогу створити атмосферу безпечності, забезпечує емоційне благополуччя вихованця, уміле поводження з

лялькою стимулює рухову активність дитини, вдосконалює загальну й дрібну моторику, координацію рухів рук і ніг, активізує сенсомоторний розвиток. Цю думку підтверджує С.В. Образцов, який стверджує, що лялька – “цілком бездушна ... істота”, потребує, щоб в неї цю душу вкладали. Тому через неї дорослі можуть виховувати в дітях найніжніші почуття [109, с.207].

Організація відповідного радісного середовища, привабливого дизайну – прикрашена зала, декорації, костюми, радісні події – забезпечує піднесений настрій вихованців, виховує естетичний смак та оцінку. Участь дітей у театралізованому дійстві дарує радість, задоволення й викликає позитивні емоції не лише в акторів і педагогів, але й у всіх, хто перебуває в залі. Саме в цьому Е. Гофман убачав найвище завдання театрального мистецтва – запалювати в людині радість, яка звільняє від гніту сірості й буденності [109, с.11].

Отже, здатність до театралізованої діяльності викликає ситуацію успіху, що підтримує інтерес до процесу творчості, формує віру дітей у себе. На думку І.Д. Бежа, саме позитивні емоції є бажаним чинником для успішного розвитку особистості, оскільки кожна дитина вміє і хоче радіти. Стан піднесеності часто характеризується високим рівнем енергетичного підйому й упевненості, спокоєм, дружбою. Учений наголошує на взаємозв'язку двох станів – “щастя” і “радості”. Щаслива людина переживає більше і частіше радіє, ніж нещаслива. Надалі автор зауважує, що “почуття радості при набутті особистісної властивості, що втілилась у відповідний вчинок, осмислюється, усвідомлюється, а за вправління у різних моральних діях і узагальнюється, воно перетворюється в почуття гордості за себе” [11, с.219].

Отже, кожній дитині важливо відчувати радість від того, що вона робить для інших. На нашу думку, радість від результату спільних зусиль вихованців 5–7- річного віку в театралізованій діяльності є провідним чинником створення атмосфери дружніх взаємин.

Дослідження вітчизняних психологів та фізіологів (Л.С. Виготського, Д.Б. Ельконіна та ін.) підтверджують зв'язок розвитку дрібної моторики рук з розвитком мозку. Підкреслюючи роль театралізованої діяльності як засобу навчання дітей, Ф. Беккон відзначав педагогічний вплив акторської гри на особистість, оскільки вона покращує пам'ять, розвиває голос і чіткість вимови, надає благородності вигляду і жестам, певною мірою виховує впевненість у

собі і, зрештою, привчає молодь перебувати перед великим скупченням людей [10, с. 386].

Так, виготовлення театральних ляльок, іграшок, костюмів, реквізиту, цікавих оригінальних декорацій, атрибутів із різноманітного матеріалу своїми руками розвиває дрібну моторику рук, уяву, фантазію, творчість. Заучування ролі добре тренує мимовільну пам'ять, увагу дітей. У процесі організації та підготовки театралізованої діяльності в дітей розвиваються ініціативність, самостійність, упевненість, організаційні вміння і навички, розширюється діапазон розвитку творчої активності. Саме тому дітей дошкільного віку важливо залучати до самостійного виготовлення іграшок, придумування нових оригінальних декорацій, атрибутів тощо.

Особливе значення театралізованої діяльності полягає в оволодінні дітьми літературною мовою, у засвоєнні культури мовлення. Діти вчаться спілкуватися, вести діалог, керувати силою голосу, темпом мовлення, що відповідає дієвій особі; вчаться відчувати аудиторію. Наслідуючи і відтворюючи емоційний стан когось із персонажів, діти вчаться змінювати тембр голосу. Беручи участь у театралізованих дійствах, вони ознайомлюються з довкіллям через художні образи, барви, звуки. Пошук шляхів перетворення в образ здійснюється в напрямі оволодіння вербальними (мовними) і невербальними засобами (мовою жестів). Так, під час зображення героїв сюжету діти відтворюють характерні особливості їхнього зовнішнього вигляду й поведінки, свої уявлення і враження про них, реалізуючи прагнення до самостійності у використанні засобів виразності. Театралізована діяльність сприяє сценічному та позасценічному спілкуванню між вихованцями.

Отже, в театралізованій діяльності творчість вихованців виявляється в умінні слухати твір, розуміти його ідею, мораль, відчувати його художню цінність; у здатності до задуму і його реалізації, у пошуках засобів для зображення персонажу, в умінні інтегрувати свої знання й уявлення про світ людей і довкілля, у щирому передаванні своїх думок, почуттів, переживань, настрою, фантазії через художнє слово, красу жестів, міміку, рухи, музичну виразність тощо. Відтак, дитині потрібно осягнути чужі почуття, внутрішній світ персонажа, навчитись аналізувати й зіставляти власні вчинки із вчинками літературних героїв. На чужих добрих або недобрих вчинках дитина виховується, вчиться аналізувати власну поведінку, розуміти своїх

друзів, старших людей. Театралізована діяльність є одним із шляхів входження дитини в соціальний світ, людське середовище, спричинює здатність бачити й творити красу і добро в мистецтві, у своїй діяльності та житті.

Таким чином, театралізована діяльність є важливим засобом творчого розвитку дітей дошкільного віку. Саме тому необхідною є спеціальна психолого-педагогічна підтримка дитини з боку дорослих, створення сприятливих організаційно-педагогічних умов для розвитку дитячої творчості.

Розділ 3

Психолого-педагогічний супровід розвитку дитячої творчості засобами театралізованої діяльності

Процес супроводження – один із відповідальних етапів становлення особистості, особливо важливим він є для розвитку творчих можливостей дошкільників, тому що дає дитині відчуття психологічної захищеності. Водночас перед вихователем відкриваються найширші можливості для вивчення та реалізації інтересів, бажань та потреб дитини, урахування її індивідуальних особливостей, темпераменту, характеру тощо.

І. Бех з цього приводу зауважив, що психологічна підтримка спрямована на те, щоб допомогти дитині відчувати свою потрібність. Учений зазначає: «Психологічна підтримка як зосередженість педагога на позитивних сторонах і перевагах дитини – це один із важливих засобів зміцнення її позитивної «Я-концепції». Дитина відчуває потребу в підтримці не тільки тоді, коли їй погано, а й тоді, коли їй добре. Щоб підтримати дитину, педагог сам мусить відчувати впевненість. Він не зможе надавати підтримку доти, доки не навчиться сприймати себе і не досягне самоповаги й упевненості [12, с. 191].

Важливою умовою ефективної виховної взаємодії вихователя й дитини, на думку вченого, є наявність довіри між ними, що ґрунтується на взаємній повазі та емоційному контакті. Упродовж дня дорослі мають чимало можливостей для створення у вихованця почуття власної корисності й адекватності. Одним із способів зробити це є демонстрація дитині свого задоволення від її досягнень і зусиль, інший спосіб – навчити дитину справлятися з різними завданнями. Для того, щоб психологічно підтримати вихованця, на думку вченого, потрібно використовувати такі методичні підходи:

- спиратися на сильні сторони дитини;
- уникати підкреслювання її помилок;
- демонструвати повагу до вихованця;
- показувати, що ви задоволені ним;
- проводити більше часу з дитиною;
- використовувати гумор у взаєминах;
- знати про всі спроби вихованця впоратись із завданням;
- уникати дисциплінарних заохочень і покарань;
- охоче приймати індивідуальність дитини;
- виявляти віру в неї та емпатію;
- демонструвати оптимізм [12, с. 191].

Зазначимо, що у «Великому тлумачному словнику сучасної

української мови» поняття «супроводжувати» трактується як постійно бути разом із кимось, тісно пов'язуватися із чимсь [25, с. 1217]. У нашому дослідженні ідея психолого-педагогічного супроводу розвитку творчості дітей дошкільного віку є втіленням мети особистісно орієнтованого підходу в розвитку вихованців, який здійснюється через інтеграцію різноманітних видів діяльності і результатом якого є розвиток особистості, здатної до творчості.

На думку дослідників Б. Волкова та Н. Волкової, метою виховної діяльності педагога є забезпечення психічної захищеності його вихованців; розвиток їхніх індивідуальностей (не шляхом програмування, а в результаті прогнозування і співдії) надання знань, формування умінь і навичок як засобу повноцінного розвитку особистості [35, с. 8].

Т. Сущенко формулює основне правило педагогічної творчості: «Покращувати особистісний статус кожної дитини в колективі, створювати реальні умови для повноцінного її самовираження, розвивати кращі особистісні характеристики й можливості, затребувати її ініціативу і творчість, не допускати при цьому гіпертрофованого розвитку однієї сторони особистості на шкоду іншим» [137, с. 199].

Таким чином, при спілкуванні з дитиною необхідно психологічно підтримати її – демонструвати оптимізм, опиратись на сильні сторони характеру вихованця, створювати ситуацію успіху, враховувати думку дитини, проявляти інтерес до її проблем.

Зауважимо, що педагогічний супровід розвитку творчості дітей дошкільного віку реалізується через створенням відповідних організаційно-педагогічних умов, необхідних для розкриття творчих здібностей кожного вихованця. Варто наголосити, що такі педагогічні умови визначаються як створення сприятливого середовища, вільний вибір змісту і форм діяльності.

За даними досліджень учених, рівень креативності дітей визначається розвивальним середовищем: чим більше інформації вони отримують, тим вищою є їхня креативність. За словами К. Ушинського, дитина «мислить формами, фарбами, звуками, відчуттями» [142].

Тому основне завдання вихователя дошкільного навчального закладу полягає в організації сенсорно-розвивального середовища:

збагачення освітнього простору різноманітною сенсорною інформацією для формування дитячого сприймання, розвитку сенсорних здібностей, сенсорної пам'яті, творчого мислення, уяви, світогляду, почуттєвої сфери дітей дошкільного віку.

Аналіз праць учених з проблеми розвитку творчої особистості дітей дошкільного віку (А. Богуш, Н. Ваганової, О. Кононко, В. Моляко, К. Приходченко та ін.) доводить, що організація сенсорно-розвивального середовища, яка ґрунтується на таких важливих гуманістичних принципах взаємовідносин вихователя з дитиною, як принцип рівності, принцип діалогізму, принцип свободи, принцип співрозвитку та єдності, принцип сприйняття дитини, принцип комфортності, забезпечить дітям дошкільного віку можливість для експериментування, пошукової активності, допитливості, самостійної творчості в різноманітних видах дитячої діяльності.

Відтак правильно сформоване сенсорно-розвивальне середовище, побудоване на таких основних принципах взаємовідносин педагога з вихованцями, активно впливає на творчий розвиток дітей дошкільного віку: розвиває їхні здібності, стимулює творчість, ініціативність, забезпечує сприятливий психологічний клімат у дитячому колективі, де кожен вихованець відчуває комфорт та психологічну захищеність.

При створенні художньо-розвивального середовища в навчально-виховному комплексі величезне значення має організація простору театрального приміщення.

У праці зарубіжного дослідника [157] зазначено, що для творчого розвитку дітей дошкільного віку необхідно спрямувати зусилля на такі аспекти виховного процесу:

- створити середовище, яке дає змогу дітям досліджувати довкілля і гратися без немотивованих обмежень;
- адаптуватися до дитячих ідей, а не підлаштовувати їх до стандартів дорослих;
- приймати незвичні дитячі ідеї;
- спонукати до творчого вирішення проблем;
- давати дитині час для того, щоб вона могла дослідити всі можливі варіанти вирішення проблеми, рухаючись від традиційних до оригінальних ідей;
- робити акцент саме на процесі, а не на результаті [157].
- Основним засобом творчого розвитку дітей дошкільного віку

психологи (Б. Теплов, Л. Виготський, С. Рубінштейн та ін.) вважали ігрову, продуктивну діяльність: малювання, ліплення, конструювання тощо. Однак, на думку вчених, помітну роль тут відіграє театралізація.

Л. Виготський визначив чинники, які зближують дитину з драматичною творчістю: зв'язок акторської гри з неусвідомленими рухами душі (самопожертвою, відвагою), особистісними переживаннями (емоційно збуджує, дає насолоду); нарешті, театральна постановка пов'язана із грою – «коренем будь-якої дитячої творчості». Роблячи акцент на значенні театрального дійства для розвитку літературної, зображальної, технічної творчості маленьких акторів, учений вбачає творчість не в результаті, а в процесі, стимулюванні творчої уяви тощо. У зв'язку з цим він зазначає: «Ось чому набагато ближчі дитячому розумінню п'єси, складені самими дітьми, або зімпровізовані ними в процесі творення» [30, с. 63].

Л. Фурміна вважає, що організація колективної театралізованої діяльності є ефективним засобом формування сенсорної культури дошкільників, значення якої полягає в удосконаленні певних органів чуття, моторики, в умінні передавати свої почуття відповідною інтонацією, мімікою, жестами, рухами; в отриманні задоволення від вистави; діти вчать ся більш переконливо сприймати довкілля через розуміння персонажів і сюжетів, які розігруються ними. Ігрова природа лялькового театру становить особливу цінність у розвитку дітей дошкільного віку, що визначається не лише зовнішніми ознаками (наявність лялькових персонажів), але й загальними психологічними механізмами існування [146, с. 22].

«...У дітей із звичайним рівнем розвитку здібностей, – зауважує науковець Н. Ветлугіна, – виявляється дуже раннє прагнення до творчості. Вони відчують радість від творення навіть найпростіших приказок, віршів, пісень, малюнків, танців» [23, с. 16].

Тому важливим моментом стимулювання дитячої творчості є накопичення сенсорного досвіду. Відтак організація різноманітних видів продуктивної творчої діяльності потребує вмілого педагогічного керівництва дитячою творчістю, підтримки та заохочення будь-яких проявів фантазії, уяви, творчої активності й ініціативності з боку педагогів і батьків, створення сенсорно-розвивального середовища в дошкільному навчальному закладі та в родині з метою збагачення освітнього простору розмаїтою сенсорною інформацією та накопичення

дитиною емоційного досвіду як основи її творчості.

З метою реалізації інтересів, потреб, нахилів дітей вихователь дошкільного закладу освіти повинен дати можливість самостійності вибору кожній дитині театралізації улюбленого твору, ролі, іграшки, книги тощо. З цієї точки зору основною вимогою до художньо розвивального - середовища є створення творчої атмосфери, в якій переважають гуманні взаємини між вихованцями. Створення такої атмосфери можливе лише за добровільної участі дітей та вмілого керівництва театралізованою діяльністю з боку педагогів. Необхідно зацікавити кожну дитину щодо участі в будь-яких видах творчої діяльності. Для цього дорослий сам повинен стати безпосереднім учасником театралізованого дійства. Своїми діями, емоційним спілкуванням з дітьми він активно залучає вихованців до участі в театралізованій діяльності, що допомагає педагогу організувати і спрямовувати діяльність. Таким чином, дорослий одночасно є і учасником, і організатором театралізованої діяльності.

Важливим при створенні сенсорно-розвивального середовища є *врахування індивідуальних і вікових особливостей розвитку дитини* (статі, темпераменту, характеру, особистісного досвіду, емоційного стану, темпу розвитку). На нашу думку, це дає змогу не тільки виявити та розкрити в кожному вихованцеві його творчі здібності, нахили та інтереси, а й слугує необхідним складником професійної творчості педагога.

Враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей, потрібно використовувати твори глибокого духовного змісту. Правильний добір художніх творів забезпечить активізацію сприйняття дітьми змісту літературних творів, адже “зміст театралізованих ігор має переслідувати реалізацію багатьох виховних завдань. Основне в них – це те, що зацікавлює дітей, збуджує пізнавальний інтерес, є зрозумілим, несе в собі конфліктну ситуацію, що вимагає вирішення (Казка „Колобок”: Колобку потрібно врятуватися, бо його хочуть з’їсти)” [90, с. 3].

Підбираючи ті чи ті твори для театралізації, педагог повинен враховувати попередній досвід дитини, її бажання, можливості. В іншому випадку можна нашкодити дитині, яка ще не готова до сприймання твору. Досвід роботи Першого Державного театру для дітей переконує, що „чим ближче вистава до прийомів дитячої гри, тим більш

вона переконлива, більш зрозуміла, доступна дитині” [139, с. 12].

Так, дитячий письменник К.І. Чуковський, підкреслюючи театральність своїх творів, у книзі „Від двох до п'яти” зазначав, що зовсім по-іншому написав би свої твори, якби не відчував, що звертається до великої дитячої аудиторії. „Звідси та якість цих віршів, – писав він, – що я назвав би сценічністю. Ці казки театралізовані: сюжет розгортається в них за законами драматичної дії...” [148, с.724].

Важливим фактором розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку є *конструктивна взаємодія педагогів дошкільних закладів освіти із сім'ями вихованців*. Дослідження вітчизняних та зарубіжних учених [40, 78, 80, 157, 158] виявили, що рівень розвитку креативності дітей дошкільного віку обумовлений родинним мікросередовищем. Науковці одностайні в тому, що добре розвинена творча уява в тих дітей, батьки яких виявляють інтерес до розвитку своєї дитини, заохочують її до пізнання нового, стимулюють творчу діяльність.

Дослідник дитячої творчості В. Кудрявцев розглядає сім'ю як єдиний психологічний організм («психологічний мікрокосмос»), своерідну матрицю трансперсонального, психічного [84].

Зауважимо, що родина не тільки може сприяти розвиткові творчих здібностей, але й перешкоджати творчому потенціалу дитини ще в дошкільному віці [158].

Наукові розвідки Л. Єрмолаєвої-Томіної доводять, що блокування творчих здібностей починається з батьківських очікувань, які відіграють велику роль у формуванні «ідеалу Я» дитини, її ціннісних орієнтацій [50].

Дослідження вітчизняних та зарубіжних учених [150-159] показують, що високі оцінки дивергентного мислення мають ті діти, батьки яких заохочують їхні пізнавальні інтереси, стимулюють творчу діяльність.

О. Лук у своєму дослідженні виявив ті чинники, що перешкоджають творчому розвитку дитини з найбільш раннього віку. По-перше, це передчасні й наполегливі спроби дорослих боротися з дитячими фантазіями, уявним чарівно-казковим світом. Згодом кожна дитина навчиться відрізняти факти реального життя від фантазії, але ні в якому разі, на думку науковця, батьки не повинні намагатися прискорювати події, тому дуже важливо в ранньому дитинстві не

обмежувати уяви дитини [94, с. 92].

Другим чинником, відзначає вчений, є те, що гальмують творчий розвиток дітей саме ті педагоги й батьки, які самі не володіють достатньою силою уяви, не здатні відчувати себе дитиною [94, с. 93].

Третій чинник – негативне ставлення дорослих до різної дослідницької діяльності, у результаті якої псуються домашні речі та завдаються інші збитки. Часто батьки дратуються, якщо діти задають їм багато запитань [94].

Відтак дуже важливо, щоб батьки сприяли розвиткові творчих здібностей дітей; цікавилися їхніми інтересами, нахилами, разом із дітьми брали активну участь у спільній творчій діяльності. З цією метою дорослим необхідно використовувати пізнавальні завдання, навчати дитину розмірковувати, гнучко підходити до вирішення проблем, знаходити нові, оригінальні рішення, відчувати задоволення від самого процесу творчості. Крім того, такі завдання повинні бути систематичними та спрямованими на розвиток психічних процесів – уяви, фантазії, уваги, пам'яті тощо.

Отже, педагогу важливо спрямовувати батьків на використання спільних видів діяльності, у яких об'єдналися б співтворчість дорослих і дітей, це дає відчуття значущості своєї праці кожній дитині, доповнює і посилює педагогічний вплив на вихованців. Формами взаємодії з батьками та громадськістю можуть бути: організація на базі дошкільного закладу освіти сімейного клубу, спільне проведення театралізованих сімейних свят, розваг, конкурсів, родинних фестивалів, виставок, спільних культпоходів до дитячого театру, колективних прослуховувань радіо і перегляду телетеатру тощо. Проведення різноманітних форм театралізованої діяльності, в якій у рівній мірі задіяні сили не лише вихованців, педагогів, а й батьків, дає відчуття значущості своєї праці кожній дитині, доповнює і посилює педагогічний вплив на вихованців. Отже, саме в театралізованій діяльності в повній мірі може проявитися співтворчість дорослих та дітей.

Д. Богоявленська радить вихователям, зокрема при роботі з формування творчих здібностей дітей, щоб не нашкодити їм, необхідно направляти зусилля не на один із аспектів дорослого прояву творчості, а створювати умови для розвитку всіх особистісних якостей дитини, її прагнення творити, діяти відповідно до системи цінностей, добиватися

результату, – зауважує дослідниця [16].

В. Глассер у книзі «Школа без невдач» наголошує, що кожна дитина повинна виховуватися з опорою на базові потреби – потребу любові й почуття власної гідності – так, щоб вона не почувала себе нездатною, неталановитою, невмілою, затурканою [44, с. 13].

Відтак в умовах сьогодення дошкільний заклад освіти повинен забезпечити кожній дитині відчуття комфортності, любов та повагу вихователя, віру у свої творчі здібності.

Таким чином, організація різних видів театралізованої діяльності потребує вмілого педагогічного керівництва дитячою творчістю, наявності зразків креативної поведінки, підтримки та заохочення будь-яких проявів фантазії, уяви, творчої активності та ініціативності з боку педагогів та батьків, створення сенсорно-розвивального середовища в дошкільному закладі освіти та в родині: збагачення освітнього простору різноманітною сенсорною інформацією для формування дитячого сприймання, розвитку сенсорних здібностей, накопичення дитиною сенсорного досвіду як основи власної творчості.

Підсумовуючи сказане, зазначимо, що творчо обдарована дитина потребує уваги педагога, спроможного побачити в ній унікальну творчу особистість, повірити в її талант, створити сприятливі організаційно-педагогічні умови для розвитку дитячих творчих здібностей, подарувати їй щасливе дитинство та радість творчості.

Розділ 4

ПРОГРАМА

театралізованої діяльності
для дітей (5-7 років)

Мета програми: розкриття художньо-творчого потенціалу вихованців навчально-виховних комплексів “Дошкільний навчальний заклад - загальноосвітній навчальний заклад” (дітей 5-7 років) у театралізованій діяльності.

Програма розрахована на співтворчість педагогів, батьків та вихованців навчально-виховних комплексів. Використання програми орієнтує дорослих на створення сприятливих умов для стимулювання дитячої творчості, розкриття художньо-творчих здібностей, активізації художньо-естетичних цінностей та формування творчої активності особистості, здатної до різноманітних видів художньо-творчої діяльності.

ЗАГАЛЬНІ ПРОГРАМНІ ЗАВДАННЯ:

- 1. Залучення вихованців навчально-виховного комплексу до світу мистецтва.**
- 2. Послідовне ознайомлення вихованців з різними видами театру.**
- 3. Розвиток дитячої художньої творчості у процесі театралізованої діяльності.**
- 4. Оволодіння навичками культури спілкування і колективної творчості.**
- 5. Активізація стійкого пізнавального інтересу, основних когнітивних процесів (пам'яті, уваги, сприймання тощо).**
- 6. Розвиток емоційно-почуттєвої сфери; формування позитивних емоцій вихованців у процесі їхньої творчої взаємодії і художньо-діяльнісного спілкування з дорослими.**
- 7. Формування особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва, історії свого народу, цінностей культури.**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Передбачений програмою зміст дає змогу поглибити знання вихованців про театр як вид мистецтва; познайомити з його історією, специфікою; оволодіти мовою жестів та рухів свого тіла, психологією сценічного мистецтва. У процесі спеціального навчання вихованці оволодівають основами акторської майстерності та художньої творчості.

Програма складається з трьох взаємопов'язаних блоків, що враховують специфіку розвитку дітей 5-7 років в умовах навчально-виховного комплексу “Школа – дошкільний навчальний заклад”.

I-ИЙ БЛОК «ПОДОРОЖ ДО ТЕАТРУ»

МЕТА: Познайомити вихованців з чарівним світом театру, його термінологією, працею людей, що працюють у театрі. Формувати стійкий інтерес до театрального мистецтва, пробуджувати бажання брати активну участь у театралізованих діях.

Виховувати бажання своєю працею дарувати радість людям.

II-ИЙ БЛОК «ОСНОВИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»

МЕТА: Розвивати імпровізаційні здібності дітей, самостійність, ініціативність, творчість; удосконалювати вміння створювати художні образи за допомогою міміки та жестів, рухів театральних ляльок.

III-ИЙ БЛОК «ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

МЕТА: Вчити дітей брати активну участь у спільних театралізованих іграх. Розвивати творчу активність, вміння імпровізувати.

IV-ИЙ БЛОК «САМОСТІЙНА ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

МЕТА: Стимулювати активність дітей в організації самостійної театралізованої діяльності. Вдосконалювати імпровізаційні можливості дітей, розвивати ініціативу і самостійність у створенні образів різноманітних персонажів.

**Перспективне планування театралізованої
діяльності вихованців навчально-виховного комплексу
“Дошкільний навчальний заклад - загальноосвітній
навчальний заклад” (5-6 рік життя)**

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Перший квартал			
Подорож до театру (теоретичні засади сценічного мистецтва)	<p>Ознайомити дітей з театром, його таємницями, життям на сцені та за лаштунками. Познайомити з основними театральними професіями. Професія “актора”. Уточнити відмінність між поняттями актор і артист.</p> <p>Познайомити з видами театрального мистецтва: драматичним, музичним, ляльковим. Розвивати стійкий інтерес до театрального мистецтва</p>	<p>Відвідування лялькової вистави для дітей. Перегляд ілюстрацій, фотографій.</p> <p>Зустріч з акторами театру.</p> <p>Екскурсія в театральний музей.</p>	<p>Театральний словник: театр, артист, актор, аплодисменти, опера, балет, оперета, драма, вистава.</p> <p>Вірші: В.Паронова ”Актор” Н.Водолага “Театральна абетка”</p>
Основи акторської майстерності	<p>Розвивати здатність правильно використовувати засоби міміки і вербального і невербального спілкування.</p> <p>Розвивати правильну артикуляцію, мовне дихання. Вміння вести діалог. Формувати емоційну виразність мовлення.</p> <p>Розвивати пам'ять, уяву, фантазію, спостережливість.</p> <p>Вчити знімати скутість і сором'язливість під час гри.</p> <p>Познайомити з емоціями: радість і сум, вміти їх виражати</p>	<p>Мовний тренінг (система вправ для язика, губ, піднебіння, дихальні вправи); скоромовки, елементи психогімнастики.</p> <p>Робота з пінктограмами, спеціальними схематичними малюнками, які яскраво виражають емоційний стан, а також програвання їх у формі етюдів перед дзеркалом</p>	<p>Вправи “Колискова”, “Стогін”, “Свічка”, “Маляр”</p> <p>Ігри зі скоромовками</p>

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Перший квартал			
Театрально-ігрова діяльність	<p>Сприяти творчим проявам дітей у грі. Викликати інтерес до художнього твору, передавати характерну поведінку та емоційний стан персонажів казки засобами вербальної та невербальної комунікації. Розвивати вміння добирати необхідні атрибути до гри. Виховувати бажання своєю працею дарувати радість іншим</p>	<p>Художня література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Читання казки “Колосок”. Бесіда за змістом. Перегляд ілюстрацій. 2. Підготовча система вправ. Мета: вправляти дітей у відтворенні рухів і дій, які характеризують персонажів казки за допомогою “якби”. Мовлення: переказ казки. 4. Ознайомлення з атрибутами, декораціями. 5. Робота з виконавцями ролей. 6. Репетиція. 7. Показ казки 	<p>Українська народна казка “Колосок” (театр іграшок, драматизація) В. Сухомлинський “Котик”, “Ранковий вітерець” Г. Бойко “Вереда”</p>
Самостійна театрально-ігрова діяльність	<p>Залучати до самостійних ігор за допомогою різних видів театру: пальчикового, настільного, тіньового.</p>	<p>Самостійне складання і розігрування невеликих казок, п'єс тощо. Виготовлення афіш, запрошень, квитків</p>	<p>Вибір за бажанням дітей</p>
Другий квартал			
Подорож до театру (теоретичні засади сценічного мистецтва)	<p>Познайомити дітей з будовою театру: глядацького залу, сцени. Продовжувати ознайомлювати з основними професіями в театрі: режисер, драматург. Виховувати культуру поведінки в театрі</p>	<p>Перегляд ілюстрацій, фотографій. Похід у театр, кінотеатр. Бесіда про театральні професії. Ігри-заняття Ознайомлення з правилами поведінки в театрі</p>	<p>Театральний словник: фойє, сцена, ложа, гардероб, режисер, драматург</p>

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Основи акторської майстерності	<p>Розвивати вміння адекватно використовувати жести. Покращувати дикцію, тренувати точну і чітку вимову голосних і приголосних звуків, формувати чіткість і правильність мовлення.</p> <p>Продовжувати ознайомлення з основними емоціями: подивом, сумом, радістю, гнівом тощо.</p> <p>Розвивати емоційне здоров'я дітей. Розвивати навички емоційного спілкування дітей один з одним і з дорослим у ході гри</p>	<p>Пластичні ігрові етюди, творчі завдання. Робота над технікою мовлення (скоромовки, чистомовки, вірші, дихальна гімнастика, вправи, ігри).</p> <p>Робота з піктограмами, картинками із зображенням людей, які перебувають у різному настрої, асоціативні ігри.</p>	<p>Етюд: Пальчиковий театр. Гра “Абетка настрою”, “У бабусі у Меланки”</p>
Театрально-ігрова діяльність	<p>Розвивати творчу активність, уміння імпровізувати.</p> <p>Виховувати повагу один до одного, дружні взаємини, симпатії. Удосконалювати вміння використовувати вербальні і невербальні засоби спілкування в процесі ігрових ситуацій за сюжетом казки</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Читання казки. Бесіда. 2. Формування ігрових образів через систему вправ Етюд: “Чия хода” 3. Розподіл ролей за бажанням дітей, створення розвивального середовища для театралізації. 4. Підготовка декорацій, необхідних атрибутів для гри. 5. Репетиція. Показ казки 	<p>Українська народна казка “Коза-дереза” (театр тіней, пальчиковий) Д.Чередніченко “Сині рукавички”</p>
Самостійна театрально-ігрова діяльність	<p>Спонукає до самостійних ігор з персонажами настільного, пальчикового, лялькового театрів</p>	<p>Самостійні ігри дітей з різними видами театру</p>	<p>Вибір за бажанням дітей</p>

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Подорож до театру	Продовжувати ознайомлювати з професіями людей в театрі: режисер, сценарист, художник-декоратор, гример, освітлювач.	Подорож за куліси театру. Ознайомлення з професіями людей, які працюють над виставою.	Театральний словник: драматург, режисер, художник-декоратор, гример,
Третій квартал			
Основи акторської майстерності	Закріплювати навички культурної поведінки в громадських місцях Удосконалювати вміння створювати образи за допомогою міміки та жестів. Вчити передавати різноманітні емоції й відтворювати певні риси характеру персонажів. Розвивати дикцію, загальну і дрібну моторику у процесі імітаційних ігор. Виховувати вміння діяти в різновіковому колективі	Участь дітей у різноманітних конкурсах: художників-декораторів, гримерів і костюмерів Ігри на звуконаслідування, динамічні ігри-етюди. Робота біля дзеркала. Заняття на розвиток дикції, вивчення фольклорних віршів і скоромовок. Мовно-ритмічні ігри (з використанням музики та пантоміми). Ігрові вправи на основі малих фольклорних форм. Ігрові вправи серії “Якби я був актором”	Різнорічні види пальчикового ігротренінгу
Театрально-ігрова діяльність	Учити дітей брати активну участь у спільних іграх; розвивати навички акторської майстерності, виразність мовлення, пам'ять, увагу, фонематичний слух; виховувати дружні взаємини серед дітей різного віку	1. Читання казки. Перегляд ілюстрацій та бесіда за змістом казки. 2. Показ діафільму “Ріпка” (художник В.Лосісін). 3. Вправи на розвиток жестово-мімічної виразності (хода діда, баби, онучки, собачки і т.д.) 4. Підбір музичного супроводу. Репетиції 2-3. 5. Показ казки глядачам	Вірш Н. Саксонської “Де мій пальчик” Українська народна казка «Ріпка» (настільний, ляльковий театр, гра-драматизація)

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Самостійна театральна-ігрова діяльність	Стимулювати активність дітей в організації самостійної театралізованої діяльності. Показ вибраної дітьми казки одним із видів театрів. Малювання улюблених героїв вистави, ліплення, аплікація тощо	Ігри в театр: невеликі постановки казок силами дітей	Вибір за бажанням дітей

Перспективне планування театралізованої діяльності вихованців навчально-виховного комплексу “Дошкільний навчальний заклад - загальноосвітній навчальний заклад” (6-7 рік життя)

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Перший квартал			
Подорож до театру	Ознайомити дітей з особливостями театрального мистецтва, його відмінностями від інших видів мистецтва (зображувального, музичного та ін.)	Бесіда - діалог з дітьми про синтетичну та колективну природу театрального мистецтва (здатність поєднувати літературу, музику, хореографію)	Театральний словник: драматург, художник, композитор, актор, глядачі
Основи акторської майстерності	Розвивати творчу ініціативу, уяву, фантазію. Удосконалювати пантомімічні навички. Виховувати комунікативність. Створювати позитивний емоційний настрій	Вправи на розвиток різних психічних процесів: уяви, фантазії, пам'яті, швидкої реакції. Ігри на звуконаслідування	С.Гіппіус “Гімнастика почуттів” Вправа “Машинка” (запозичена з театральної педагогіки)

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Театрально-ігрова діяльність	Розвивати артистичність, емоційність, виразність інтонацій, міміки, жестів; за допомогою засобів емоційної виразності висміювати негативні риси: хвалькуватість, байдужість, жадібність; сприяти вихованню дружніх взаємин, бажання спілкуватися з дітьми різного віку в навчально-виховному комплексі; удосконалювати вміння дітей переміщати персонажі театру тіней	1. Слухання казки. Бесіда за ілюстраціями. 2. Ознайомлення з тіньовим театром. 3. Створення тіньової сцени. Вправи на техніку показу, тіньових силуетів на екрані. 4. Обговорення ролей та підбір дітей на їх виконання. 5. Підбір музики до вистави. 6. Репетиції. 7. Показ вистави молодшим за віком дітям	Українська народна казка “Вовк і семеро козенят” (театр тіней) Рухливі ігри: “Кізонька”, “Коза та вовк”
Самостійна театрально-ігрова діяльність	Спонукає розігрувати знайомі казки. Тонування персонажів і декорацій до тіньового театру «Вовк і семеро козенят»	Вибір засобів та предметів за бажанням дітей	Вибір за бажанням дітей
Другий квартал			
Подорож до театру	Ознайомлення з ляльковим театром, його традиціями, історією виникнення. Петрушка - основний герой лялькового театру. Ознайомлення з маскою, її призначенням, невід'ємним елементом сценічної гри	Показ першого лялькового театру - вертепу. Розповідь про перші лялькові театри. Знайомство з улюбленцем глядачів Петрушкою та його веселим другом - П'єро і сумним - Арлекіно	Театральний словник: афіша, сцена, куліси, аплодисменти, квитки

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Основи акторської майстерності	Розвивати вміння жестами та мімікою передавати людські емоції. Виховувати доброзичливі стосунки та бажання спілкуватись у різновіковому колективі	Ігри-вправи на розвиток позитивного ставлення один до одного. Розігрування сценок, що включають певні дії, взаємини між собою	Етюд “Покажи, що відчуваєш” Пантомімічні загадки
Театрально-ігрова діяльність	Розвивати інтерес до художньої літератури; вчити передавати характер персонажів, їхнє ставлення до людей засобами інтонації, міміки, жестів; розширювати знання про пори року та місяці; сприяти вихованню поваги до працьовитих людей, викликати у дітей бажання наслідувати їх; стимулювати об'єктивне ставлення дітей до своїх вчинків; вправлятися у застосуванні правил моральної та культурної поведінки	1. Читання казки. Бесіда за змістом. 2. Показ діафільму за казкою «Дванадцять місяців» 3. Підбір музичного супроводу. 4. Розподіл ролей. 5. Репетиції, показ вистави	Слов'янська казка “Дванадцять місяців” Вистави за мотиваціями народних казок “Пан Коцький”, “Про Злючку та Добру Троянду”
Самостійна театрально-ігрова діяльність	Робота самодіяльного лялькового театру. Виготовлення дітьми театральних ляльок (залучення до виготовлення іграшок старших школярів та батьків) Вчити добирати необхідні елементи для створення конкретного образу в театральних іграх	Вивчення досвіду майстрів лялькового театру. Вправи на добір театралізованої атрибутики та декорацій	Виставка дитячих робіт. Вивчення досвіду С.В.Образцова. Вправи “Хто господар?”, “Підбери колір”, “Чий костюм?” та ін.

<i>Вид діяльності</i>	<i>Програмові завдання</i>	<i>Зміст заняття</i>	<i>Репертуар</i>
Третій квартал			
Подорож до театру	1. Ознайомити дітей з першими пересувними театрами та їх акторами-скоморохами. 2. Знайомство з сучасними театрами на Україні	Розповідь про мандрівних акторів-скоморохів. Перегляд фрески Софійського Собору «Музиканти і скоморох». Перегляд фотовиставки «Сучасні театри України»	Театральний словник: скоморох, декорації, куліси, реквізит, інтонація, оплески, глядач, акробати
Основи акторської майстерності	Удосконалювати вміння імпровізувати, узгоджувати свої дії з діями інших. Виховувати у дітей почуття колективізму. Залучати батьків до активної участі в підготовці та проведенні різноманітних видів театралізованої діяльності	Вправи на розвиток психофізичної свободи. Робота зі скоромовками, чистомовками, мовні вправи. Тренувальні етюди на вираження основних емоцій	Індивідуальні, парні, групові етюди. Підготовка родинних театралізованих свят, концертів, фестивалів тощо.
Театрально-ігрова діяльність	Закріплювати вміння дітей водити персонажів лялькового театру: розширювати словниковий запас, розвивати діалогічне мовлення, взаємодопомогу між вихованцями навчально-виховного комплексу	1. Читання казки. Бесіда. 2. Телевізійний перегляд лялькового театру. 3. Обговорення ролей та підбір дітей на їх виконання. 4. Підбір музики до спектаклю. 5. Виготовлення декорацій та наголівників. 6. Показ вистави глядачам	Українська народна казка «Кривенька качечка» (ляльковий театр)
Самостійна театральна-ігрова діяльність	Залучати дітей до самостійного розігрування творчих ігор за допомогою різних видів лялькового театру. Викликати інтерес до лялькового театру	Виготовлення різноманітних видів театральних ляльок (маріонетки, бі-ба-бо, ляльки на ложках тощо) Виготовлення із паперу карнавальних	Вибір за бажанням дітей. Рухливі ігри з елементами театралізації.

**РЕКОМЕНДОВАНІ ВИДИ ТЕАТРУ ДЛЯ
ВИХОВАНЦІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ
„ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД –
ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД”**

- театр іграшок;
- настільний театр;
- пальчиковий театр;
- театр рукавичок;
- ляльковий театр;
- тіньовий театр;
- фланелеограф;
- театр “Кокон”
- театр “Смикунчиків”
- театр ляльок, яких водять по підлозі;
- театр ложок;
- театр маріонеток;
- конусний театр;
- підлоговий театр (люди-ляльки).

**ЗАГАЛЬНІ ПРОГРАМНІ ЗАВДАННЯ З ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШІЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК
(5-6 РІК ЖИТТЯ)**

1. Виховувати інтерес вихованців до театралізованої діяльності. Побуджувати бажання брати в них участь. Знайомити з театральною термінологією.
2. Розвивати у дітей уміння передавати емоційний стан через міміку, жести, пластику тіла.
3. Розвивати виразність мови. Закріплювати чітку вимову слів та словосполучень.
4. Вчити правилам хорошого тону, поведінки, етики спілкування дітей між однолітками та старшими товаришами в навчально-виховному комплексі «Дошкільний навчальний заклад -

загальноосвітній навчальний заклад».

5. Вчити основним правилам поведінки на сцені: не повертатись спиною до глядачів, дивитись в очі партнеру тощо.
6. Розвивати вміння давати оцінку діяльності своїх товаришів і самооцінку.
7. Закріплювати знання про правила маніпулювання ляльками різноманітних видів театру: настільного, лялькового, пальчикового, театру рукавичок.
8. Спонукаати вміння імпровізувати на теми знайомих казок, складати нові етюди до казок (за допомогою дорослих чи старших дітей).
9. Виховувати культуру поведінки в театрі та місцях громадського призначення.
10. Вправляти дітей у виготовленні декорацій, атрибутів, реквізиту до театралізованого дійства.
11. Підтримувати бажання виступати перед глядачами.
12. Пропонувати розіграти сюжет казки у домашніх умовах.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ТЕАТРАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ВИХОВАНЦІВ (5-6 РОКУ ЖИТТЯ)

- уміє будувати найпростіші діалоги;
- за завданням педагога вміє міняти темп, висоту і силу звучання голосу;
- імпровізує на теми знайомих творів;
- знає правила маніпулювання з рекомендованими видами театру: настільний, ляльковий, пальчиковий, театр рукавичок;
- вміє поводитись в театрі та місцях громадського призначення;
- розуміє поняття: сцена, декорації, реквізити, куліси, міміка, жести, інтонація;
- вміє мімікою передавати певний стан людини.

МОЛОДШИЙ ШКІЛЬНИЙ ВІК (6-7 Р.)

1. Продовжувати виховувати інтерес до театралізованої діяльності.

- Знайомити з історією театру.
2. Вдосконалювати виконавські вміння дітей, розвивати ініціативність і самостійність у створенні художнього образу.
 3. Розвивати комунікативні здібності дітей, творче мислення, фантазію.
 4. Удосконалювати інтонаційну виразність мовлення. Вчити використовувати пряму та непряму мову у інсценівках.
 5. Продовжувати заохочувати дітей до складання колективних та індивідуальних казок, використовуючи різноманітні театральні іграшки.
 6. Наосновіжиттєвогодосвідуінабутихнавичоквчитисамостійно створювати ігровий образ за допомогою відповідних рухів, міміки, жестів, виразної інтонації.
 7. Розвивати почуття прекрасного, навички культурної поведінки, потребу в пізнанні нового.
 8. Виховувати бажання працювати в різновіковому колективі.
 9. Виховувати вміння аналізувати вчинки героїв художнього твору та порівнювати з власними вчинками.
 10. Стимулювати активність дітей до підготовки та організації самостійної театралізованої діяльності.
 11. Підтримувати бажання брати участь у сімейних виставах.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ТЕАТРАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ВИХОВАНЦІВ (6-7 Р.)

- Уміє складати діалог між казковими героями.
- Уміє відтворити одну й ту ж фразу з різноманітними інтонаціями.
- Самостійно складає, імпровізує казки або інші твори за певним сюжетом.
- Складає коротенькі казки з власного досвіду, використовуючи різні види театру.
- Вміє напружувати і розслабити окремі групи м'язів, тіла.
- Володіє новими видами театру: бібабо, маріонеток.
- Володіє засобами емоційної виразності (міміка, жести, інтонація тощо).
- Дістає задоволення від процесу та результату творення.

Розділ 4.1

ЗАНЯТТЯ

**ПО ОЗНАЙОМЛЕННЮ ДІТЕЙ З ТЕАТРОМ
(ДЛЯ ДІТЕЙ 5 - 7 РОКІВ)**

Заняття № 1

ПОДОРОЖ ДО ТЕАТРУ

ПРОГРАМОВИЙ ЗМІСТ: Познайомити дітей з історією та виникненням театру. Ввести в активний словник вихованців слова: театр, афіша, каса, сцена, антракт.

Розвивати пам'ять, емоційність, уяву, вміння спілкуватись в різновіковому колективі.

Виховувати інтерес до театру та бажання брати участь у театралізованих діях. Закріплювати навички культурної поведінки в громадських місцях (театрі).

ОБЛАДНАННЯ: картинки, що відповідають темі сюжету (грецький театр, маски і т.д.). По можливості можна використати мультипроєктор.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

Вихователь: Діти, сьогодні ми з вами вирушимо у цікаву подорож - подорож до театру.

Отже, запрошуємо всіх до театру! А що потрібно придбати, щоб потрапити до театру? (*квитки*).

- Як називається місце де можна купити квитки? (*каса*)

Діти купують в касі квитки та займають місця відповідно придбаним квиткам (Розглядають разом з вихователем приміщення театру: сцена, місце для глядачів, куліси).

Діти розповідають вірш про театр.

Нема людини, що театр не любила б,
На зустріч з ним приходять залюбки,
Без вікових чи будь яких обмежень
Дорослі і ще зовсім малюки.
Театр — диво гарне й неповторне

На сцені оживає день і час.
Ми віримо, що грають не актори,
Прийшли реальні постаті до нас.
Якщо ви ще з театром не знайомі,
часу не гайте, а білет купіть
і подорож цим дивовижним світом
всі разом якнайшвидше розпочніть.

Вихователь: А чи помітили ви, яка вистава нас чекає? З чого ви дізналися? А що таке афіша? Афіша — це оголошення про спектакль, концерт. А що означає “театр” і де він вперше виник нам розкажуть наші старші друзі. Тож почнемо знайомство з дивовижним світом театру.

Перший ведучий: “театр” походить з грецького і означає місце для видовищ і саме видовище.

Другий ведучий: театральне мистецтво одне із найдавніших видів мистецтва. Витоки мистецтва театру пов'язані з міфологією, насамперед обрядами на честь покровителя землеробів – бога Діоніса (ще його називають **Батхуса**, Ванха), який з'явився в Давній Греції з новою сільськогосподарською культурою – виноградом.

Вихователь: А що розповідає міф?

Третій ведучий: Міф розповідає про те, що Діоніс привіз виноградну лозу з далеких країн, але цій дивовижній рослині часто чинили опір і Діонісові доводилося силою підкоряти міста і села. Тому цього бога ототожнюють з символом родючості землі.

Перший ведучий: На його честь чотири рази на рік влаштовувалися свята, які називалися Діонісії. Діонісії були схожі на карнавал. Люди веселилися, співали, танцювали. Співаки і танцюристи були зодягнені в шкури цапів хутром назовні.

Вихователь: А чому? З чим це пов'язано?

Другий ведучий: Тому що в кінці свята у жертву богу приносили козла – символ козлоногого сатира. Так виникло поняття трагедія – передсмертний крик козла.

Вихователь: А що ж таке трагедія?

Третій ведучий: Трагедія – коли відображається переживання, страшна подія. А слово “комедія” означає смішне, веселе. Після

вистави трагіка нагороджували лавровим вінком, а коміку підносили міх з солодким вином.

Вихователь: В честь бога Діоніса був побудований перший театр – театр Діоніса (використання картинки з зображенням грецького театру).

Перший ведучий: Цей театр розміщувався під відкритим небом. Сама будівля і місця для глядачів були дерев'яні. Спочатку споруджувався театр лише на час вистав, а згодом його було побудовано з каміння.

Театр складався із трьох основних частин: орхестри – кругової площадки, на якій розміщувався хор; театрону – місця для глядачів (розташовані на схилах пагорба); сцени – спочатку дерев'яної, а потім кам'яної або мармурової будівлі, що мала трое дверей, через які актори виходили під час дій, щоб змінити маски. У перекладі з грецької сцена – це сцена.

У день, коли ставили виставу, у місті зачинялися майстерні, ніхто не працював. Вистави йшли бувало по декілька днів, тому глядачам доводилось брати з собою їжу. Давньогрецький театр вміщав багато глядачів (декілька тисяч).

Відповідно кількості, діти поділяються на команди: “Театр опери”, “Ляльковий театр”, “Театр пантоміми”. Кожна команда з різних картинок складає власний театр.

Вихователь нагадує дітям правила поведінки в театрі.

Вихователь випадково знаходить в театральній студії пшеничний колосок. Оголошується (антракт) — перерва, після третього діти старшого віку показують меншим казку “Колосок”.

Після закінчення вистави проводиться самостійна художня діяльність дітей: малювання, ліплення, аплікація тощо.

На закріплення знань про театр вихованці разом з батьками, товаришами можуть розгадати кросворд.

Заняття № 2

ЗУСТРІЧ З АКТОРОМ

МЕТА: Познайомити дітей з особливостями професії актора, розвивати діалогічне мовлення.

Ввести в активний словник слова: актор, котурни. Виховувати інтерес до праці актора.

ОБЛАДНАННЯ: картинки із зображенням давньогрецьких акторів.

Вихователь: Діти, а чи знаєте ви, хто працює в театрі? (Драматург, режисер, актор і. д.). А що робить актор? Пропоную послухати вірш “Актор” (можуть розповісти старші діти).

У кожного з нас є одне життя,
Відомо, що інакше не буває,
А от актор театру кожен день
Нове життя на сцені проживає.
Він вчора був ліцернійшим з людей,
А завтра найшляхетнішим й сміливим.
І лицар і жебрак він, і король
Всього перелічити неможливо.
Звичайний він, такий же, як і всі,
Ми в натовпі його не помічаємо
На сцені зовсім інше, там йому
Ми аплодуємо й з успіхом вітаємо.
Талантом наділяє бог усіх.
Талант актора - роль майстерно грати,
Ми в залі теж не просто глядачі,
У нас талант мистецтво цінувати.

ЗУСТРІЧ З ЗАПРОШЕНИМ ГОСТЕМ-АКТОРОМ.

(Він розповідає про творчу працю актора).

МОВНА ГРА “ЗНАЙОМСТВО”.

Актор: пропонує дітям познайомитись і чітко назвати своє ім'я вслід за попереднім.

У давній Греції професія актора була почесною. Грецький театр спершу був театром одного актора. Потім кількість акторів зросла до трьох. Акторами могли бути тільки чоловіки. Один і той же актор на протязі п'єси міг грати декілька ролей.

Вихователь: Як ви думаєте, яким повинен бути актор?

МОВНА ГРА “ЯКИЙ АКТОР?”

Відповіді дітей: сміливим, веселим, чарівним, талановитим тощо.

Актор: Так, тому що в античному театрі був прийнятий музичний супровід, тому актор повинен гарно співати, танцювати, мати чітку дикцію. Для того, щоб глядач міг краще бачити, (адже ви знаєте, що давньогрецький театр був величезний за розмірами і вмщав велику кількість глядачів), акторам необхідно було й збільшувати свій зріст. Для цього вони надівали котурни — шкіряні чоботи на високій грубій підшві, (які надавали можливість збільшити зріст на 25-30 см). Використання картинки з зображенням актора на котурнах (див. мал.).

Актор разом з дітьми порівнюють, які зміни сталися в сучасному театрі. По закінченню розповіді разом з дітьми розробляють правила поведження в театрі.

Потім актор пропонує дітям створити

“ТЕАТР ПАНТОМІМИ”

МЕТА: розвивати вміння передавати за допомогою пантоміміки типове для даного персонажу.

ХІД: Діти поділяються на дві команди: акторів та глядачів. Діти-актори за допомогою міміки та жестів зображують героїв казок, так, щоб діти-глядачі змогли їх впізнати. Потім команди міняються ролями.

Заняття № 3

ТЕАТР МАСОК

МЕТА: Познайти дітей з театральними масками, їх призначенням та використанням. Розвивати вміння розпізнавати емоційний стан людей за допомогою пінктограм. Збагачувати словниковий запас дітей словами: комічні, трагічні, карнавальні маски.

Виховувати доброзичливість, вміння співпрацювати в різновіковому колективі.

ОБЛАДНАННЯ: зразки різноманітних масок давньогрецького театру; фотографії людей в різних емоційних станах; набір пінктограм із зображенням почуття радості, страху, подиву тощо; матеріал для виготовлення масок з пап'є-маше: папір, гуаш, кисточки, кольорові фломастери, клейстер, глина або пластилін, розірвана газета, клейка стрічка.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь ознайомлює дітей з масками. Діти розглядають, спосіб їх виготовлення, приміряють їх. Після чого підводять до підсумку, що маски допомагають акторам увійти в образ.

Вихователь запитує дітей, які бувають маски?

Відповідь дітей: добрі, злі, комічні, трагічні, карнавальні.

Вихователь: Маски в театрі були необхідними, оскільки, по-перше, жіночі ролі виконували чоловіки, а по-друге, розміри грецького театру були надзвичайно величезні, тому щоб краще було видно та чути публіці актора, вони надівали маски збільшеного вигляду, в рот яких вставляли рупор.

Вихователь пропонує розглянути театральні маски, які використовувались у грецькому театрі (див. малюнок).

Грецькі актори носили на обличчі маски, які змінювались в різних ролях. У давньогрецькому театрі були трагічні і комічні маски (їх налічувалось 28). Колір маски допомагав передавати настрій героя,

його психологічний стан. Так роздратування позначалося червоною фарбою, хитрість - рудуватою, а хворобливість — жовтою.

Психогімнастика: за допомогою піктограм діти “одягають” різноманітні маски: суму, сміху, подиву і т.д.

Вихователь пропонує розглянути, з якого матеріалу можна виготовити театральні маски (Демонстрація масок виготовлених з різноманітного матеріалу: паперу, глини, дерева тощо). За бажанням діти разом з вихователями, батьками можуть виготовити маски з пап'є-маше для ігор.

Заняття № 4

ВЕСЕЛИЙ СКОМОРОХ

МЕТА: познайомити дітей з першими пересувними театрами та їх акторами-скоморохами.

Розвивати у маленьких глядачів почуття гумору. Ввести в активний словник слова: скоморох, музикант, дійство, акробати, дресирувальник, танцюристи. Стимулювати інтерес до театрального мистецтва.

Виховувати правила поведінки в театрі.

Обладнання: матеріал для виготовлення шапочок для скоморохів: природній матеріал, клаптики тканини, кольоровий папір, фарби тощо.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

Відомо, що перші театри виникли у Давній Греції ще до нашої ери. Коли ж вони з'явилися на території нашої країни достеменно нікому невідомо,

Чи знаєте ви, як називали перших акторів? Цих веселих людей, які вміли розважати глядачів називали скоморохами.

Скоморохи це мандрівні актори, лицедії, які відмінно володіли голосом, тілом, були одночасно акторами і музикантами, акробатами і фокусниками, танцюристами і дресирувальниками птахів та звірів. Із усіх тварин скоморохи більш за все любили виступати з ведмедем, який був символом здоров'я та щастя. А в 1619 році рязанський скоморох Григорій Іванов вперше показав дресированого лева.

Скоморохи не боялися підняти на глум будь-кого, незважаючи ні на силу, ні на владу. Не лише вельможі, а й царі боялися їхнього слова. Не раз забороняли вони скоморошництво своїми наказами. У 1648 році цар Олексій Михайлович заборонив скоморохам співати в хатах, на вулицях і навіть у полі, не танцювати, в ігри не грати, загадок не загадувати, казок не розказувати, скомороше вбрання не одягати, в карти, шахмати не грати.

Бродили скоморохи великими ватагами, по сімдесят і більше. Жили в окремих поселеннях (збереглися навіть назви: «Скоморохово»),

в Новгороді вони займали цілі вулиці.

З'являються скоморохи **Терешко** та **Ілько** (діти молодшого шкільного віку)

— Зверніть увагу на яскраве вбрання скоморохів. Вони надівали вивернутий наверх вовною кожух, яскраву сорочку, кольоровий ковпак із брязкальцями. Розмальовували обличчя в барвисті кольори. А вже які витівники були! Самі подивіться.

Терешко: Гей, панове, не баріться!

На виставу подивіться!

Справи в шафу замикайте

І на площу поспішайте!

Ілько: Гой-да! Гой-да! Гой-да! Тру-лю-лю!

Я журитьсь не люблю.

Гой-да! Гой-да! Ги-ги-ги!

Хай сумують вороги!

— Так, скоморохи не лізли до кишені за гострим слівцем. За це прості люди дуже любили вистави скоморохів. Патріарх Всія Русі Преподобний Олексій у своїх записах скаржився на те, що «... на службу Божу не йдуть, а біжать дивитись на позорище скомороше...». Церква засуджувала скоморохів і називала їх служителями диявола. До нас дійшли приказки, у яких відображене жорстоке переслідування скоморохів з боку церкви: «Скоморох попу не товариш», «Скомороша потіха сатані втіха».

Скоморохи згадуються у літописах, починаючи з 1068 року. У Києві у Софійському соборі є фреска «Музиканти і скоморохи», створена в XI столітті. (Діти дивляться зображення фрески). А чи відомо вам, що в тому ж Києві навіть річечка була — Скоморох — ліва притока Либеді. Вона текла десь з Лук'янівки, перетинала вулиці Річну, Павлівську і біля Златоустівської вливалася в Либідь. Тепер вона тече під землею.

Скоморохи розігрували діалогічні сценки, в яких один видавав себе за глухого, або німого та кумедно передражнявав запитання іншого скомороха. Або вони разом зверталися до публіки з різними запитаннями.

Скоморохи Терешко та Ілько:

Хай кожен з вас відповідає:

Буває так чи не буває.

Буває так чи не буває?

У залі глядачі сидять,
Актор на сцені позіхає
Й лягає там відпочиває.
Буває так чи не буває?
Співак мовчить, глядач співає.
Буває так чи не буває?
Коли акторів гра вражає,
То глядачі всі аплодують
І квіти з вдячністю дарують.
Буває так чи не буває?
Актор мовчить, бо слів не знає.
Буває так чи не буває?
Квитків на всіх не вистачає.

Буває так чи не буває? Оркестр марш веселий грає, Актори жваво аплодують. А в залі глядачі танцюють.

Мистецтво скоморохів було народним, яскравим, життєрадісним. Скоморохи виконували героїчні пісні, грали на музичних інструментах, виступали як акробати, розповідали казки, їх мистецтво вимагало великого таланту та вміння, це навіть відобразилось в прислів'ї: «Всяк станцює, та не так як скоморох». Побачивши скоморохів, одягнених в різнокольорове вбрання і, почувши веселий дзвін брязкалець, народ мчав на площу, щоб подивитись цікаву та веселу виставу.

Давайте спробуємо, використовуючи різноманітний матеріал: клаптики тканини, кольоровий папір, природний матеріал, фарби та інше виготовити яскраві шапочки в подарунок нашим гостям скоморохам Терешку та Ілька.

Терешко та Ілько:

Дякуємо, любі діти, за вбрання чудове
І надію маєм з вами зустрітись знову.

Заняття № 5

НА ГОСТИНИ ДО ПЕТРУШКИ

МЕТА: Познайти дітей з ляльковим театром та з його персонажами - Петрушкою, П'єро, Арлекіном. Сприяти збагаченню емоційної сфери вихованців. Виховувати естетичне почуття, вміння поводитись у громадських місцях.

ОБЛАДНАННЯ: різні види дитячого театру: тіньовий, ляльковий, маріонеточний, тощо. Ляльки бі-ба-бо: Петрушка, П'єро, Арлекін.

Ведуча: Діти, ви вже знаєте, що театр це місце де, показують вистави. Виконавці ролей у спектаклях — актори переодягаються у відповідні до вистави костюми і переносять глядачів або до середньовічного замку, або до казкового лісу чи навіть в доісторичні часи. Але не завжди акторами є люди. Одним з видів драматичного театру є ляльковий театр, в якому навіть одна людина може розіграти за допомогою ляльок дійство з багатьма ролями.

Що ж таке ляльковий театр і яка історія його виникнення? Ляльки існують стільки, скільки існує людство взагалі. А от акторами театру вперше ляльок зробили в Китаї. Китайських імператорів розважали кумедні фігурки, які розмовляли, співали і навіть танцювали.

А от японці надавали перевагу театру тіней. На білому полотнищі, яке освітлювалося, за допомогою паличок пересувалися фігурки чорного кольору — так звані тіні. Проходили такі вистави у темній кімнаті, що надавало виставі таємничого змісту.

У нас на Україні перші лялькові театри називалися вертепами. Слово вертеп означає — печера — невеличка іграшкова сцена, в середині якої пересували лялькові фігурки. Влаштували їх здебільшого мандрівні актори. Так як вистави були переважно гумористичними, то й ляльки повинні були викликати сміх у глядачів. Так з'явився Петрушка-дотепник з довгим цікавим носом, в яскравому вбранні і ковпачку з брязкальцями. Недивлячись на кумедний вигляд, Петрушка був улюбленцем глядачів, адже він захищав слабких та висміював жадібність, злість та пихатість.

Давайте ближче познайомимось з цим чудовим героєм. (Із-за ширми з'являється **Петрушка**)

Я — Петрушка-витівник!

Я веселу вдачу маю! Сумувати я не звик, Всіх навколо розважаю.

Недаремно у мене таке яскраве вбрання. Навіть його вигляд викликає посмішку.

Я Арлекін!

Я веселий, цікавий! Одяг у мене барвистий, Яскравий!
Ніколи зовсім мені сумувати, Я у театрі, щоб всіх розважати!

П'єро: А от я сумна лялька. Я люблю залишатися на самоті і тихенько наспівувати сумні пісні. Я часто плачу, за що мені дістається від Арлекіна. Адже він не любить сум і тим більше сльози.

Мене звать П'єро.

Я лялька, що плаче,

Я завжди сумний — Така моя вдача.

Що зробиш,

В театрі потрібні й такі — Пісень невеселих сумні співаки.

Петрушка: Отакої! Як можна плакати у театрі? Він створений дарувати людям радість. Ти своїм виглядом всім настрій зіпсуєш.

Ведуча: Діти, давайте розвеселимо П'єро.

(Конкурс: заспівати веселих пісень, розповісти веселих віршів та дотепних жартів)

Арлекін: А я також люблю веселі конкурси. А ще я дуже спостережливий, вмію підмічати різні недоліки в характері та поведінці. Для цього у мене чарівне дзеркало.

І блищить воно, і сяє. Підлабузництва не знає.

Кожному всю правду скаже - Все як є йому покаже.

(Діти по черзі підходять до дзеркала і розповідають про свої гарні якості і не дуже гарні. Лялькові герої вирішують хто сказав правду, а хто схитрував і виявився гарним актором)

Люблю я коли навкруг

Сміх дітей лунає

Їх кумедний вигляд мій

Дуже розважає.

Там де я в своїм вбранні -
Посмішки з'являються,
Навіть мої черевики Людям посміхаються.

Добрий день, діти! Давайте познайомимось, але спершу відгадайте загадку: «Воно належить мені, та інші вживають його частіше за мене». (Відгадка - ім'я людини)

Моє ім'я **Петрушка**, воно означає - улюблений, але так звать мене тут на Україні. У Франції та Італії мене називають Пульче- нело, а в Англії - Базель. Та для вас я Петрушка, який запрошує вас ближче познайомитись з моєю рідною домівкою - ляльковим театром. Хто знає, допомагайте мені.

У неділю мама й тато Діточок ведуть в театр.
На місця усі сідають
І на сцену поглядають. Дійство гарне та цікаве
Називається вистава. Головні й не дуже ролі В ній
виконують актори.
А в ляльковій— малюки,
Всі актори це ляльки. Ще в театрі є завіса, Гардеробна
і куліси.
Є партер - зручні місця Для малого глядача.
Є цікавого багато!
Взагалі театр - це свято!
Як побачите афіші -
Завітайте якнайшвидше! Розкупувайте квитки! Ми
вам раді, малюки!

А зараз дозвольте познайомити вас з моїми друзями - акторами італійського лялькового театру **Арлекіном** та **П'єро**.

Арлекін: Я найвеселіша лялька італійської комедії. У дотехах та кумедних витівках я нічим не поступаюся Петрушці. Я там, де веселощі, де гарний настрій.

Ведуча: Діти, ви вже знаєте що таке ляльковий театр, як він влаштований, які лялькові герої грають у його виставах. А от чи знаєте ви, як правильно поводити себе під час спектаклю?

Петрушка: Так, діти, це дуже важливе запитання. Дуже тяжко нам акторам грати, якщо в залі хтось розмовляє і неухважно слухає.

Арлекін: Особливо, коли хтось голосно сміється.

П'єро: Або плаче.

Ведуча: А от я пропоную уявити що ми в залі для глядачів і вирішити, хто з нас гарно поводить ся, а хто заважає акторам грати виставу.

Ведуча: Дзвінок. Розпочалась вистава.
Весела дуже і цікава.

Петрушка: Навіщо ця мені вистава! Піду в буфет попоти кави.

Ведуча: А ще музичні є вистави, Актори в них завжди співають.

П'єро: А я цю пісню також знаю!
Я разом з ними поспіваю.

Ведуча: Аплодисменти для актора Найкраща в світі нагорода.

Арлекін: Чому лише аплодувати?
Ще можна свиснуть й покричати.

Ведуча: А може краще так робити:

Арлекін: Аплодувать, а не свистіти.

П'єро: З актором разом не співати.

Петрушка: І до буфету не втікати.

Ведуча: Ось така у нас сьогодні відбулася весела та цікава зустріч. Ми дізналися багато цікавого. Збагатили свій словник новими словами. Отримали нових друзів і взагалі провели цей час з великою користю.

Петрушка: До зустрічі, друзі. Не забувайте:
Як побачите афіші — Завітайте
якнайшвидше! Розкупувайте
квитки!

Разом: Ми вам раді, малюки!

Заняття 6

ПІЗНАЙКО ЗАПРОШУЄ:

«То що ж таке театр?» або «Хто працює у театрі?»

МЕТА: познайомити дітей з працівниками театру.

Ввести в активний словник слова: режисер, сценарист, художник-декоратор, гример, освітлювач. Стимулювати інтерес до театрального мистецтва.

ОБЛАДНАННЯ: фарби, пензлики, папір для малювання декорацій. Різноманітні речі (капелюхи, окуляри, штучні носи та вуса тощо) для створення персонажу.

Пізнайко: Радий вітати вас, друзі! Вам цікаво дізнатися хто я? Тоді спробуйте відгадати загадку про мене:

Раніш читали залюбки „Барвінок” і „Малятко”, Тепер розважить дітлахів Прийшло нове звірятко. Малий, веселий борсучок, Допитливий, цікавий, Напевне, деякі мене Одразу ж упізнали. Дотепник я і жартівник, Розумник і всезнайко, До різних ігор витівник І звать мене ... Пізнайко!

Пізнайко: Дорогі друзі, сьогодні ми з вами підемо до театру, але зайдемо туди не як звичайно, а через парадний вхід. Сьогодні ми завітаємо за куліси і дізнаємось про те, що зазвичай глядачам не показують. Ми побачимо тих, хто працює над виставою. Отже:

Першим до справи береться той, Хто має письменницький хист. Пише сценарій людина одна І зветься вона сценарист.

Пізнайко: Хочу зауважити, що сценарист може написати свою п'єсу або скласти сценарій за мотивами твору іншого автора. Коли сценарій готовий, він потрапляє до рук головної людини театру — режисеру.

Режисер сценарій прочитає, Вирішить: сподобалось чи ні, Й якщо так, роботу починає — Підбира акторів він собі.

Пізнайко: Треба вам сказати, малята, що вдало написаний

сценарій та підбір акторів дуже важливі та відповідальні справи. Адже від цього залежить сподобається вистава глядачам чи ні. В історії театру були не поодинокі випадки, коли вистави навіть відомих авторів публіка не приймала. Так не сприйняли з першого разу твір Джузепе Верді „Травіата” та нині всесвітньо відому оперу „Мадам Батерфляй”.

Давайте спробуємо себе в ролі акторів, що претендують на роль одного героя п'єси. Спочатку це будуть хлопчики. Прошу бажаючих підійти до мене. Ви претенденти на роль Карабаса Барабаса і повинні грізно запитати у своїх ляльок: „Куди поділись Мальвіна та пудель Артемон? Як ви збираєтесь грати мою чудову п'єсу без них? ”. Інші діти будуть виконувати роль режисера та вирішувати, хто найкраще впорався з завданням. (Потім подібне змагання проводиться з дівчатами, які претендують на роль Попелюшки, Царівни-Несміяни тощо.)

Пізнайко: Коли сценарій прочитано, а акторів затверджено на ролі, за справу беруться художники-декоратори.

Вони вміють зі сцени зробити палац,

Чи якимось по-іншому вразити нас —

То все перетворять на гори і ліс, Або побудують справжнісінький міст.

Чи відомо вам, що під час вистави декорації на сцені можуть змінюватися до десяти разів. Уявляєте яку роботу доводиться виконувати художниками?

А у вас, друзі, є бажання спробувати себе у ролі декораторів? Пропоную новий конкурс - намалювати декорацію до казки „Троє поросят”. Як і минулого разу, наше глядацьке журі визначить найбільш вдалий проект. А поки наші художники малюють, ми продовжимо мандрівку за кулісами театру. Під час вистави змінюється не тільки сцена, а й самі актори.

Наступним до справи береться гример, Він змінить обличчя актора.

А потім пошеє костюм костюмер.

І ось новий образ готовий.

Пізнайко: Сьогодні, друзі, ви маєте змогу спробувати сили в якості різних працівників театру. Ви вже здогадались, що на вас чекає новий конкурс. Зараз спробуємо перетворити своїх друзів на героя казки Астрід Лінгренд Карлсона. Гримери-костюмери працюють, а ми продовжуємо подорожувати театром.

Як ви розумієте, не можна побачити виставу без освітлення сцени.
Ось тут і беруться до справи освітлювачі.

Без них на сцені темна ніч
І як не намагайся, Акторів не побачиш ти, А також й
декорацій.

А ще хочу вам розповісти про театральну професію, якої не зустрінеш в сучасних театрах. Колись в кожному, навіть самому провенційному театрі, на сцені стояла так звана суфлерська будка. У ній сидів суфлер і підказував акторам текст. Глядачі його не бачили, так як суфлер сидів до них спиною. До того ж будка ховала його від сторонніх поглядів.

Ось таке воно закулісне життя театру. Мабуть до цієї подорожі ви і не здогадувались, яка велика кількість спеціалістів працює для того, щоб ми могли насолоджуватись виставою.

А зараз, гадаю, прийшов час підвести підсумки наших конкурсів художників-декораторів та гримерів і костюмерів.

*(Учасники демонструють свої малюнки та костюми.
Проводиться виставка-демонстрація.)*

Хочу запропонувати наступне: присудити перемогу всім учасникам. Адже погодьтеся, вони займалися цими справами вперше. Але впорались з завданнями чудово!

А наша подорож підійшла до кінця. Тепер ми знаємо, що таке театр і хто в ньому працює.

Театр — це казковий світ!
Країна дивовижна!
Велика вдячність глядачів
Акторам, сценаристам, Освітлення працівникам,
Художникам, гримерам
І звісно, хто керує цим — чудовим режисерам!

Заняття 7

ВИХОВАННЯ ВЕДМЕЖАТ

МЕТА: Розвивати вміння оцінювати дії та вчинки героїв твору з позиції етичних норм та правил поведінки.

Виховувати культуру глядача.

ОБЛАДНАННЯ: квитки, каса, костюми для двох ведмежат та мами — ведмедиці.

Розповідач: Всім вам відома казка про двох жадібних ведмежат, але не всі знають, що трапилися з ними різні прикрощі через те, що ведмежата зовсім не вмiли себе гарно поводити. Звісно, невихованих дітей батьки не беруть з собою у гості або у інші колективні походи, а якщо й беруть, то неохоче. Але діти є діти, а мами є мами. Мама-ведмедиця не була винятком, і тому, коли у лісі з'явилися афіші, що запрошували на виставу до місцевого театру, вона без жодних міркувань повела туди своїх малюків. Якби вона тільки знала, чим закінчиться це знайомство з прекрасним. Та розповімо все послідовно.

Неприємності почалися одразу, як тільки сім'я Косолапенків стала в чергу за квитками.

1-ий ведмедик: Мамо, чому так довго? Давай швидше!

Мама: Швидше не можна. Подивись, скільки бажуючих потрапити на виставу. Отримаємо квиток, коли наша черга підійде.

2-ий ведмедик: Ще чого! А ну розійдись! Хто там за вікном сидить? Нам, тітко, три квитки і швиденько!

У фойє було ще гірше.

1-ий ведмедик: Дивись, брате, скільки місця! Шкода, що м'яча немає, поганяли б у футбол!

2-ий ведмедик: А ми й так побігаємо! Спробуй наздожени мене! **Мама:** Діти, припиніть. У фойє не можна бігати і тим більше кричати. Тут потрібно поводитись тихо.

1-ий ведмедик: Ще чого!

2-ий ведмедик: Дивись, які сходи, побігли!

Мама: Обережно! По сходах треба підніматися повільно! Ідіть до залу.

Розповідач: Мама гадала, що ведмежата зрозуміють як треба поводитись у залі та сидітимуть тихо, але даремно. Ви не уявляєте, що почалося, коли вимкнули світло і на сцену вийшли актори. За все життя мамі-ведмедиці не було так соромно за своїх ведмежат. А їм все однаково. Наступного дня в лісовій школі тільки і розмов було що про виставу. Школярі не вгавали ні на перерві, ні на уроках. Даремно вчителька намагалася налаштувати їх на навчання.

Школярі: Лизовето Патрикіївно, а ви чому нічого не розповідаєте? Ви що на виставу до театру не ходили?

Лизовета Патрікиївна: Мені немає про що розповідати. Справа в тому, що у театрі я була, а ось вистави не бачила.

Школярі: Як таке може бути?

Лизовета Патрикіївна: Почалося все з того, що я ледве не залишилась без квитка. Мене майже виштовхнули з черги, а касирка так образилась на брутальне поводження з нею, що замкнула касу, і ми мало не спізнилися на виставу. Потім мені наступили на ногу у фойє та зіштовхнули зі сходів. А вистави я не бачила і не чула тому, що позаду мене хтось гупав сидінням, розмовляв, жував, плямкав, сміявся, стукав ногами.

Школярі: Хіба ж у нас в лісі є такі нечеми? Це ж справжні дикуни!

Розповідач: Школярі були обурені розповіддю вчительки. Вони пообіцяли будь за що дізнатися, хто зганьбив їх ліс перед театральними акторами. Вони нагадували розбурхане море. Тільки брати Косолапенко чомусь підозріло мовчали. Дивно, адже ці розбишаки завжди кричали голосніше всіх.

Школярі: Косолапенки! Ви чого мовчите? Ви що до театру не ходили?

Косолапенки: Ми до театру ходили, з мамою, ось тільки вистави не бачили.

Лизовета Патрикіївна: Вам мабуть ті ж самі нічеми, що й мені завадили подивитися?

Косолапенки: Нам...ні...ми...того...ми... Лизовето Патрикіївно, ми і є ті нічеми.

1-ий ведмедик: Це ми виштовхнули Вас з черги до каси, наступили на ногу у фойє, штовхнули на сходах.

2-ий ведмедик: А потім це ми в залі гупали сидінням, розмовляли,

жували, плямкали, сміялися, стукали ногами.

Школярі: Вас що мама правил поведінки не навчала?

Косолапенки: Навчала, тільки ми її не слухали, і тепер нам дуже соромно за це.

Лизовета Патрикіївна: Добре, що ви змогли визнати свою провину.

Це не кожному під силу. Та як ви будете себе поводити, коли наступного разу на виставу підете?

1-ий ведмедик: Тепер ми знаємо, щоб придбати квиток, треба дочекатися своєї черги, привітатися з касиркою, подякувати їй за придбаний квиток.

2-ий ведмедик: У фойє поводитися тихо, не галасувати і ні в якому разі не бігати, а на сходах не штовхатися.

1-ий ведмедик: І тим більше не можна, сидячи в залі заважати іншим дивитися виставу.

2-ий ведмедик: Найкраща нагорода акторам - оплески, а не сміх чи плямкання.

Розповідач: Не знаю так це чи ні, але лісові мешканці стверджують, що з тих пір у лісі не бачили вихованіших дітей, ніж брати Косолапенки. А до вас, малята, у мене є запитання. Чи ніхто з вас не впізнав себе серед героїв нашої вистави?

Заняття 8

СТАРОДАВНЯ ГРЕЦІЯ. ІСТОРІЯ ТЕАТРУ.

МЕТА: познайомити вихованців з покровителями театрального мистецтва: Діонісієм — покровитель театру; Мальпомена — муза трагедії; Талія - муза комедії, Терпсихора - муза танцю.

ОБЛАДНАННЯ: костюми для покровителя театру - Діоніса, музи трагедії - Мельпомени, комедії - Талії та танцю - Терпсихора.

Ведуча: Сьогодні ми відправимось в дуже незвичайну театральну подорож. Театр сам по собі незвичайне і загадкове місце, отже, тільки там можна зустріти одразу Снігову Королеву, гетьмана Мазепу і навіть письменника Миколу Васильовича Гоголя, Тільки там можуть відбуватися найдивовижніші події. Театр - місце де збуваються мрії. А як відомо, в своїх мріях ми можемо мандрувати, де завгодно. Мрії, особливо дитячі, не мають меж. Тому сьогодні... сьогодні ми опинились в Стародавній Греції.

Але наша уява не спрацює без додаткової інформації. У ті часи, як чоловіки, так і жінки носили туніки і тоги. Виглядали вони приблизно так (вихователь показує малюнок одягу, яку одягали у Стародавній Греції).

Отже, у подорож. Нас цікавить міфічна гора Олімп. У дуже далекі часи греки вірили, що всім світом керують могутні боги. Вони змінюють на землі пори року, їм підкоряються вода, вогонь, грім та блискавки. Навіть у підземного царства є свої божества. І всі вони мешкають на Олімпі, на чолі з наймогутнішим богом Зевсом.

Вхід на високий Олімп закриває пухнаста хмара. Над ним розкинулось бездонне блакитне небо, з якого ллється золоте світло. Ні дощу, ні снігу не буває в царстві Зевса. Ви запитаете, до чого ж тут театр? Але ж саме на Олімпі мешкав Діоніс — бог рослин, котрий став прабатьком перших театральних вистав. Саме на його честь восени влаштовувались свята, які називались Великими Діонісіями.

Діоніс: Я Діоніс — покровитель всього що пускає коріння, але

найбільше за все полюбляв я завжди виноград. У день, коли він досягає й зібрати його поспішають, свято веселе влаштовую я для усіх.

З квітів духмяних вінками себе прикрашають дівчата. Бубни й сопілки до рук беруть чоловіки. З піснями та танцями весело містом крокують й славлять мене, що послав їм багатий врожай.

Ведуча: Музична хода на честь бога - Діоніса, стала першою театральною виставою. Але вистави бувають веселими — комедії і сумними - трагедії. Звідки ж пішли ці назви? На початку свят в грецькому місті Афіни виступав хор співаків. Вони були одягнуті в цапині шкури, тому їх виступи стали називати трагедіями, що в перекладі означає пісні цапів. Трагедіями також називали сумні зимові пісні, а весняні веселі - комедіями.

Аполон: Час вам, добродії, також про мене згадати. Я до театру відношення теж неабияке маю, я Аполон - бог світла і сонця себе називаю. Також мистецтву і музиці я покровитель. Зевсові син я і мешкаю з ним на Олімпі. Нагородив мене батько талантом чудово співати. Пісню свою завжди в ранці співаю я сонцю, нею я також й вечірню зорю зустрічаю.

Ведуча: Саме час розповісти, хто такий Аполон. У грецькій міфології Аполон - золотоволосий бог - покровитель мистецтва, поезії та музики. Його скрізь супроводжували дев'ять муз - дочок Зевса, за що Аполона також називали Аполоном Мусагетом. Ка- зали, що коли музи співали, навіть бог війни Арес припиняв всі криваві битви на землі.

Треба сказати, що кожна з муз була покровителькою якогось виду мистецтва чи науки. Але нас цікавлять три з них: Мельпомена - муза трагедії, Талія - муза комедії, Терпсихора - муза танцю.

Мельпомена:

Знаю, трагедія дуже сумна й невесела вистава,
Часто на ній глядачі навіть сльози гіркі проливають. Але
таке вже життя, що трагічне оточує скрізь нас В світі
трагічного більше, як нам це несумно.

Талія: Я, навпаки, про сумне говорити не вмію,

Адже комедії, діти веселішими тільки бувають. Всі
посміхаються, ну, а якщо і заплачуть, Сльози ті будуть від
сміху, який без зупину лунає.

Терпсихора:

Я і сумна і весела. Я муза, що вічно танцює.

Сестри мої Мельпомена і Талія завжди зі мною, Люди танцюють, коли у них настроїй хороший, І у трагедіях танців також не бракує.

Ведуча: Греки вміли гарно та влучно висловлювати свої думки і навіть започаткували науку про вміння вести бесіду - риторику. Також майже кожен з них умів співати й танцювати, тож не дивно, що саме Греція стала місцем народження театрального мистецтва.

Діоніс: Йдіть до театру і з ним зустрічайтесь частіше! Свято дарує він нам, насолоду та втіху.

Мельпомена: Котру виставу обрати вам? Дійте за власним бажанням. Із задоволенням навіть трагедію можна дивитись.

Талія: Більшість, звичайно, комічній виставі надасть перевагу. Сміх, як відомо, цілющі властивості має.

Терпсихора:

Як я казала вже, я і сумна, і весела.

Мовою танцю говорю я так, що заслухатись можна. Йдіть до театру, і з ним зустрічайтесь частіше! Та пам'ятайте: прекрасне завжди переможе!

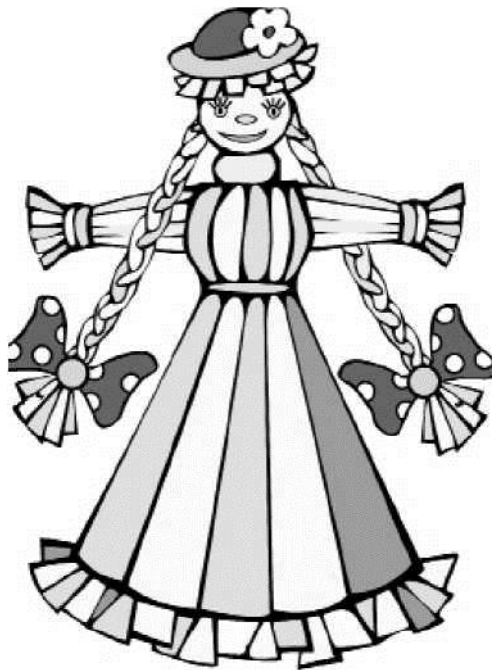
Ведуча: Намагайтеся бути до цього прекрасного якнайближче. Не уникайте зустрічі з ним. А театр, в свою чергу, завжди з вдячністю, гостинно відкриє вам свої двері і зробить все можливе, щоб ця зустріч відбулася і запам'яталася надовго.

Розділ 4.2

КАЗКИ

ДЛЯ ДИТЯЧОГО ТЕАТРУ
(ДЛЯ ДІТЕЙ 5 - 7 РОКІВ)

*Нема людини, що театр не любила б,
На зустріч з ним приходять залюбки,
Без вікових чи будь-яких обмежень,
Дорослі і ще зовсім малюки.*

Театр –

Диво гарне й неповторне,

На сцені оживає день і час

Ми віримо, що грають не актори –

Прийшли реальні постаті до нас.

Якщо ви ще з театром не знайомі,

Часу не гайте, а білет купіть

І подорож цим дивовижним світом

Всі разом якнайшвидше розпочніть.

Завісу обережно відсуваєм.

Увага!

Ми виставу починаєм!

РІПКА

(настільний, ляльковий театр, гра-драматизація)

МЕТА: Учити дітей брати активну участь у спільних іграх; розвивати навички акторської майстерності, виразність мовлення, пам'ять, увагу, фонематичний слух; виховувати дружні взаємини серед дітей різного віку.

ПЕРСОНАЖІ ведуча, дід, баба, внучка Галя, собачка, кішка, мишка

АТРИБУТИ: ріпка (виготовлена з пап'є-маше), наголівники, елементи українського одягу.

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ:

1. Читання казки "Ріпка", розгляд ілюстрацій та бесіда за змістом казки.
2. Показ діафільму "Ріпка" (художник В. Лососін).
3. Відгадування загадок до казки, загадковий кросворд "Ріпка":

*Виріс овоч на городі
- Велетень тобі, та й годі!
Вся сім'я з землі тягла,
Мишка лиш допомогла. (Ріпка)
Ріпка виросла з землі.
Хто, скажіть, садив її? (Дід)
А кого на поміч звали,
Коли ріпку витягали? (Бабу, внучку, собачку, кицьку, мишку)*

4. Розвиток інтонаційної виразності для передачі мови персонажів.

ЕТЮД «ЗДИВУВАННЯ»

МЕТА: Вчити передавати здивування голосом, мімікою, жестами та інтонацією: “О-го-го! Яка ріпка велика!”

5. Вправи на розвиток жестово-мімічної виразності. Передавати ходу діда, баби, онучки, собачки, кицьки, мишки.
6. Активне залучення дітей на ролі акторів, костюмерів, художників, гримерів тощо.
7. Підбір музичного супроводу.
8. Репетиції (2-3).
9. Показ казки “Ріпка”.

РОБОТА У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ:

- а) малювання або ліплення “Ріпка”;
- б) розучування з дітьми прислів'їв:
 - Одна бджола багато меду не наносить.
 - Добре там живеться, де гуртом сіється і жнеться.
 - Пороби до поту, то й поїси в охоту.

ХІД КАЗКИ:

Діти, що таке город
кожен добре знає,
й де цибуля, де горох –
змалку розрізняє.
Зважився один дідок посадить цей овоч. Ріпка
- з трактор!
Пишний чуб.
Треба звать на поміч.
Дід: Бабо! Вийди допоможи,
бо мені старому не під силу аж ніяк впоратись

самому.

Вп'явся ріпці дід в чуприну,

Баба - діду в сорочину.

Тягнуть, тягнуть...

Сміх і гріх,

Не іде робота в них.

Баба:

Галю! Галочко! Онучко!

Кидай мить підлогу

і біжи-но на город

нам на допомогу.

Вп'явся ріпці дід в чуприну,

Баба - діду в сорочину,

Галя теж не розгубилась,

за спідницю ухопилась. Тягнуть, тягнуть...

Сміх і гріх.

Не іде робота в них.

Галя:

Жучко! Мчи на допомогу

Дам смачненьке в нагороду.

Вп'явся ріпці дід в чуприну,

Баба - діду в сорочину,

Галя бабу за спідницю,

Жучка Галю за косицю,

Тягнуть, тягнуть...

Сміх і гріх.

Не іде робота в них.

Треба чемно, як годиться, кликати на поміч
кицю.

Баба:

Працюватимеш старанно, глечик матимеш
сметани.

Вп'явся ріпці дід в чуприну, Баба - діду в
сорочину,

Галя бабу за спідницю,

Жучка Галю за косицю,

Кицька Жучку за хвоста (справа також на
проста).

Тягнуть, тягнуть...

Сміх і гріх.

Не іде робота в них.
Раптом з нірки тишком-нишком вилізла
маленька мишка.

Кицька:

Мишко, йди допомагати!

Мишка:

А дасте покуштувати?

Дід:

Все твоє, що у є нас.

Разом спробуймо ще раз.

Вп'явся ріпці дід в чуприну,

Баба - діду в сорочину,

Галя бабу за спідницю,

Жучка Галю за косицю, Жуччин хвіст схопила
кішка за котячий тягне мишка.

Так дорослі і малі овоч витягли з землі.

В гості просимо до них - ріпки вистачить на
всіх.

ЛЕДАЧА ЦАРІВНА

(казка на три дії, гра - драматизація)

МЕТА: учити дітей розуміти і відчувати характер героїв казки; розвивати творчу уяву, мовлення; виховувати повагу до праці та бажання працювати.

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Цар — він же Подорожній

Царівна - його донька

Господиня

Парубок Микола - її син

Обладнання: декорація української хати: піч, дрова, лава, стіл, посуд; елементи українського одягу; магнітофонний запис музики з українськими народними мелодіями.

ПІДГОТОВКА ДО ВИСТАВИ:

1. Читання казки. Бесіда. Перегляд ілюстрацій.
2. Повторне слухання казки. Переказ казки за допомогою виражальних засобів мовлення.
3. Розподілення ролей.
4. Залучення всіх дітей, батьків до створення декорацій,

атрибутів та елементів костюмів до вистави.

5. Репетиція (2-3).
6. Виготовлення афіші, квитків, номерів для стільців, запрошень на виставу.
7. Підбір музики до вистави та антракту.
8. Показ казки в цілому.
9. У повсякденному житті вивчення прислів'їв та приказок про працю:
 - Добре там живеться, де гуртом сіється і жнеться.
 - Роботящі руки гори вернуть.
 - На дерево дивись, як родить, а на людину - як робить.
 - Сьогоднішньої роботи на завтра не відкладай.
 - Кінець діло хвалить.
 - Маленька праця краща за велике неробство.

ХІД КАЗКИ:

*І найбільша ледащиця може дечого навчитися,
Як у казці про царівну, що жила в палаці вільно.
Цілий день дрімала, їла,
Одягтися сама не вміла.*

ДІЯ ПЕРША

Широке поле за селом, на якому оре парубок двома волами. Під деревом сидить подорожній і спостерігає за його роботою.

Микола: Обідати час, а я і з половиною роботи не впорався. І не дивно. З такими помічниками. Начебо воли, як воли: обидва сірі з плямою на лобі, круторогі, а як до роботи... Ну, добре. Хто як працював - той так і обідати буде. Ось і місце затишне під деревом. Та тут хтось відпочиває. Добридень, чоловіче добрий.

Подорожній: Доброго здоров'я, парубче.

Микола: А чи не пообідаєш разом з нами — зі мною і моїм волом? Втрюх веселіше.

Подорожній: Чому ж втрюх? Волів у тебе два. Обидва плуг тягали.

Микола: Е, ні. Правий тягнув, а лівий тільки вигляд робив. Ось так і обідати будуть.

Подорожній: Що ж ти одного годуєш, а іншого ні?

Микола: А що тут дивного? Хто як працює — той так і їсть.

Подорожній: Гарні та мудрі слова. Від кого ти їх почув?

Микола: Чув я їх від батька, а він - від діда мого. Весь рід наш за цими словами живе споконвіку.

Подорожній: Зустрів би я тебе раніше - бути б батькові твому міністром у нашого царя.

Микола: Дивно. Ви говорите, як пан ясновельможний, а зовні - проста людина.

Подорожній: А я і є проста людина. А що, парубче, жінка в тебе є?

Микола: Ні.

Подорожній: Тоді ось що. Засилай сватів до царя. Сватай його доньку.

Микола: От дивак! Та який цар доньку за селянина віддасть?

Подорожній: А ти сватай. Не бійся - цар тобі не відмовить. Кра-щого чоловіка для своєї доньки йому не знайти.

Микола: А ти звідки знаєш?

Подорожній: А я і є цар. Донька моя дівчина добра і красива, тільки така ледача, що і одягатися сама не хоче. Може ти зробиш її іншою. Спробуй, парубче. Біда мені з донькою.

Микола: Що ж, дякую, Ваша Величність, за честь. Ця біда і змусила Вас світом блукати? Бачив я Вашу доньку. Гарна дівчина. Чекайте сватів.

ДІЯ ДРУГА

Селянська хата.

Біля печі пораяється госпоДиня - мати Миколи.

Біля вікна сидить Дружина Миколи - царська Донька. З поля повертаються чоловіки.

Микола: Чим, мамо, частувати будете?

Господиня: Сідайте до столу. Зараз я вас погодую. Стомилася я сьогодні.

Микола: А що, мамо, хіба невістка вам не допомагала?

Господиня: Де там. Цілий день на лаві просиділа.

Микола: Ну що ж. Хто як працював — той так і обідати буде. Прошу тих, хто роботу свою виконав, до столу сідати.

Господиня: Чого це, синку, дружина твоя до столу не сідає? Не звикла до нашої їжі?

Микола: Не в тім справа. Я до столу тих, хто працював, запросив. А хто не працює — той не їсть.

Господиня: Вона і вчора нічого не їла.

Микола: Тому що і вчора цілий день на лаві просиділа.

Господиня: Привчили її так в царському палаці.

Микола: Тепер вона, мамо, не в палаці живе. А у нас хто нічого не робить — той за стій не сідає.

Невістка: Мамо, а хату підмести — це робота?

Господиня: Робота, доню. Підмети, допоможи мені. А я поки що хліб спечу.

Невістка: А хліб пекти — це робота?

Господиня: Робота, доню.

Невістка: А мене Ви хліб пекти навчите?

Господиня: Навчу, доню. Тільки принеси мені води, муку просій, яблука поріж. Ми з тобою ще й пиріжків напечемо.

Жінки заходилися поратися біля печі.

Микола: Як смачно пахне.

Господиня: Пригощайся, та й всіх до столу запрошуй.

Микола: Сідайте, пригощайтеся, хто працював.

Невістка: Я теж працювала.

Господиня: Працювала, працювала. Гарна помічниця є у мене тепер.

Микола: Радий чути, що вся сім'я до столу сяде.

ДІЯ ТРЕТЯ

*Подвір'я Миколиної хати. Молода невістка годує птицю.
Біля воріт стоїть подорожній - цар, переодягнений в одягу старця.*

Подорожній: Будь ласкава, доню, принеси мені чого-небудь поїсти. Я здалеку іду, зголоднів у дорозі.

Невістка: Добре. Заходьте. Я вас нагодую. Тільки у нас, ша-

новний, хто не працює — той не їсть. Ось якщо Ви мені допоможете дрова порубати, я Вам ще й па-ляницю в торбу покладу, і яблук стиглих на дорогу дам.

Подорожній: Радий би допомогти, та ніколи я дрова не рубав.

Невістка: Я, дядечко, теж нічого не вмiла: ні води принести, ні піч підпалити. А довелося — всьому навчилася. Ви не повірите, що я - царська донька.

Подорожній: І не хотiлося в тобі повернутися в царський палац?

Невістка: Я хату свого чоловіка ні на який палац не промінюю. Тепер я все вмiю робити. І це завдяки сім'ї, в якій я живу тепер. То допоможете мені?

Подорожній: А не можеш ти мені паляницю просто так дати?

Невістка: Знали б ви, як тяжко хліб вирощувати та паляниці випікати. Не вмiєте дрова рубати, допоможіть мені чимось іншим.

Подорожній: Добре, доню, допоможу. На подвір'я вийшов Мико-ла. Він впізнав царя і вклонився йому.

Невістка: Чого ти вклоняєшся, наче перед тобою цар, а не простий подорожній?

Микола: Бо це і є цар — батько твій. А ти його коней напувати змусила.

Невістка: Цар чи не цар, а ніхто не має права даремно хліб їсти, коли інші його тяжко заробляють. Ти, батьку, повинен низенько вклонитися людям, які навчили нас тому, що хто не працює — той не їсть.

Цар: Твоя правда, доню. Не думав я, що хтось зуміє з ледачої царівни таку працювиту та мудру дівчину зробити. Низький уклін вам, люди добрі, за вашу науку.

КРИВЕНЬКА КАЧЕЧКА

(ляльковий, настільний театр іграшок)

МЕТА: закріплювати вміння дітей водити персонажів лялькового театру; розширювати словниковий запас, розвивати діалогічне мовлення дітей, його виразність; залучати дітей до самостійного розігрування казки різними видами театру.

ДІЙОВІ ОСОБИ:

ведуча, дід, баба, дівчина, сусідка.

АТРИБУТИ: качка, виготовлена з пап'є-маше; гніздечко пір'я, прялка.

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ:

1. Телевізійний перегляд лялькового театру.
2. Розповідь про працю артистів, які за допомогою ляльок показують і розповідають казки.
3. Відгадування загадок до казки:

*Пір'ячко гарненьке має
І узимку відлітає.. Ця маленька пташечка
Зветься, діти, ... (качечка*

Загадка про казку: *Дід і баба у ліску*

*Знайшли качечку малу
І дізнались, що вона
Ще й дівчиною була,
(Казка “Кривенька качечка”)*

4. Слухання казки на платівці (Звернути увагу на виразність мовлення дійових осіб).
5. Обговорення ролей та підбір дітей на їх виконання. Провести конкурс на найкраще виконання ролей діда, баби, дівчинки. Разом з дітьми вибрати найкращих виконавців (на одну роль 2-3 дитини).
6. Підбір музики до спектаклю. Вправи на розвиток голосу, інтонації: Вправа “Зміни свій голосок”

МЕТА: Вправляння дітей в інтонаційній виразності мови (лагідна, сердита, здивована).

7. Познайомити дітей з новим видом виготовлення іграшок.
8. Залучити бажаючих до виготовлення качечки із пап'є-маше.
9. Вивчення ролей до вистави.
10. Виготовлення декорацій та наголівників (батьки, діти, вихователі).

ХІД КАЗКИ:

Ми розпочнемо казку цю,
Як всі казки на світі:
В оселі баба й дід жили.
Та нікому глядіти
Було стареньких,
Бо не дав їм Бог
Діток зростити.
Тож їм доводилось самим
Роботу всю робити.

Одного разу по гриби
Вони пішли до лісу.
Й в гніздечку качечку знайшли.
Дід: Візьмем її скоріше.
Нема у нас своїх дітей,
Нема худоби, птиці.
Та й залишать її саму
У лісі не годиться.
А вдома вгледіли вони,
Що качечка кривенька.
Баба: Не бійся нас, бо ми тебе
Не скривдимо, маленька.
Поїти будем, годувать
І вилікуем ніжку.
Дід: Дай нею, бабо, і мені
Помилуватись трішки.
Як добре, що її знайшли
У лісі ми сьогодні.
Баба: Ходімо, діду, спати вже.
Дід: Так. Завтра на городі
І в полі треба працювати.
Роботи є багато.
У хаті потім приберем.
Ходім відпочивати.
Ще вранці сонце не зійшло,
На поле йдуть старенькі.
А хата, наче сирота,
Лишається без неньки.
Всі знають: праця на селі
Легкою не буває,
Тим більш, коли у ній ніхто
Вам не допомагає.
Дід: Стомилися. Немає сил,
А в хаті ще робити.
І як там качечка сама?

Баба: Дивись-но, діду, що таке?
Хтось в нашій хаті піч топив,
Борщу зварив і каші,
Води з криниці наносив
І виправ речі наші.

Дід: Хто ж, бабо, нам допомагав?
Не качечка ж кривенька.

Баба: От, жартівник! От насмішив!
Сідай, поїж гарненько,
Бо завтра рано нам іти
До лісу хмиз збирати.

Дід: Я й забув. Тоді давай
Вечеряти і спати.
На ранок в ліс пішли старі.
Принесли хмиз. А в хаті
Стоїть вечеря на столі.

Баба: От диво!

Дід: Що й казати.

Баба: А може, діду, нам піти
Сусідів запитати,
Невже не бачили вони
Нікого біля хати.

Сусідка: Так, зранку дівчинка була Привітна та
гарненька,
З криниці вам води несла.
Та от біда - кривенька.

Баба: Кривенька дівчинка?
У нас є качечка кривенька.
Невже вона? Не може бути.

Дід: А знаєш що, старенька,
Давай ми скажем, що пішли,
А станем за дверима.
І ось тоді побачимо
Все власними очима.
Зібрались рано і пішли.

Як треба, вийшли з хати,
Самі ж під вікна, і давай
У хату заглядати.
І справді, що за дивина?!
Дівча виходить з хати
Та до криниці,
А старі мчать качечку шукати.
А у гніздечку, де була
Їх качечка кривенька,
Нема нічого. Де ж вона?
Лежить лиш пір'я жменька.
Баба: Ти бач, старий, яку собі Знайшли ми
помічницю. Гадаю, качечкою їй
Більш бути не годиться.
Дід: Ми пір'я кинемо у піч,
Гніздечко також спалим.
Тоді вона не полетить
І житиме тут з нами.
Сказали і зробили так.
Дівча заходить в хату,
Стареньких бачить.
До гнізда — Та де його шукати?
Дівчина: Як рідних я любила вас.
За що ж таке вчинили?
Навіщо ви моє гніздо
І пір'ячко спалили?
Дід і баба: Немає діточок у нас,
Онуків теж немає.
Дівчина: І я не буду з вами жить,
Бо гіршого немає за те,
Що ви зробили.
Що ж, піду я. Прощавайте.
Дід: Куди ж ти, донечко, підеш?
Дівчина: Мені ви прялку дайте.
Я прясти буду у садку.

Дівчина:

Зробила, як сказала.
Пряде. Аж згряя качечок
Над нею пролітає:
- Дивіться, он сидить в садку,
- Пряде сестричка наша.
Пір'їнки скинем їй, нехай
Летить за нами краще.
Мене покинули, коли
Я ніжку поламала.
Ні, з вами я не полечу.
А пір'я знов зібрала.
І знову дівчина пряде,
На небо поглядає.
Ось третя згряя качечок
Над нею пролітає.
- Дивіться, он сидить в садку,
- Пряде сестричка наша.
Пір'їнки скинем їй, нехай
Летить за нами краще.
Зібрала пір'ячко з землі,
Собі зробила крила
І ген у неба далечінь
Назавжди полетіла

ЛИСИЧКА-СЕСТРИЧКА І СІРИЙ ВОВК

(пальчиковий, ляльковий театр, гра-драматизація)

МЕТА:	учити дітей виражати стан персонажа за допомогою виразних засобів зображення: міміки, голосу, інтонації; розвивати діалогічне мовлення; виховувати правдивість, щирість почуттів; сприяти підвищенню емоційного стану вихованців.
--------------	---

ДІЙОВІ ОСОБИ:

ведуча, Дід, Баба, гурт людей, Лисичка, Вовк.

АТРИБУТИ: декорація зимового лісу, миска з пирогами, санчата, діжка, наголівники, маски, елементи українського національного одягу для гри-драматизації.

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ:

1. Читання казки. Бесіда за змістом. Розгляд ілюстрацій.
2. «Загадка скарбничка» :

Загадки до казки: Хоч і сам не бачив світу,

Та побитий віз небиту. (Вовк)

Хто, скажіть, весь час хитрує
І над Вовчиком глузує? (*Лисичка*)

Загадка про казку: Сірий він, вона руда,
Їй все добре, з ним біда.
Хто вони? З якої казки?
Підкажіть мені, будь ласка.
(*Казка “Лисичка-Сестричка і Сірий Вовк”*)

3. Формування ігрових образів через систему вправ:

а) Етюд “Хто я?”

МЕТА: тренування виразності рухів тварин.

б) Етюд “Лисичка підслуховує”

МЕТА: вправляння в позах, характерних для лисички.

4. Розподілення ролей та розігрування окремих сценок.

5. виготовлення необхідних атрибутів до гри.

6. Репетиція казки (2-3 рази).

7. Показ казки молодшим за віком дітям.

ХІД КАЗКИ:

Лисичка бігла на торжок
У термінових справах,
З віконця вкрала пиріжок
(вони там вистигали).
У лісі сіла на пеньок,
Швиденько виїла мачок
І сміттячко у пиріжок
Ретельно заховала.

Лисичка: Аж бачить: парубки бичка
Привели продавати.
Ви б не погодились бичка
На пиріжок змінити?

Парубки: Дивіться: з маком пиріжок.
Що ж, по руках, сестричко.
Ось так бичка за сміттячко
Отримала Лисичка.

Зробила саночки собі
Та їде-поспішає.
А їй назустріч
Сірий Вовк повільно шкандибає.

Вовк: Невдало я пополював.
Лисичка: Отож ти й шкандибаєш.
Вовк: Лисичко, підвези мене.
Лисичка: Ні, саночки зламаєш.
Вовк: Я тільки лапу покладу.
Лисичка: Клади, та обережно.
Вовк: А другу?
Санки почали тріщати застерезно.
Вовк: Це в мене кісточки тріщать.
Я зовсім сяду, Лиско.
Лисичка: Ні, поламаєш. Постривай!
Від санок тільки тріски
Лисичка: От капосний!
Таки зламав!
Пильнуй бичка. Я швидко.
Вовк: Як їсти хочеться мені.
На очі аж не видно!
А звідки в неї цей бичок?
Такий смачний, гладенький.
Я, поки Лиска у ліску,
Поснідаю швиденько.
Всі нутроці з'їв у бичка,
Напхав туди соломи.
Вовк: Постій-но тут, біля дубка,
Мені вже час додому.
Прийшла Лисичка, до бичка ...
От лихо! Лець не плаче.
Лисичка: Стривай, тобі я й за бичка,
Й за саночки віддячу.
Побігла. Бачить:
Від ставка
рибалки ідуть швидко.
Старий конячку підганя.

На санях - свіжа рибка.
Лягла Лисичка на шляху.
Старий: Дивіться-но, лисиця.
Я бабці візьму своїй –
На комір їй згодиться.
На сани лиску, та в село.
А та, не будь дурненька,
Повикидала рибу в сніг
Ї собі тікати швиденько.
Зібрала рибку. Їсть сидить.
Знов Сірий Вовк з'явився.
Вовк: А дай-но рибки і мені.
Лисичка: Дивись: не забарився.
Піди та налови в ставку.
Вовк: Не вмію я ловити.
Лисичка: Всього й роботи, що хвоста
У воду опускати.
Сиди собі та примовляй:
Ловись мала й велика.
Та швидко рибку витягай.
Вовк: Спасибі за науку.
Все Вовк зробив так, як йому
Лисичка наказала.
Сидить, сидить. Мороз тріщить.
Ще холодніше стало.
Примерз до льоду вовчий хвіст.
Вовк: Дивися, скільки риби!
Не можу витягти її.
Ну, Лиско, от спасибі.
Аж баба з відрами іде.
Угледіла вовчиська.
Баба: Дивіться, вовк! Вовк!
Бий його!
Люди: Хапай! Тримай!
Як близько.
Сердешний Вовк залишив хвіст
І дременув до лісу.

Вовк: Віддячу за науку я!
Лишень впіймаю Лиску!
А Лиска, поки Вовка б'ють,
В чиюсь залізла хату,
Упала в діжу.
В тісті вся. Злякалася. Тікати.
Назустріч Вовк.

Вовк: Ну, що, кума?
Бач, як мене побили?

Лисичка: Мені ще гірше.
Мозок ось -
Весь череп розтрощили.

Вовк: От бідна ти.
Давай тебе я доведу додому.
Забула совість Лиска геть
І всілася на нього.

Лисичка: Ще й примовляє:
Битий Вовк везе мене небиту.

Вовк: Що ти говориш, Лиско, там?
Жалію, що побита.
Так знов круг пальця обвела
Лисичка Вовка-брата
І не востанне.
Ще пригод попереду багато.

Казка-вікторина

ВОВК І СЕМЕРО КОЗЕНЯТ

(театр тіней)

МЕТА: розвивати артистичність, емоційність, виразність інтонацій, міміки, жестів; за допомогою засобів емоційної виразності висміювати негативні риси — хвалькуватість, брехливість, байдужість, жадібність; сприяти вихованню дружніх взаємин, бажання спілкуватися з дітьми різного віку в навчально-виховному комплексі; удосконалювати вміння дітей водити персонажі театру тіней.

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Коза-мама, семеро козенят, Вовк.

АТРИБУТИ:

наголівники, хатка, дерева.

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ-ДРАМАТИЗАЦІЇ:

1. Викликати інтерес до художнього твору:

а) слухання казки “Коза і семеро козенят”; бесіда за

ілюстраціями;

б) імітація рухів, голосів тварин;

в) вивчення пісеньки Кози.

2. Ігрова ситуація для мовленнєвого спілкування:

Загадка про козу: Має роги та не цап. Є копита
замість лап.

З молоком - та не корова.

І відома вам чудово.

Загадка про вовка: Курок любить, Зайців лякає, по полю ганяє,
чорний колір має.

Загадка про казку: Казка в гості завітала

І загадку загадала:

У цій казці вовк, малята,

Хоче з'їсти козенята.

Діти казку добре знають

І одразу відгадають.

(Казка "Вовк і семеро козенят)

3. Запитання до дітей:

- Вовк який? *(Хижий, злий, голодний)*

ЕТЮД "ХИЖИЙ ВОВК"

МЕТА: імітація ходьби вовка (пантоміміка).

ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ: хода впевнена, корпус тулуба сутулий,
нахилений уперед.

- Які козенята? *(Довірливі, радісні)*

ЕТЮД "ЛАГІДНІСТЬ"

МЕТА: вираження задоволення, радості козенят.

ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ: веселяться, горнуть до мами, стрибають.

- Яка коза? *(турботлива, привітна, лагідна)*

4. Повторне слухання казки на платівці *(Звернути увагу на виразність мовлення дійових осіб.)*

Переказ казки за частинами.

5. Знайомство з тіньовим театром. Створення тіньової сцени. Вправи на техніку показу тіньових силуетів на екрані та розпізнавання їх.

6. Слухання казки засобами театру: використання фланелеграфу.

7. Опис характерних особливостей героїв.
8. Підготовка декорацій дітьми.
9. Обговорення ролей та підбір дітей на їх виконання. Разом з дітьми вибрати найкращих виконавців *(на одну роль 2-3 дітей)*.
10. Спонування дітей до складання своєї казки, самостійного показу.
11. Робота з батьками *(Спостереження в сільській місцевості за козою)*. Залучити батьків до виготовлення атрибутів.
12. Підбір музики до вистави.
13. Репетиції (2-3).
14. Зображувальна діяльність (малювання, ліплення, аплікація за темою твору).
15. Художня праця. Виготовлення персонажів до казки та декорацій в тіньовому театрі (вирізання по контуру).
16. Ігрова діяльність. Рухливі ігри “Кізонька”, “Коза та вовк” та ін. Ігри з активною участю рук. Створення руками силуетів тварин і відображення їх тіней на стіні.
17. Самостійна діяльність. Тонування персонажів і декорацій до тіньового театру “Вовк і семеро козенят”.
18. Показ вистави молодшим за віком дітям.

ХІД КАЗКИ

Жила собі у лісі Коза, і було у неї семеро козенят. Як і всі діти, козенята не завжди були слухняними. Наприклад, на мамине прохання не відчиняти двері нікому, крім неї, вони деколи не зважали. І тому мама-Коза намагалася якнайбільше замкнути двері. Для цього вона попросила одного з казкових винахідників змайструвати їй незвичайний замок. Чим незвичайний? Тим, що відімкнути його можна було тільки за допомогою знань. У понеділок мама-Коза зачинила двері на чарівний замок, який відчиняється за допомогою правильно розгаданих загадок, у вівторок - на прислів'я про природу, у середу - на назви осінніх квітів, у четвер - на назви їстівних грибів, у п'ятницю - на осінні прикмети, а у суботу і неділю мама-Коза, як і всі батьки, була з Дітьми.

Йдучи на город, вона не хвилювалася за козенят, адже всім відомо, що злодії рідко бувають обізнаними в таких питаннях, як приказки чи загадки. Ви можете заперечити, що про все це можна прочитати в книжках. Та всім було відомо, що лісовий злодій Вовк у школі навчався дуже погано. Де йому було знати про осінні квіти та осінні явища природи.

Дійшла чутка про те, що козенята залишаються самі До Вовка.

Вовк:	Не я буду Вовком, якщо не пообідаю цими козенятами. Ніякі замки мені не перешкоджають! <i>Наступного Дня Вовк прийшов До хатки Кози і став чекати, коли вона піде на город.</i>
Коза:	Іду я на город, а ви відчиняйте двері тільки тоді, як почуєте такі слова: Любі дітки-козенята, Мамі двері відчиняйте. <i>Пішла Коза, а Вовк вже під дверима.</i>
Вовк:	Любі дітки-козенята, Мамі двері відчиняйте.
Козенята: Вовк:	У нашої мами голос лагідний. Рознервували мене сьогодні. Не можу я лагідно говорити.

А був понеділок, і двері були зачинені на загадки про природні явища.

Козенята: А от ми зараз перевіримо: наша ти мама чи ні. Відгадай загадку:

Ждуть, ждуть, а як прийду - ховатись почнуть.

Де було Вовкові здогадатися, про що йдеться. Пішов він ні з чим.

Та наступного дня з'явився знову.

Вовк: Любі дітки-козенята,
Мамі двері відчиняйте.

Козенята: Знову голос не мамин.

Вовк: Захворіла я. Ви що, газет не читаете? Епідемія.

Козенята: А скажи нам хоч одне прислів'я про осінні явища.

Прислів'я Вовк знав ще менше, ніж загадки, і тому знову нічого не отримав. Та не Даремно Вовк став злочинцем - він був Дуже хитрим і вирішив дістатися до козенят за допомогою хитрощів. Дарма, що перехитрити йому треба було секретний механізм-замок. Інший би розгубився, тільки не Вовк. Знання, вірніше незнання, його не лякали, адже Для ледачих створені спеціальні комп'ютерні програми: не треба читати книжки та підручники, Достатньо натиснути потрібні кнопки. До кінця тижня Вовк «зависав» в Інтернеті і готувався До зустрічі з козенятами. І ось наступного понеділка...

Вовк: Любі дітки-козенята,
Мамі двері відчиняйте.

Козенята: Ти не наша мама. Твій голос на її не схожий.

Вовк: А спробуйте загадати мені загадку.

Козенята: Одній дівчині запропонували з'явитися ні пішки, ні возом, ні полем, ні дорогою і стати між літом і зимою.

Вовк: Це осінь.

(ще шість загадок)

відчинилися двері, і вовк забіг у хатку.

Козенята: Вовк відповів на всі загадки. Як це називається?

Вовк: Це називається «мій особистий ноутбук». Він завжди зі мною, і в його пам'яті є відповіді на всі ваші загадки.

Схопив Вовк козенят і відніс у своє лігво. Замкнув Двері на замок Кози, і тепер звільнити козенят можна, тільки правильно відповівши на запитання.

ЗАПИТАННЯ: *Які ви знаєте приказки про птахів та звірів?*

Назвіть осінні квіти.

Які ви знаєте їстівні гриби?

Назвіть ознаки осені.

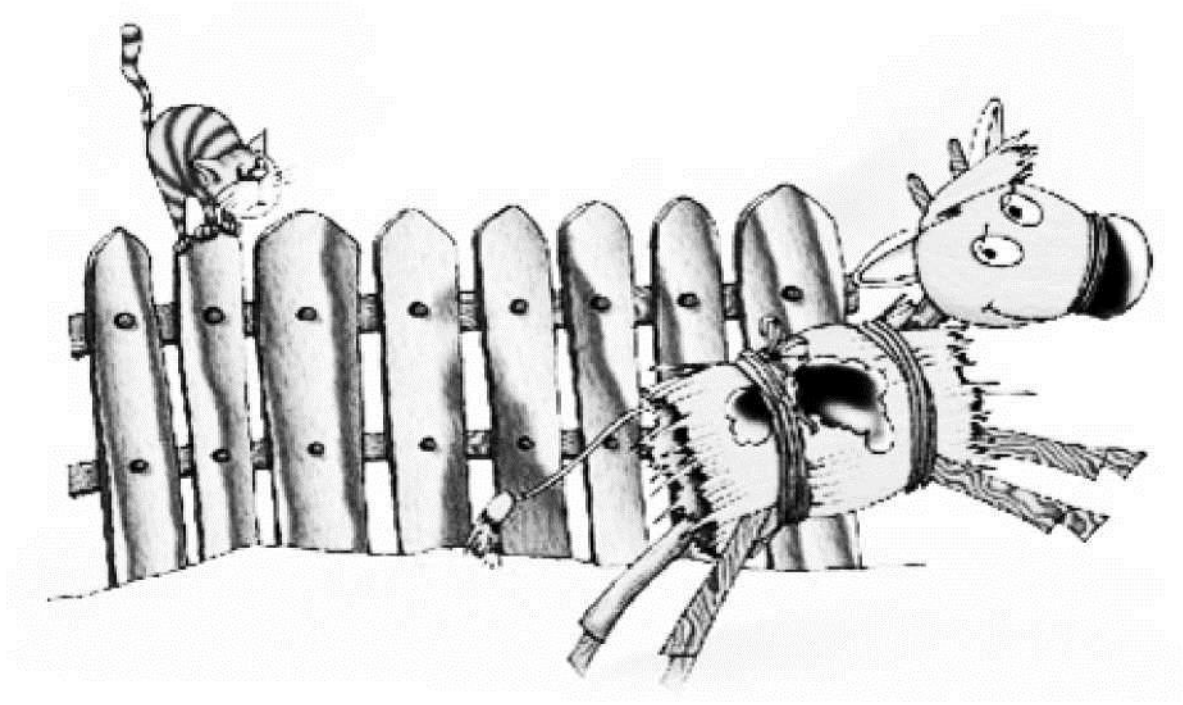
Якщо всі відповіді правильні — козенята вільні.

Рухливі ігри дітей з мамою Козою та Вовком. Вовк ловить дітей із зв'язаними очима.

Спіймана дитина виконує завдання (фант).

І ЩЕ ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ, ДІТИ, КОМП'ЮТЕР - РІЧ ЧУДОВА І ПОТРІБНА, АЛЕ НІЩО НЕ ЗАМІНИТЬ ЖИВОГО СПІЛКУВАННЯ З КНИЖКОЮ.

СОЛОМ'ЯНИЙ БИЧОК

(настільний театр, драматизація, фланелеграф)

МЕТА: учити дітей інсценувати казку, давати характеристики дійшовим особам; розвивати силу голосу, дихання шляхом ігрових вправ; виховувати почуття дружби та взаємодопомоги між вихованцями навчально-виховного комплексу

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Оповідач, дід, баба, Солом'яний Бичок, лісові звірята (зайчик, вовк, лисичка, ведмедик).

АТРИБУТИ:

наголівники, лісова галявина, аудіозапис: шум листя, дерев.

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ:

1. Художня література. Читання казки "Солом'яний Бичок". Бесіда за змістом твору.
2. Мовленнєве спілкування. Переказ казки "Солом'яний Бичок".
3. Зображувальна діяльність. Ліплення за сюжетом казки.
4. Художня праця:
 - а) "Бичок" (природний матеріал: солома, трава, жолуді);
 - б) підготовка атрибутів, декорацій та елементів костюмів до

драматизації казки.

5. Створення образів за допомогою психогімнастики. Етюди:

а)

“ЧИЯ ХОДА?”

МЕТА: вчити передавати ходу тварин в різних ситуаціях і станах;

б)

“ЖАДІБНІ ТВАРИНИ”

МЕТА: вираження жадібності; вміння підкратися до бичка;

в)

“СЕРДИТИЙ ДІДУСЬ”

МЕТА: вираження гніву та створення образу дідуся;

г)

“ОЙ, ЯК СТРАШНО”

МЕТА: вираження страху.

6. Розвиток словесної мови почуттів.

Вправа “Загадкова скринька”

Вихователь загадує дітям загадки, після того, як дитина правильно відгадала, відкриває скриньку і показує казковий персонаж, що знаходиться у скриньці. Дитина повинна його голосом промовити будь-яку фразу за змістом казки. Інші діти відгадують, хто це промовив: ведмедик, лисичка, зайчик, вовчик.

Загадки:

Майже всі казки у нас
Починаються словами:
“Десь колись жили-були...
Хто? Дізнайтесь самі.
Це звичайно ... (дід і баба)
В лісі мешкають вони,
Небайдужі до городу,
До індичок і качок,
До рогатої худоби.
Є великі, є малі.
Це ... (звірята лісові)

Загадка про казку:

Дід зробив його з соломи,
Просмалив йому бочка
Та привів він до господи

Птиці різної, худоби —
Море різного добра.
Сам залишився у полі
(Сонце гарно припіка).
І zostалися солома
Та розплавлена смола.
Відгадайте-но, будь-ласка,
То яка ж це, діти, казка?

7. Драматизація казки по частинах.

8. Драматизація казки в цілому.

ХІД КАЗКИ

І знову починаєм ми
Про діда й бабу казку.
Вам не набридло ще?
Тоді послухайте, будь ласка.
Жили - були старі
Самі у затишній хатині.
Одного ранку ...

Дід:

Що, стара,
робитимеш ти нині?

Баба:

А ось, зроби мені бичка
Гарненького з соломи.
Та просмоли йому бочка,
А ріжки...

Дід:

Годі-годі!
Я зрозумів. Зроблю бичка.
Що ж будем з ним робити?

Баба:

Який ти, діду! Що робить?
Та звісно ж, не доїти.
Нехай пасеться.
Я собі Візьму якусь роботу.
Так, дивися, й день мине
У справах та турботах.
Зробили й винесли
Бичка пастися.
Дід майструє,

А баба прядиво пряде
Та горобців пильнує,
Щоб не сідали на Бичка,
Щоб шкоди не завдали,
Та на городі щоб зайці
Капусти не псували.
А сонце гарно припіка.
Старенька й задрімала.
Аж зайчик з лісу вибіга
(капуста ж достигала).
Заєць: Який Солом'яний Бичок
Пасеться біля гаю!
До нього зараз підійду
Та чимось привітаю.
Добридень.
Друже, поможи.
Ось в цю чи в іншу лапку
Полагодити хатку.
Мовчить Бичок. Не ворохнувсь.
То ж Зайчик стриб до нього —
Зав'яз в смолі.
А баба — глип
І вгледіла малого.
Баба: Дивись-но, діду!
Наш Бичок впіймав нам рукавиці!
Дід: Це добре. Поки що його
Замкнемо, як годиться.
На другий ранок знов Бичка
Дід виніс погастися.
І приліпилась до смоли
Сама кума-Лисиця.
Дід: Який чудовий комірець —
Носити — не зносити.
Баба: Це потім. Поки б нам її
До зайця посадити.
Вже двоє бранців у льоху.
А наш Бичок з соломи

Казка-вистава за мотивами слов'янської казки

ДВАНADЦЯТЬ МІСЯЦІВ

(ляльковий театр, драматизація)

МЕТА:

розвивати інтерес до художньої літератури; вчити передавати характер персонажів, їх ставлення до людей засобами інтонації, міміки, жестів; розширювати знання про пори року та місяці; сприяти вихованню поваги до працюючих людей, викликати у дітей бажання наслідувати їх; стимулювати об'єктивне ставлення дітей до своїх вчинків; вправлятися у застосуванні правил моральної та культурної поведінки.

ДІЙОВІ ОСОБИ:

ведучий, мачуха, падчерка, сестра-ледарка, дванадцять місяців, персонажі для масових сцен.

АТРИБУТИ: наголівники та костюми для місяців, сніжинок; підсніжники; полум'я-вогник (електричний ліхтарик); грамзапис

музики П. І. Чайковського “Пори року”; фонограми із записами голосів птахів, звірів, шум вітру, дзюрчання струмка.

ДЕКОРАЦІЇ: ліс, кімната в селянській хаті; аудіо запис: шум листя, вітру, спів птахів, “музика дощу”.

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ:

1. Показ діафільму за казкою “Дванадцять місяців”.
2. Відгадування загадок.

Загадка про казку:	Кажуть, що під рік Новий Може статись диво. Та побачити його Добрим лиш можливо. Взимку проліски цвітуть В лісі на галяві. В котрій казці? Підкажіть, Будьте так ласкаві.
Загадка про місяці:	Цих братів всього дванадцять. Віком всі вони різняться: Трое - сиві дідусі, Трое - наче татусі, Трое - гарні парубки, Трое - зовсім юнаки. (Брати-місяці)

3. Бесіда про працю людей в театрі.
4. Виготовлення з дітьми та батьками необхідних атрибутів, декорацій.

ХІД КАЗКИ:

Увага! Увага! Спішіть! Поспішайте!
Малі та дорослі,
Глядіть, не минайте!
На нашу виставу Веселу, казкову.
Вам буде цікаво,
Повірте на слово!

Розповідач:

Було це чи не було, а жила собі жінка, яка мала рідну доньку та падчерку. Самі знаєте, що таке жити без батька й матері. Мачушине добро, як осіннє тепло. Чого тільки не

вигадувала вона, щоб позбутися бідної сироти. І ось одного разу під Новий рік...

Мачуха:

Наснивсь мені сон:
Наче біла галявина розквітла.
Неначе весна насіяла пролісків
Й квітня шматочок
Узимку до нас принесла.
Квіток би тих подарувати королеві.
Гадаю, за них би вона насипала б
Золота нам повний кошик.

Донька:

Матусю, надворі зима.

Мачуха:

У ніч Новорічну
Всі сни тільки віщі.
Я знаю, галявина е
І проліски квітнуть.
Хай наша сирітка
Негайно за ними піде.

Розповідач:

Шкода мачусі дитяти, як бикові теляти. У заметіль, коли ні неба, ні землі не видно, випхала вона падчерку за двері і звеліла без пролісків не повертатися. Пішла бідна сирітка навмання через ліс. Здавалося їй, що смерть підкрадається з усіх боків. Здавалося, що чує вона виття вовків.

Падчерка:

Нічого не бачу —
Злипаються вії,
І вітер не знає жалю.
Та краще замерзнути
В темному лісі,
Ніж мачуху бачить своєю.

Розповідач:

Усе б віддала дівчина за те, щоб погрітися біля во-гнища.
Та недаремно під Новий рік не тільки віщі сни сняться, а й мрії збуваються.
Здалося їй, що між деревами з'явився маленький вогник.

Пішла вона на цей вогник, і ось це вже не сон, а справжня галява, на якій розквітло велике багаття,

А біля нього сидять дивні люди,

На вигляд хороші,

Похилого віку

І трохи молодші.

Падчерка:

Здорові були.

Даруйте, шановні,

Що я вас турбую, Дозвольте погрітись мені.

Грудень:

Погрійся, дитино.

Та в ніч цю холодну

Що в лісі потрібно тобі?

Падчерка:

Я в ніч Новорічну

Шукаю галявину,

Де проліски рясно цвітуть.

Нарву повний кошик

І їх королеві

Сьогодні в палац віднесуть.

Я посмішки бачу

На ваших обличчях.

Та в лісі я зараз

Не з доброї волі.

Це мачухи примхи й сестри.

Розповідач:

Прийшов час пояснити, хто були ті люди, яких зустріла дівчина в лісі.

В ніч Новорічну кожен рік

Вам може пощастити

Дванадцять місяців-братів

У вогнища зустріти.

Якщо людина добра ви,

То заповітну мрію

Вам допоможуть ці брати

Здійснити неодмінно.

Брати-місяці добре знали дівчину-сироту.

Весною вона з ранку до вечора поралася на городі, влітку - прала білизну біля річки,

восени - працювала в садку, взимку —
збирала хмиз у лісі. Як не домогти такій.

Грудень: Знай, ми не мисливці
І не лісоруби.
Ми - місяці року - брати.
За те, що ти добра така і привітна
Ми спробуем домогти.

Квітень: Звільни мені місце своє, Братик-Січень.
Січень: Я з радістю місце звільню,
Та брат-місяць Лютий
За мною крокує.
Вклонися також і йому.

Лютий: Я місцем тобі поступлюсь
На годину.
Та Березень потім іде.

Березень: За мною не стане! Я з радістю, брате,
Звільню тобі місце своє.

Квітень: Хай посох цей
Деревцем стане квітучим.
Сніги хай з галяви зійдуть!
Хай сонце пригріє,
Хай все зеленіє
І проліски хай зацвітуть!

Розповідач: І сталося диво. Серед зими розквітли
проліски. Назбирала їх дівчина повний
кошик.

Падчерка: Спасибі, вам, місяці,
За допомогу.
Мені повертатися час.

Грудень: Тобі допоможем
Знайти ми дорогу.
Чекай же у гості всіх нас.

Розповідач: Уявляєте, як здивувалися мачуха і її донька,
коли побачили, що падчерка не тільки
повернулася жива та здорова, а й цілий
кошик пролісків принесла. Почали вони

розпитувати її про все, і добра дівчина
розповіла як зустріла в лісі

Сестра: Навіщо ж ти квіти
У них попросила? Навіщо потрібні вони?

Мачуха: Просила би слив, огірків, яблук стиглих. Їм
взимку немає ціни.

Сестра: Нам треба самим
Піти, мамо, до лісу
Й чудову галявину знайти.
На золоті будемо їсти й пити.

Мачуха: Мерщій одягайся. Пішли.

Розповідач: Довго чекала дівчина своїх мачуху і сестру,
та так і не дочекалася. Знайшли вони
галявину з чарівним вогнищем, чи й досі
шукають — невідомо.
Але з тих пір зажила бідна дівчина щасливо
у своїй оселі. І ось яке диво помітили люди.
В садку її перш, ніж в усіх, достигали
Смачні соковиті плоди,
І овочі гарні на грядках зростали,
І квіти чудові цвіли.
А люди казали:
Це та господиня,
До котрої кожного дня
Брати-місяці ходять
З радістю в гості.
Вони — як велика сім'я.
Якщо працьовиті ви,
Добрі і щирі,
То літа, зими і весни,
І осені щедрої і золотої
Як свята чекаєте ви.
Брати-місяці прийдуть на допомогу
Лиш добрим, відвертим серцям.
Для них в заметіль
Ліс квітками розквітне!
Цього ми бажаєм і вам.

КОЛОСОК

(театр бібабо, пальчиковий, драматизація)

МЕТА: викликати у дітей інтерес до художнього твору; вчити імітувати рухи тварин, передавати характерну поведінку та емоційний стан персонажів засобами вербальної (мовної) та невербальної комунікації (жести, міміка, пантоміміка, постава, хода); розвивати вміння добирати необхідні атрибути до гри-драматизації; розвивати уяву, фантазію, творчі здібності вихованців; виховувати бережне ставлення до хліба; неповагу до праці та бажання працювати.

ДІЙОВІ ОСОБИ:

оповідач, півник, мишенята Круть і Верть.

АТРИБУТИ: ляльки бібабо, наголівники костюмів півника та мишенят.

ДЕКОРАЦІЇ: подвір'я, хатинка, кухня (посуд, стіл), вітряний млин.

АТРИБУТИ: ціп, пшеничний колосок, дрова, борошно, тісто, мішок, «пиріжки».

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ:

1. Читання казки “Колосок”.
2. Перегляд ілюстрацій до казки «Колосок».
3. Бесіда за ілюстраціями.
4. Створення ігрової ситуації: «Хто живе в хатинці?»

Загадки:

Стоїть красень на току
Їсть пшеничку і крупу,
Нам годинник заміняє
Кожен ранок він співає. (Півник)

Що за птах співає ранком?
Та вітає нас світанком? (Півник)

Хто псує нам всі харчі
Хто полює у ночі,
Хто тваринка ця сіренька,
Що у нірочці маленькій? (Миша)

Сірі ці малі тваринки
Не посидять ні хвилинки.
Добрі збитки будем мати,
Як котів немає в хаті. (Миші)

Загадки про казку:

Де веселі мишенята,
Що не вміли працювати,
Відшукали на дорозі
Та самі були не в змозі
Колосок обмолотити.
До млина з зерном сходити,
Пиріжків спекти смачних
Та залишитись без них?
Звідки ці ледачі миші?

Здогадайтеся скоріше.
В якій казці пироги
Із біленької муки?
Хто знайшов там зеренце
І робив за всіх усе?
Хто ледачий там лежав,
Тільки їсти помагав?
Чую-чую голосок,
Бо ця казка ... («Колосок»)

5. Підготовча система вправ.

МЕТА: вправляти дітей у відтворенні рухів і дій, які характеризують персонажів казки за допомогою «якби»:

а) Що би відчули ви, якби б знайшли колосок? (*Радість, подив*)

б) Уявіть і покажіть, що рубаєте дрова, місите тісто, носите воду.

Чи втомились після важкої роботи? Що ви відчуваєте? (*Втому*)

в) Чи було б соромно вам, якби ви опинилися на місці мишенят?

Щоб ви зробили на їхньому місці? (*Вибачилися, зробили щось приємне півнику*)

6. Читання української народної казки «Колосок».

7. Бесіда за змістом казки.

8. Слухання казки на платівці (Звернути увагу на виразність мовлення акторів).

9. Розповідь дітьми казки за допомогою настільного театру.

10. Бесіда про працю людей в театрі: драматург, режисер, актор тощо.

11. Ознайомлення дітей із своїм варіантом казки та складання разом з дітьми нової казки.

12. Виготовлення декорацій, наголівників, атрибутів разом з усіма дітьми, пошиття елементів костюмів разом з батьками.

13. Розподіл та розучування ролей: режисер, актори, костюмєри, гримери.

14. Репетиція (2-3 р.)

15. Виступ перед глядачами.

У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ:

1. Спостереження за півником, мишенятами, пшеничним полем, колоском.

2. Малювання, ліплення, аплікація за темою твору.

3. Розучування з дітьми прислів'їв, приказок, де прославляється праця і засуджується лінь:

- Хочеш їсти калачі — не сиди на печі.
- Без трудів не їстимеш пирогів.
- Праця чоловіка годує, а лінь марнує.
- Де щира праця - там густо, а де лінь - пусто.
- На чужий труд ласий не будь.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ГРИ. Перший раз можна використувати ляльки бібабо, а другу гру проводити як драматизацію. Можна ввести в гру таночок, пісеньки. Гра буде творчою за умови, якщо в ній братимуть активну участь усі діти.

УСКЛАДНЕННЯ: Придумати інший кінець казки, де півник і мишенята помирилися, або скласти продовження казки тощо. Для закріплення знань використовувати кросворди.

ХІД КАЗКИ:

Оповідач: Я казку вам переповім,
Послухайте, малята.
В одній хатинці
Півник жив,
З ним разом мишенята.
Їх звали просто Круть і Верть.
Вони турбот не знали:
Все розважались чи в садку
На сонечку лежали.
Що не працюють змалку
І досі б ще тривало так.
Та ось одного ранку ...

Півник: Круть! Верть!
Я колосок знайшов!

Мишенята: А що нам з ним робити?

Півник: Найкраще — з сиром пиріжки.
Та спершу треба, малюки,
Його обмолотити.

Круть: Ні не я!
Верть: Я теж цього не вмію!
Півник: Тоді я впораюсь без вас.
Мишенята: Ми краще відпочинем.
Оповідач: Сам Півник впорався з усім
І мишеняток кличе.
Півник: Круть! Верть!
Біжіть мерщій сюди!
Та не баріться! Швидше!
Мишенята: Готові з сиром пиріжки?
Півник: Які, хлоп'ята, ви швидкі.
Тепер потрібно йти на млин
І там зерно молоти.
Хто хоче їсти пиріжки —
Беріться до роботи.
Круть: На млин з мішком?
Ні, це не я!
Верть: Ми краще погуляєм.
Оповідач: І ми таких «помічників»
Частенько зустрічаєм.
Сам півник до млина пішов,
І десь через годину
Додому борошно приніс.
Круть, Верть лежать під тином.
Круть: Яка це праця, Верть, важка
На сонечку лежати,
Гав на городі рахувать
І пиріжків чекати.
Півник: Круть! Верть!
Я борошно приніс!
Верть: На пиріжки не схоже.
Півник: Води принести два відра
І тісто замісити,
Швиденько дрова порубать
І пічку розтопити.
А потім ...
Верть: Мабуть хворий я,

Щось хвіст почав боліти.
Круть: І я нездужаю весь день.
Півник: Мені все зрозуміло,
Самому доведеться знов
Прийматися до діла.
Оповідач: Як ледарі помічники,
Все муσιш сам робити.
Аж ось запахли пиріжки
І хтось забув про болячки
І перестав хворіти.
Круть: Ох пахощі!
Ходімо, Верть,
Немає сил терпіти!
Верть: Ми дочекали цілий день,
Час пиріжки ділити.
Оповідач: Духмяні з сиром пиріжки
Ще з печі не дістали,
А Круть і Верть мерщій за стіл
І ложки розібрали.
Круть: Не я.
Верть: Не я.
Півник: А хто зерно
На борошно змолів?
Круть: Не я.
Верть: Не я.
Півник: А розкажіть, води хто наносив?
Хто пічку гарно розтопив?
Хто тісто замісив?
Мишенята: Не ми.
Півник: Хто ж з сиром пиріжки
Повинен смакувати?
Оповідач: Мовчать.
Похнюпились малі.
А що тепер казати?
У кожній казці є мораль,
Яка дітей повчає: Хто не працює, той не їсть!
Інакше не буває.

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

(настільний театр іграшок та картинок,
фланелеграф, тіньовий чи ляльковий театр)

МЕТА: продовжувати вчити дітей відтворювати зміст твору, зберігаючи інтонаційну виразність мовлення кожного персонажа; розвивати творчі здібності вихованців, діалогічне мовлення; розширювати словниковий запас; висміювати жадібність, хитрість.

ДІЙОВІ ОСОБИ: ведуча, Лисичка, Журавель, Лисенята.

АТРИБУТИ: глечик, миска, тарілка, овочі, фрукти.

ДЕКОРАЦІЇ: ліс, їдальня Лисички, Журавля.

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ:

1. Читання казки. Розгляд ілюстрацій. Бесіда про зміст казки, про стосунки і характер дійових осіб.
2. Робота над інтонаційною виразністю при розкритті образу персонажу за допомогою імітаційно-ігрових вправ “Скажи, як я”, “Скажи голосом персонажа”.

3. Формування ігрових образів за допомогою психогімнастики:

ІГРОВА ВПРАВА “ГОСТИННІСТЬ”

МЕТА: розвивати вміння рухами і мімікою передавати свої почуття, емоції (гостинність, обурення).

1. Переказ казки дітьми за ролями.
2. Вивчення ролей Лисички і Журавля окремо.
3. Об'єднання виконуваних ролей із передачею характерних особливостей діалогічного мовлення Лисички і Журавля.
4. Підготовка необхідних атрибутів, розстановка декорацій.
5. Показ казки меншим за віком дітям.

РОБОТА В ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ:

- а) спостереження за журавлиним ключем у небі;
- б) загадки про лисицю та журавля для впізнавання образів казки;
- в) прислів'я до казки:

Слова ласкаві, та думки лукаві.

На вічі - як лис, а позаочі - як біс.

На язиці медок, а на думці льодок.

г) ігрова діяльність: рухлива гра “Жабки і журавлі” з елементами театралізації.

ХІД КАЗКИ:

Ведуча:	Одного разу Лиска-господиня У гості запросила Журавля. Швиденько горщик каші наварила І кашу по тарілці розмастила, І пригощає:
Лисичка:	Все, чим ми багаті, І все, що є у нашій скромній хаті, Для тебе на столі В цей гарний день.
Ведуча:	Журавлик по тарілці дзьобом дзень! Як можна їсти кашу Довгим дзьобом? Журавлик не одну зробив Вже спробу.

	Що ж хитра Лиска? Їй і лиха мало! Швиденько кашу язиком злизала І Журавлеві:
Лисичка:	Рада б догодити, та, вибач, Більше нічим пригостити.
Ведуча:	“Спасибі, - Журавель відповідає. Тепер до мене в гості завітаєм”. Взяв Журавель м'яся, картоплі трохи, Взяв моркви і зеленого гороху, Взяв бурячків. Все дрібно покришив І в глечик з вузьким горлечком Зложив.
Журавель:	Все, чим ми багаті, І все, що є у нашій скромній хаті, Для тебе. Пригощайся, будь ласкава. Яка ж духмяна ця чудова страва.
Ведуча:	Що ж Лиска? Зліва, справа заглядає Та в глечик навіть ніс не пролізає. Сердешна не одну зробила спробу, А Журавель склював все довгим дзьобом.
Журавель:	Радий догодити, та, вибач, Більше нічим пригостити.
Ведуча:	І з того часу Лиска припинила Журавлика-сусіда пригощать. І Журавель з Лисичкою відтоді Не хоче більше приятелювать.

КАЗОЧКА ПРО ВСІХ

(різні види театру: пальчиковий, ляльковий, тіньовий, драматизація)

МЕТА: учити дітей за змістом визначати назви казок; встановлювати зміни, внесені до сюжету казки; розвивати творчу активність, вміння імпровізувати; виховувати почуття гумору; залучати дітей до самостійного розігрування

ПІДГОТОВКА ДО ГРИ:

1. Читання казки. Бесіда. Перегляд ілюстрацій до різноманітних казок та відгадування загадок:

Загадки: Хто духмяний і рум'яний Втік від Діда і від Баби?
Цей із тіста витівник
Від Лисички лиш не втік. (*Колобок*)

Заєць, Вовк, Кабан, Лисичка є у казці ...
(*"Рукавіка"*)

Хто послухався Лисички —
Опустив хвоста у річку,
Від людей до лісу втік
І безхвостим став навік?
(Вовк із казки “Лисичка-Сестричка
і Сірий Вовк”)

Три веселих гарних брата
Стали хатки будувати.
Це в якій, малята, казці?
Підкажіть мені, будь ласка. (“Троє поросят”)

2. Формування ігрових образів через систему вправ:

а)

ЕТЮД “ХТО, ХТО У ХАТИНЦІ?”

МЕТА: Відтворення голосів дійових осіб для створення конкретного образу (голоси лисички, вовка, ведмедя, поросят).

б)

ЕТЮД “ЧИЯ ХОДА?”

МЕТА: вчити передавати ходу тварин у різних ситуаціях і станах.

3. Розподіл ролей за бажанням дітей, творення середовища для театралізації.

4. Підготовка декорацій, необхідних атрибутів до гри.

5. Репетиція частин казки у драматизованій грі з використанням декорацій на сцені.

6. Показ епізодів казки в ляльковому театрі, вправління у водінні ляльок на ширмі.

7. Показ казки в цілому в об'єднаному використанні кількох видів театрів.

8. У повсякденній діяльності: складання творчих розповідей з включенням нових образів в літературний сюжет казки та придумування нових подій з літературними персонажами; малювання сюжетів до казок та виготовлення книжки з ілюстраціями малюнків за казкою для подарунків меншим за віком дітям. Ігрова діяльність: рухливі ігри за мотивами казок.

ХІД КАЗКИ:

Стежкою через лісок
котився якимсь Колобок,
задивився на травичку
і побачив рукавичку.
Безліч в ній звірят зібралось —
від негоди заховалось.
Колобок: Чи приймаєте гостей?
Щиро всіх вітаю.
Зараз, друзі, я для вас
пісню заспіваю:
Я рум'яний!
Я духмяний!
Весь в родзинках Колобок!
Втік від діда,
втік від баби
і помандрував в лісок.
Гарна пісня?
З рукавички каже лагідно
Лисичка: Колобочку, як на лихо,
ти співаєш дуже тихо.
Сядь на носика мені.
Колобок: Вибачайте, тьотю. Ні!
Знаю я, що ви голодні.
Маю плани на сьогодні.
Лисичка: Ти залишишся зі мною,
Я поснідаю тобою.
Колобок: Снідять треба кожен ранок,
але я - не ваш сніданок.
Тьотю, вибачте, будь-ласка,
зараз ви не з тої казки!
Залишилося Лисичці
вилізати з рукавички
і шукати щось смачненьке.
Бачить - шляхом далеченько
їдуть сані, а на санях —

свіжа риба до снідання.
Знають всі, як хитра Лиска
рибки «наловила»
та ще й вовка це робити
старанно навчила.
Ось сидить він бідолаха –
хвіст у ополонці,
бачить - трое поросят
дивляться в віконце.

Вовк:

Краще бути цілий вік
куцим і безхвостим
та поласувати сьогодні
свіжим м'ясом вдосталь.
Смик туди і смик сюди –
і хвоста немає.

Під віконцем поросят
пісня вже лунає:
- Мої любі поросята,
двері відчиняйте,
накривайте на столи
і гостей приймайте.

Поросята:

Просим, Вовчику, до хати —
тут вас дочекались.
З цими дядечками ви
якось зустрічались.

Мисливці:

Вовчик глянув і завмер.
В хаті два мисливця.
Ось нарешті ми тебе
здибали, сміливця.
Ти бабусю проковтнув
й дівчинку маленьку,
що носила капелюшок
гарний, червоненький.

Вовк:

Що ви хлопці!
Це не я!
То вже інша казка.
Любі дітки і дорослі,

вибачте, будь ласка,
ми могли б вам цілий день
це розповідати,
бо казок дитячих в світі
дуже є багато.
Тож на цьому ми закінчим
розповідь казкову
та до вас іще не раз
прийдем в гості знову.

Розділ 4.3

РУХЛИВІ ІГРИ

ЗА МОТИВАМИ
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК
(ДЛЯ ДІТЕЙ 5 - 7 РОКІВ)

ВОВК І СЕМЕРО КОЗЕНЯТ

“Козенята” повинні пробігти біля “вовка” і не ввійматися. Зробити це потрібно так: “вовк” називає казку (наприклад, “По-пелюшка”). Кожен гравець повинен назвати героя вищезгаданої казки, тільки у такому разі “вовк” дозволить пройти.

Якщо гравець не знає героя казки або йому не вистачило героя (всіх названо), він повинен спритно пробігти біля “вовка” так, щоб той не ввіймав. Грати можна доти, доки не набридне.

ЛЕДАЧА ЦАРІВНА

Мета гри — навчити ледачу царівну працювати, готувати тощо. Гравцям роздають картки з назвами свят. Гравці повинні назвати страви, традиційні для цього свята. Наприклад: Різдво - кутя, узвар, риба тощо.

Або на картках написані види праці. Діти повинні назвати знаряддя праці, якими це виконується. Наприклад: прибирання - віник, ганчірка, відро тощо.

РІПКА

Грають дві команди по 6 гравців. “Ріпка” - гравець з м'ячем у руках. Першим “тягне ріпку” гравець № 1. Поки вболівальники порохують до десяти, він повинен “витягнути ріпку”, тобто забрати м'яча у головного гравця. На рахунок “10” до нього приєднується гравець № 2, потім гравець № 3 і тощо. Перемагає команда, яка першою “витягне ріпку” - забере м'яча.

ЛИСИЧКА-СЕСТРИЧКА І СІРИЙ ВОВК

У цій грі “битий буде возити небитих”.

Грають дві команди. Кількість гравців не обмежена. Головний гравець - “битий” з довгою мотузкою або скакалкою. По черзі до мотузки чіпляється кожний із гравців так, щоб по закінченні гри утворився живий ланцюжок. Перемагає команда, в якій “битий” швидше підбере всіх “небитих”.

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ

Грають дві команди: “Лисички” і “Журавлики”.

Для гри потрібні два горщики і різні овочі (по одному кожному гравцю). Діти по черзі складають овочі у горщики. Перемагає команда, яка першою “приготує страву” - складе овочі у горщик.

ДВАНADЦЯТЬ МІСЯЦІВ

Грають дві команди. В кожній - по 12 гравців. У кожного гравця в руках табличка з назвою місяця (березень, жовтень тощо). За хвилину, або за час, поки грає мелодія якоїсь пісні, гравці команд повинні стати так, щоб місяці йшли по черзі: січень, лютий, березень тощо.

РУКАВИЧКА

Грають дві команди по 6 гравців, або три команди по 4 гравці. Для гри потрібні два великих мішки. Гравці по черзі залазять у мішок. Перемагає команда, яка перша опиниться у мішку (у рукавичці).

КОЛОСОК

Діти стають у коло. У середині кола гравець-Півник, за колом - мишенята. Круть і Верть. Мишенята біжать по колу.

Півник: Треба трохи поробити -
Колосок обмолотити.

Мишенята: Не бажаємо, щоб діти
Колосок йшли молотити.

Мишенята намагаються покласти за спиною когось із дітей якусь річ (найкраще музичний інструмент - сопілку, бубон тощо).

Той, у кого опиниться вищезгадане, повинен стати у коло і затанцювати або заспівати.

Виконавець пісні стає Півником. Мишенята стають серед дітей, а Півник вибирає собі до пари друге мишеня.

СОЛОМ'ЯНИЙ БИЧОК

Діти стають в коло. У середині кола - ведучий (дід), за колом - "бичок".

Гравець - "бичок" ходить по колу і промовляє:

Я - солом'яний бичок.
В мене смолений бочок.
Я по колу пострибаю
І когось з звірят впіймаю.

"Бичок" торкається когось із дітей. Той, кого він торкнувся, просить:

Діду, діду, відпусти!

Дід: Спробуй від бичка втекти.

Гравці оббігають коло один раз. Якщо "бичок" не наздогнав гравця, той стає у коло до дітей. Якщо наздогнав, "бичок" стає у коло, а той, кого він наздогнав, стає "бичком".

КРИВЕНЬКА КАЧЕЧКА

Грають дві команди. Кількість гравців не обмежена. Навпроти кожної команди стоїть кошик із пір'ячком. Кожен гравець повинен дострибати на одній нозі до кошика, взяти собі пір'я і на одній нозі дострибати назад. Перемагає команда, яка перша назбирає пір'я на крила (тобто, кожен гравець підніме вгору руку з пір'ям).

Розділ 4.4

ФІЗКУЛЬТ- ХВИЛИНКИ

ЗА МОТИВАМИ
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК
(ДЛЯ ДІТЕЙ 5 - 7 РОКІВ)

СПОРТИВНА МАНДРІВКА

Ранком сонце зустрічаєм,
Руки вгору піднімаєм.
Руки вниз — всі нахилились
І землі своїй вклонились.
Вправу кілька раз повторим:
Руки вниз і руки вгору.
Ось дерева на узліссі
- Руки вгору потяглися,
Вітерець дмухнув грайливо
Й листячко затріпотіло.
(Потрясти кінцівками рук)

А якщо дмухне сильніше -
То і віття заколише.
*(Нахили тулуба вліво, вправо з піднесеними вгору руками -
як хитаються дерева)*

В небі птах розправив крила,
Ми за птахом полетіли.
(Рухи руками, як крилами)

Потім взяли руки в боки
І, як жабки, робим скоки.
(Стрибки на місці)

Переплигне очерет -
Стриб назад та стриб вперед.
(Стрибки з місця вперед-назад)

А тепер пірнем, як рибка,
Й попливемо швидко-швидко.
(Рухи руками, як під час плавання)

Ось на берег ми виходим,
З рук своїх струсили воду.
(Руки вперед і потрясти ними)

Озирнулись: як цікаво
Зліва, справа, зліва, справа!
(Повороти голови вліво, вправо)

Ноги ще мандрівки просять,
Та сьогодні мандрів досить.

ВЕСЕЛІ ЗВІРЯТА

Всіх запрошуем малят
На зарядку до звірят.
Настовбурчили голочки,
Як маленькі їжачки *(руки вгору)*,
Як ведмідь в дупло заглянем
І солодкий мед дістанем *(руки вперед)*.
Наїмося його всмак
Й станем товсті. Ось так *(руки в сторони)*.
Опустили руки вниз
І завмерли, як хитрий лис.
Заховались, наче мишка *(присіли)*.
Знову визирнули трішки *(встали)*.
Станем зайцем — пострибаєм,
Станем птахом — політаєм,
Потанцюємо ногами,
Як важкі гіпопотами.
Після вправ таких та ігор
Станем дужими, як тигр *(показуємо силу)*.
Завтра знову всіх малят
Просим в гості до звірят.

КОЛОСОК

Вранці Півник, як годиться,
Рано встав й розправив крильця.
(Руки в сторони, вгору, в сторони, донизу)

Колосок знайшов у полі
І приніс його додому.
*(Нахил вперед, торкнутися підлоги,
розігнутися, руки вільно)*

Молотив той колосок
І зерно зсипав в мішок.
*(Нахил вперед, правою рукою торкнутися
лівої ноги, лівою-правою).*

Потім до млина пішов,
Борошна з зерна змолот.
*(Вправа “Млин”: нахилитися і робити рухи руками,
як млин, вліво-вправо)*

далі Півник-молодець
Нарубав собі дровець.
*(Руки підняти вгору, скласти пальці в “замок”,
нахили вперед, розігнутися. Рухи, як при роботі сокирою)*

Добре тісто замісив,
(Руки в кулачки і рухи, як при боксі)

Пиріжків смачних зробив.
(Поплескати в долоні, неначе ліпимо пиріжки)

Круть і Верть теж не дрімали —
На одній нозі скакали.
(Стрибки по колу на правій нозі)

Як стомилися на правій,
То на лівій пострибали.
(Стрибки по колу на лівій нозі)

Потім бігали малята
Й повернулися до хати
(Біг по колу)

То які робітники
Будуть їсти пиріжки?
(Діти, руки вгору: "Я!")

СПРИТНИЙ КОЛОБОК

Покотився Колобок
Між дерев через лісок.
(Стрибки вліво, вправо)

Далі спритний Колобок
Переплив через струмок.
(Руки руками, як плавці)

На пеньок дубовий став:
- Здрастуй, сонечко, - сказав.
(Руки вгору, потягнутися, опустити)

Колобок утік від зайця, *(Біг на місці)*
А від вовка заховався. *(Присіли, встали)*
Від ведмедя ухилився
(Руки в боки, нахили вліво, вправо)

І утік він від лисиці.
(Діти біжать на свої місця)

Розділ 4.5

ЗАГАДКИ

ЗА МОТИВАМИ
УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК
(ДЛЯ ДІТЕЙ 5 - 7 РОКІВ)

Можуть ними мандрувати
Не одні лише малята —

І дорослі, мами й тата,
Полюбляють їх читати.
Чарівні та героїчні,
Про звіряток, фантастичні.
На книжкових сторінках
Ми мандруєм по ... (*казках*)

Всі ви знаєте, малята,
Як ледачі мишенята
Цілий день лиш те й робили,
Що стрибали й кашу їли.
Але Півник їх провчив.
Сам знайшов й обмолотив,
Сам змолот, піч затопив,
Гарно тісто замісив —
І залишилися миші
Без солодких пиріжків.
Що, скажіть, в одній з казок
Знайшов Півник? ... (*Колосок*)

Був духмяний і рум'яний,
Весь в родзинках цей малий,
Але дуже неслухняний —
Втік до лісу від старих.
Вовку, зайцю та ведмедю
Пісеньки почав співать
Й не подумав, що не треба
На лисиччин ніс сідять.
Підкажіть, яка з казок
Має назву ... ("*Колобок*")

Знають всі, що дід та баба
В багатьох казках жили.
Та в одній лише у лісі

У гніздечку щось знайшли.
І відтоді в їх господі
Хтось все чисто прибирав,
Мазав піч, приносив воду
і вечерю готував.
Та старі все зіпсували:
Мали б донечку собі,
Та в печі спалили пір'я
І залишились самі.
Казка ця цікава дуже.
Підкажи-но назву, друже.

(“Кривенька качечка”)

Довгодзьобий і руда приятлювали,
Один одного смачненьким
Гарно пригощали.
Вона кашу по тарілці
Добре розмастила
І швиденько сама
Всю її із'їла.
Він у глечику,
що мав Горлечко вузеньке,
Щось зробив й сам поїв,
А рудій — ні жменьки.
Хто ж це він і хто вона?
Підкажіть, будь ласка,
Яку назву має ця Українська казка?

(“Лисичка і Журавель”)

Дід зробив його для баби
Із соломи та смоли.
І вони його по черзі
Доглядали і пасли.
Першим зайчик приліпився
До липучої смоли,
Потім лиска, вовчик-братик
Та й ведмідь не зміг втекти.

Завдяки йому багаті
Стали дід та баба в хаті.
А про нього й позабули,
Кинулись — ой ненько! —
Залишилися смола
І соломи жменька.
З ким, скажіть,
Не як годиться
І невдячно повелися?
Назва як цієї казки?
Ви назвіть її, будь ласка.

(“Солом'яний бичок”)

Назвемо їх сірий злодій і руда хитруля.
Вона вкрала пиріжка, що лежав в каструлі,
Швидко виїла мачок, обміняла пиріжок —
Стала санкам господиня, що тягнув міцний бичок.
Потім діда обдурила, “рибки наловила”
І на голову собі тіста наліпила.
Він їй саночки зламав, з'їв бичка, пішов на став,
Хвіст запхав у ополонку і рибалити почав.
Залишив примерзлий хвіст, ледь живий тікав у ліс
І її руду не бити на собі додому віз.
Здогадатися зосталось, як ця казка називалась?

(“Лисичка-Сестричка і Сірий Вовк”)

Перший в казці цій з'явився
Дід старий Андрушка,
Друга - баба - його жінка,
На ім'я Марушка.
Третя вибігла онучка,
А четверта - Жучка,
П'ята - кішка,
Шоста - мишка
Й до роботи рвучко.
За зелений пишний чуб
Щось з землі тягнули,

Так старались і сопли,
Що про все забули.
Яка назва цій пригоді,
Що з'явилась на городі?

(“Ріпка”)

З героїнею цій казці
Не поталанило,
Бо не бралася вона
Ні за яке діло.
Ні тобі борщу зварити,
Ні поприбирати,
Навіть сукню й черевики
Ліньки одягати.
Хоч і з царської сім'ї,
Та ледача дуже.
Що за казка ця?
Скоріш здогадайся, друже.

(“Ледача царівна”)

Ось така пригода в лісі
На галяві сталась:
Літо, осінь золота,
Весняне тепло й зима
Разом всі зібрались.
Добра дівчинка до них
В гості завітала,
Кошик пролісків зимою
Їй подарували.
Злій же, що прийшла
До них,
Квітів не дісталось,
В лісі темному вона
Назавжди зосталась.
З ними, друзі, кожен з нас
Всюди зустрічається.
Здогадались, як же ця

Казка називається?

(“Дванадцять місяців”)

Стояла собі хатка,
А в ній коза жила,
Що мала собі скільки-то
Веселих козенят.
Вона їх залишила
На цілий день самих,
Але не хвилювалась
За діточок своїх.
Аж раптом увірвався
До хатки злий хижак,
Прикинувся козою.
Здивовані? Ще б пак!
Йому коваль майстерно
Щось з язиком зробив
І прийняли виття його
Малі за мамин спів.
Та не лякайтесь, в казки
Щасливий був кінець.
Хто пригадав вже назву,
Той, звісно, молодець.

(“Вовк і семеро козенят”)

Поки дід її знайшов,
гарна казка склалась.
В ній звіряток від морозу
Безліч заховалось:
Вовк, лисичка і кабан,
Жабка, сіра мишка,
Й навіть сам ведмідь Бурмило
Встиг погрітись трішки.
Хоч і тепла, і міцна
Хатка получилась,
Але жити в ній звірятам
Видно, не судилось.

Дід, що річ цю загубив,
Дуже змерз, малята,
Довго думати не став
Та пішов шукати.
Все губить — погана звичка.
А ця казка - (*“Рукавичка”*)

Розділ 4.6

ТЕАТРАЛЬНИЙ СЛОВНИЧОК

ТЕАТРАЛЬНИЙ СЛОВНИЧОК

*Якщо маєте бажання
Театралом виглядати.
Пропонуєм театральний
Словничок наш прочитати.*

А

АКТОР

Він справжній митець в своїй справі,
Шанують його не дарма.
Актор головний у виставі,
Без нього театру нема.

АРТИСТ

Якщо актор не тільки ролі грає,
А ще до співу й танців має хист,
На різних інструментах виграє,
Тоді він називається **артист**.

АНСАМБЛЬ

Коли артистів не один, а група,
Ансамблем називаються вони.
Для нас ансамблі грають і танцюють,
Або співають любі нам пісні.

АКТ

Закінчена частина у виставі
Або частина п'єси зветься **акт**.
Якщо його актори відіграли,
В театрі починається антракт.

АНТРАКТ

Ви здогадались? Так, антракт - перерва.
Ми можемо встати і в буфет сходити.
Вистава припиняється в антракті –
Акторам також треба відпочити.

АФІША

Афіша - оголошення яскраве
Про виступ, про спектакль чи концерт,
Коли і де відбудеться вистава
І скільки грошей коштує білет.

Б

БАЛЕТ

Коли на дивну мову рухів й танцю
Події переклали чи сюжет,
То будь-кому не важко здогадатись –
На сцені танцюватимуть **балет**.

БУТАФОРІЯ

Складним і дивним словом **бутафорія**
Ми звемо те, чим сцену прикрашають:
Дерева з гіпсу, меблі із картону
- Це у майстернях все виготовляють.

В

ВИСТАВА

Ви бажаєте, щоб казка
Перед вами ожила?
Завітайте на **виставу**
І побачите дива.

Г

ГАРДЕРОБ

Ти прийшов в театр взимку,
Навесні чи восени,
То зайди до **гардеробу**
Й верхній одяг залиши.

ГЛЯДАЧІ

І дорослі, і малі,
Тобто, ми із вами -
Всі, хто ходить до театру,
Звуться **глядачами**.

Д

ДЕКОРАЦІЇ

На сцені можна бачить гори,
Бурхливе море, тихий став –
Це **декорації**. Акторам
Художник їх намалював.

ДРАМА

Бувають вистави веселі,
Бувають вистави сумні,
В яких дуже добрих героїв
Образити б прагнули злі.
Якщо всі сумні й невеселі -
Це **драма** в театрі на сцені.

ДЗВІНОК

Щоб не спізнитись на урок,
У школі дзвонять у дзвінок.
Щоб не спізнитись на виставу
Аж тричі в **дзвоник** дзвонять справно.

Е

ЕПІЛОГ

Епілог - це розповідь,
Глядачі, для вас,
Що сталося з героями
Через певний час.

ЕМОЦІЇ

Хтось плаче у театрі,
Хтось від душі сміється.
Ці прояви чуттєві
Емоціями звуться.

Ж

ЖАНР

Запам'ятайте, дітлахи,
Літератури різні **жанри**:
Прислів'я, скоромовки, казки,
Вірші, романи і оповідання.

і**ІНСЦЕНІВКА**

Ще одне новеньке слово
Вивчимо ми з вами.

Інценівка - це показ
Казок за ролями.

К**КАСА**

Прийшов в театр - іди до **каси**
І там квиток собі придбай.
А потім мчи мерщій до зали
І місце вказане займай.

КОСТЮМ

Кожен граючий на сцені
Цю одежу одягає.
Перевтілитись в героя
Їм **костюм** допомагає.

КОМЕДІЯ

Комедія - вистава
Весела і смішна.
Покращить завжди настрій
Всім глядачам вона.

КУЛІСИ

Коли вистава ще не почалась
Ї не думає завіса підійматися,
Доводиться акторам кожен раз
На сцені за **кулісами** ховатися.

Л**ЛОЖА**

В театрі є балкон для глядачів,
Придбать квиток на нього кожен може.
Якщо на другий поверх захотів,
Скажи касиру: «Два квитки у **ложу**».

ЛЯЛЬКИ

Якщо бачите на сцені
Не акторів, а **ляльки**
- Ви в ляльковому театрі
На виставі, малюки.

М

МУЗИКА

Приємно, коли в залі ти сидиш
І слухаєш, як **музика** лунає,
Сприймається по-іншому усе,
Без музики вистави не буває.

МИСТЕЦТВО

Мистецтво різне є:
Музичне, танцювальне,
Письменницьке, живопис,
Мистецтво театральне.

Н

НАГОРОДА

Усі актори грають дуже добре.
А чим, скажи, ти б їх нагородив?
Для всіх акторів краща **нагорода** –
Бурхливі оплески присутніх глядачів.

О

ОРКЕСТР

У фраках музиканти
Музичну п'єсу грають.
Людей таких в театрі
Оркестром називають.

ОПЕРА

Коли оркестр грає,
Актори всі співають.
Таку виставу **оперою**,
Друзі, називають.

П

П'ЕСА

П'еса - це твір драматичний.

Виставу за п'есою грають.

У п'есі багато героїв,

На сцені вони оживають.

ПРЕМ'ЄРА

Запрошують афіші до театру:

Нова вистава завтра починається,

Її іще не бачили ніколи.

Вистава ця **прем'єра** називається.

ПРОГРАМКА

Маленька книжечка-розкладка

Програмка називається.

Хто грає ролі у виставі

У ній розповідається.

Р

РЕПЕТИЦІЯ

Доводиться акторам

Розучувати ролі,

А потім їх повторювати

І неодноразово.

Це **репетиція** іде,

Тож не шуміть ніхто ніде.

РЕЖИСЕР

Поставити виставу

Не легка, друзі, справа.

Та впоратися з нею

Під силу **режисеру**.

С

СЦЕНА

Місце, де актори грають,

Співаки співають,

Танцюристи де танцюють -

Сцена називають.

СУФЛЕР

За підказку на уроці
Вчитель може покарати,
А в театрі є суфлер,
Щоб актору підказати.

СЦЕНАРІЙ

Історія, в якій про щось
Смішне розповідається,
Або трагічне і сумне -
Сценарій називається.
Сценарій пишуть і за ним
Виставу ставлять або фільм.

Т

ТЕАТР

Театр - це місце, де казка живе,
Там може бути літом зима,
Там звірі говорять, співають птахи,
Збуваються різні дива.

ТРУПА

Акторів невеличка група
Цікаву назву має - **трупа**.
Робота дуже в них цікава -
Весь час показувати вистави.

ТУРНЕ

Ретельно вивчені всі ролі,
Театр закрито. Що таке?
Актори їдуть на гастролі,
По іноземному - в **турне**.

У

УСПІХ

Успіх - це коли навколо
Посмішки веселі,
Поздоровлення і квіти,
Оплески шалені.

Ф**ФОЙЄ**

В театрі перед входом
Знаходиться **фойє**.
З театром починається
Знайомство тут твоє.

Щ**ЩИРІСТЬ**

З **щирістю** акторам
Ролі треба грати,
Глядачі у залі щиро
Їм аплодуватимуть.

Ю**ЮПІТЕР**

Юпітер - це планета,
Що вченими вивчається.
В театрі так освітлювальна
Лампа називається.

Я**ЯВА**

Ява - це коли на сцені
На якийсь короткий час
Склад акторів є незмінним,
Грає п'єсу він для нас.

*На цьому словничку кінець –
Його ви прочитали.
Запам'ятали? Тож тепер
Ви - справжні театralи.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамян В.Ц. Театральна педагогіка / Абрамян В.Ц. – К.:Лібра, 1996. – 224 с.
2. Аматыєва О.П. Діагностика та розвиток творчих здібностей дошкільників у театральній-ігровій діяльності / О.П. Аматыєва // Наука і освіта. – 1999. – №5-6. – С.77–80.
3. Антонович Д. Український театр. Українська культура : лекції за ред. Д. Антоновича / Антонович Д. – К. : Либідь, 1993. – 588 с.
4. Амонашвили Ш.А. Размышление о гуманной педагогике / Амонашвили Ш.А.– М. : Изд-во дом Ш.А. Амонашвили, 1996. – 312 с.
5. Артемова Л.В. Театр і гра : [навчальний посіб.] / Л.В. Артемова. – К. : Томіріс, 2002. – 286 с.
6. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 1999. – № 1. – С. 6–9.
7. Базова програма розвитку дитини «Я у Світі» / МОН України, АПН України; наук. ред. та упоряд. О. Л.Кононко. – К.: Світич, 2008. – 430 с.
8. Бакушинский А. В. Художественное творчество и воспитание / Бакушинский А.В. – М. : Новая Москва, 1925. – 352 с.
9. Бахтин Н.Н. О детском театре / Н. Н. Бахтин // Русская школа. – 1913. – №9. – С. 51-63.
10. Бэкон Ф. Сочинения: в двух томах / Ф. Бэкон. – М. : Мысль, 1977. – Т.1. – 567 [1] с.
11. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 1.: Особистісно орієнтований підхід: Теоретико-технологічні засади. Наук. видання. – 2003. – 280 с.
12. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – Кн. 2.: Особистісно орієнтований підхід: Теоретико-технологічні засади. Наук. видання. – 2003. – 344 с.
13. Бех І.Д. Виховання особистості: підручник / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
14. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посіб. / І. Д. Бех – К. : ІЗМН, 1998. – 204 с.
15. Белкіна Е. Світ мистецтва: дитина / Е. Белкіна, Т. Науменко // Дошкільне виховання. – 2000. – №1. – С. 5–6.
16. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей / Д. Б. Богоявленская. – М.: ИЦ «Академия», 2002. – 320 с.
17. Богуш А.М. Дошкільне дитинство: його сьогодні і майбутнє / А. М. Богуш // Гуманітарний вісник ДВНЗ Переяслав-

- Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. – 2008. – Вип.14. – 354с.
18. Богуш А.М. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах: підручник [для студ. вищ. навч. закладів] / А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик. – К. : Слово, 2006. – 304 с.
 19. Большой энциклопедический словарь: В 2-х т. / Сов. энциклопедия, 1991. – Т.1. – 1991. – 863 с.
 20. Бочкарев Л.Л. Психология музыкальной деятельности / Бочкарев Л. Л. – М. : Издательский дом Классика, 2006. – 350 с.
 21. Ващенко Г. Виховний ідеал / Г. Ващенко // Полтавський вісник. – 1994. – 191 с.
 22. Вітлугіна Н.О. Музичний розвиток дитини / Вітлугіна Н.О. – К. : Музична Україна, 1978. – 253 с.
 23. Ветлугина Н.А. Общие вопросы художественного творчества ребенка. Художественное творчество и ребенок / Н.А. Ветлугина / под ред. Н. А. Ветлугиной. – М. : Просвещение, 1972. – 281с.
 24. Ветлугина Н. А. Основные проблемы художественного творчества детей / Н. А. Ветлугина // Художественное творчество и ребенок: монографія / под ред. Н. А. Ветлугиной. – М.: Педагогика, 1972. – С. 7–21.
 25. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
 26. Веселинка: збірник розваг. Книга 1 / авт.-упоряд. Л. В. Калуська. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 256 с
 27. Выготский Л.С. Воображение и его развитие в детском возрасте / Л. С. Выготский // Развитие высших психических функций. – 1960. – С. 327–350.
 28. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте : психологический очерк : кн. для учителя / Л. С. Выготский. – 3-е изд. – М. : Просвещение, 1991. – 278 с.
 29. Выготский Л.С. Детская психология: собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика, 1984. – Т.4. – 432с.
 30. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика, 1996. – 533с.
 31. Выготский Л. С. Мышление и речь / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика, 1982. – Т. 2. – 361 с.
 32. Вовчик-Блакитна О.О. Індивідуальні особливості емоційного розвитку дитини: стратегії педагогічного супроводу / О.О. Вовчик-Блакитна // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – №4. – С.1–3.
 33. Водолага Н.В. Навчання розповідання дітей старшого дошкільного віку в театралізованій діяльності: дис. ... канд. пед.

- наук: 13.00.02 / Водолага Наталія Володимирівна. – Одеса. – 2001. – 200с.
34. Водолага Н.В. Вас запрошує театральна студія / Н.В. Водолага // Палітра педагога. – 2000. – №4. – С.12–15.
35. Волков Б. С. Психология общения в детском возрасте / Б. С. Волков, Н. В. Волкова. – 3-е изд. – СПб.: Питер, 2008. – 272 с.
36. Гаврилюк С.М. Театр і казка / С.М. Гаврилюк // Дошкільне виховання. – 2003. – №5. – С.11–13.
37. Гаврилюк С.М. Театралізована діяльність в умовах НВК “Школа – дошкільний навчальний заклад” / С.М. Гаврилюк / Сільська школа України. – 2005. – №23–24. – С.61–64.
38. Гаврилюк С. М. Психолого-педагогічний супровід розвитку потреби у творчості в дошкільному віці / С. М. Гаврилюк // Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко та ін. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. – Вип. 27. – С. 30–37.
39. Гавриш Н.В. О развитии словесного творчества старших дошкольников / Н.В. Гавриш // Развитие творческих способностей детей средствами общения. – 1998. – Выпуск II. – С.177–178.
40. Гавриш Н.В. Развитие мовленнєвотворчої діяльності в дошкільному дитинстві: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02. / Гавриш Наталія Василівна. – Одеса, 2001. – 390 с.
41. Голінська Т.М. Естетичний розвиток молодших школярів засобами синтезу мистецтв: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук.: спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / Т.М. Голінська. – Херсон, 2005. – 20 с.
42. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
43. Горбунова Н. Театралізована діяльність дошкільнят / Н. Горбунова // Дитячий садок. – 2005. – жовтень. – С.12.
44. Глассер У. Школа без неудачників / У. Глассер. – М.: Прогресс, 1991. – 184 с.
45. Давыдов В.В. Генезис и развитие личности в детском возрасте / В.В. Давыдов // Вопросы психологии. – 1992. – № 1–2. – С. 22–23.
46. Державна національна програма “Освіта”. Україна ХХІ століття. – К. : Райдуга, 1994. – 62 с.
47. Дитина в дошкільні роки. Програма розвитку, навчання та виховання. – Запоріжжя : ЛПС Лтд, 2000. – 286с.
48. Дитячі пісні та речитативи / [упор. Г. В. Довженок, К. М. Луганська]. – К. : Наук. думка, 1991. – 448 с.
49. Ермолаева М.В. Практическая психология детского творчества: учебное пособие / М.В.Ермолаева. – 2-е изд. испр. – М. : Изд.

- Московского психолого-социального института. – Воронеж: Изд. НПО “МОДЭК”, 2005. – 304 с.
50. Ермолаева-Томина Л. Б. Психология художественного творчества: учебн. пособие для вузов / Л. Б. Ермолаева-Томина. – 2-е изд. – М.: Академический Проект: Культура, 2005. – 304 с.
51. Эмоциональное развитие дошкольника: пособие [для воспитателей детского сада] / под ред. А.Д.Кошелевой. – М. : Просвещение, 1985. – 176 с.
52. Эстетика: Словарь / [под общ. ред. А.А. Беляева и др.]. – М. : Политиздат, 1989. – 447 с.
53. Эстетическое воспитание и развитие детей дошкольного возраста: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / Е. А. Дубровская, Т. Г. Казакова, Н. Ю. Юрина. – М. : Академия, 2002. – 256 с.
54. Загородня О.В. До проблеми художньо-естетичного розвитку дитини / О. В. Загородня // Актуальні проблеми генези особистості в контексті навчання і виховання : збірник наукових статей / за заг. ред. С. Д. Максименка. – К.: Пора-прінт, 2001. – 192 с.
55. Закон України “Про дошкільну освіту” – К. : Дошкільне виховання, 2001. – 33 с.
56. Запорожец В. А. Психология восприятия ребенком–дошкольником литературного произведения : избранные психологические труды в 2-х т. / В. А. Запорожец. – М.: Педагогика,– Т.1 : Психическое развитие ребенка. – 1986. – 320 с.
57. Зорин С. С. Формирование визуальной культуры / С. С. Зорин, Л. К. Веретенникова; Глазовский гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Глазов: ГГПИ, 2002. – Т. 1. – 464 с.
58. Зорин С. С. Деятельность и творчество / С. С. Зорин // Искусство и образование. – 2006. – № 1. – С. 4–20.
59. Зязюн І. А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти / І. А. Зязюн // Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи : монографія / за ред.. І.А.Зязюна. – К. : “Вірпол”. – 636 с.
60. Ибука М. После трех уже поздно / М. Ибука; [пер. с англ. Н. Перовой]. – М.: Альпина нон-фикшн, 2011. – 224 с.
61. Казимиров О.А. Український аматорський театр (дожовтневий період) / Казимиров О.А. – К. : Мистецтво, 1965. – 133 с.
62. Караманенко Т.Н. Ляльковий театр – дітям / Караманенко Т. Н., Караманенко Ю. Г. – К. : Рад. школа, 1986. – 159 с.
63. Кардашов В.М. Теоретичні та методичні засади художньо-творчого розвитку школярів: монографія / В. М. Кардашов / Під ред. Н. А. Кушаєва. – Бердянськ : ТОВ “Будинок техніки плюс”, 2000. – 160 с.

64. Киричук О.В. Формування в учнів активної життєвої позиції / Киричук О.В. – К. : Радянська школа, 1983. – 136 с.
65. Клименко Ю.Г. Театр как практическая психология / Клименко Ю.Г. – Минск : Альманах, 1993. – С. 87.
66. Коберник О.М. Психолого-педагогічне проектування виховного процесу в сільській загальноосвітній школі: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.07 / Коберник Олександр Миколайович . – К., 2000. – 466 с.
67. Коменський Я.А. Велика дидактика / Коменський Я.А. / вибр. пед. твори / під ред. А. А. Красовитського. – Т. 1. – К. : Радянська школа, 1940. – 245 [1]с.
68. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні / наук. ред. О. Л. Кононко. – К. : ред. журналу “Дошкільне виховання”. – 2003. – 243 с.
69. Кононко О.Л. Дитяча креативність крізь призму Базової програми “Я у світі” / О.Л. Кононко // Дошкільне виховання. – 2008. – № 7. – С. 3–7.
70. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) / Кононко О.Л.– К. : Освіта. – 1998. – 255 с.
71. Кононко Е.Л. Чтобы личность состоялась / Кононко Е.Л. – К. : Рад. школа, 1991. – 221 с.
72. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах України / за ред Л.Масол // Шкільний світ. – 2002. – №9. – С. 1-5.
73. Копець З.А. Театральне мистецтво в школі / Копець З.А. – К. : Радянська школа, 1971. – 128 с.
74. Корчак Я. Как любить ребенка: избр. пед. произведения / Корчак Я. – М. : Политиздат. – 1990. – 282 с.
75. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г.С. Костюк. – К. : Рад. школа, 1989. – 608 с.
76. Костюшко Г.О. Розвиток творчої активності молодших школярів засобами театральної самодіяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Теорія та історія педагогіки” / Г. О. Костюшко. – К., 1999. – 20 с.
77. Комар О. А. Інтерактивна технологія в підготовці майбутніх учителів початкової школи: теорія і практика: монографія / О. А. Комар. – Умань: ПП Жовтий, 2010. – 326 с.
78. Кох І. Е. Основи сценічного руху / Кох І.Е. – К. : Мистецтво, 1996. – 105 с.
79. Кочерга О. В. Початок життя – становлення творчості: посібник для батьків дошкільнят та соціальних педагогів / О. В. Кочерга (під заг. ред. С. Чередниченко). – К.: Кобза, 2003 – 256 с.

80. Кудикіна Н. В. Історико-культурні джерела ігор-драматизацій і театралізованих ігор / Н.В. Кудикіна // Теоретико-методичні проблеми навчання і виховання: збірник наукових праць: Педагогічні науки. – К. : Фенікс. – 2000. – С.60–69.
81. Кудина Г.Н. Как развивать художественное восприятие у школьников / Кудина Г.Н., Новлянская З.Н. – М. : Знание, 1988. – 801 с.
82. Кудрявцев В.Т. Исследование детского развития на рубеже столетий / В.Т. Кудрявцев // Вопросы психологии. – 2001. – №2. – С.10–13.
83. Кудрявцев В. Т. Одаренность – девиация в развитии креативности? / В. Т. Кудрявцев // Одаренный ребенок. – 2004. – № 5. – С. 19–24.
84. Кудрявцев В.Т. Творческая природа психики человека / В.Т. Кудрявцев // Вопросы психологии. – 1990. – №3. – С.118–120.
85. Кузь В.Г. Навчально-виховний комплекс “Школа – дошкільний навчальний заклад” / В.Г. Кузь // Сільська школа України. – 2005. – №23–24. – С.15–16.
86. Кузь В.Г. Навчально-виховний комплекс “Школа – дошкільний навчальний заклад” : педагогічний ефект / В. Г. Кузь. – К.: Міленіум, 2001. – 112 с.
87. Кузь В. Г. Майбутнє суспільства можна запрограмувати на майданчику дитячого садочка / В. Г. Кузь // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Педагогіка. Соціальна робота. – Ужгород, 2011. – Вип. 20. – С. 60–63.
88. Кульчицкая Е. И. Сирень одаренности в саду творчества / Е. И. Кульчицкая, В. А. Моляко. – Житомир: Изд-во ЖГУ им. И. Франко, 2008. – 316 с.
89. Кульчицька О. І. Знаходимо обдарованих серед дошкільнят / О. І. Кульчицька // Обдарована дитина. – 1999. – № 3. – С. 11–12.
90. Куфко Н. Театралізовані ігри з дітьми дошкільного віку / Н. Куфко // Бібліотечка вихователя дитячого садка. – 2000. – №19–20. – С. 3–5.
91. Кучерявий І.Т. Творчість – основа розвитку потенційних джерел особистості : [навчальний посіб.] / Кучерявий І.Т. – К. : Вища школа, 2000. – 288 с.
92. Лещенко М.П. Щастя дитини – єдине дійсне щастя на землі: навч.–методичний посібник / М.П. Лещенко. – К. : АСМІ, 2003. – Ч.2. – 240 с.
93. Лисенко О.М. В. Лисенко (спогади сина) / О.М. Лисенко. – К. : Музична Україна, 1959. – 266 с.
94. Лук А. Н. Учитъ мыслить / А. Н. Лук – М.: Знание. – 1975. – 96 с.

95. Макаренко А.С. Педагогическая поэма / А.С. Макаренко. – М. : Худож. лит., 1987. – 623 с. – (Классики и современники. Советская литература).
96. Макаренко Л.В. Педагогические условия формирования театрализованной деятельности у детей старшего дошкольного возраста : автореф. дис.на соискание науч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 “Теория и история педагогики” / Л.В.Макаренко. – М., 1994. – 20 с.
97. Макаренко Л.В. Театр – мистецтво життя / Л. В. Макаренко // Дошкільне виховання. – 1994. – №8. – С.13-16.
98. Манжелій Н.М. Навчально виховний комплекс – перспективна модель сучасного освітнього закладу / Н.М. Манжелій // Соціально-педагогічний комплекс регіону: теорія і практика: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава: ПДПУ, 2008. – С.18–22.
99. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта теорія і практика: монографія / Л.М.Масол.–К.Промінь,2006.–432 с.
100. Маханева М.Д. Театрализованные занятия в детском саду : пособие [для работников дошкольных учреждений] / Маханева. М.Д. – М. : Т.Ц. Сфера, 2003. – 128 с.
101. Миропольська Н.Є. Виховання естетичної культури учнів засобами мистецтва слова / Миропольська Н. Є., Зязюн І.А., Хлебнікова Л.О. – К. : ІЗМН, 1998. – 156 с.
102. Миропольська Н.Є. Театральне мистецтво в школі / Н. Є. Миропольська // Мистецтво та освіта. – 2002. – №1. – С. 25–27.
103. Матюшкин А. М. Мышление, обучение, творчество / А. М. Матюшкин. – М.: Воронеж: Издательство НПО «МОДЕК», 2003. – 720с.
104. Мысли о театре / сост. Л. М. Герчикова. – Ростов-на-Дону : Изд-во Ростовского ун-та, 1985. – 192 с.
105. Научитель Е. Д. Творческая индивидуальность / Е. Д. Научитель, Е. Ю. Богомолова // Обдарована дитина. – 2000. – № 3. – С. 17–19.
106. Національна Доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К. : Шкільний світ, 2001. – 16 с.
107. Новейший психолого-педагогический словарь / сост. Е. С. Рапацевич; под общ. ред. А. П. Астахова. – Минск: Современная школа, 2010. – 928 с.
108. Нечай С.П. Адаптація дітей – сиріт молодшого дошкільного віку до умов дитячого будинку засобами музично-театрализованної діяльності. автореф.: дис на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.08. – “Дошкільна педагогіка” / Нечай С.П. – К., 2001. – 20 с.

109. Образцов С. О том, что я увидел, узнал и понял во время двух поездок в Лондон. / Образцов С. – М. : Советский писатель, 1956. – 213 с.
110. Олесь О. Драматичні казки / О. Олесь. – К. : Мистецтво, 1990. – 231 с.
111. Пави П. Словарь театра : пер. с франц. / Пави П. – М. : Прогресс, 1991. – 504 с.
112. Павленко Н. С. Гуманізація виховного процесу вищого технічного університету як умова суб'єктного становлення студентів / Н. С. Павленко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія «Педагогіка, психологія і соціологія». – Донецьк: ДВНЗ «Дон НТУ», 2008. – С. 337–339.
113. Педагогічна майстерність: [підручник] / І.А. Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. – К. : Вища шк, 1997. – 349 с.
114. Педагогічний словник / за ред. М.Ярмаченка. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
115. Переухенко Г.Л. Традиції і практика впливу театральної педагогіки на підготовку майбутніх учителів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 “Теорія та історія педагогіки” / Г. Л. Переухенко. – К., 1998. – 20 с.
116. Поддьяков Н. Н. Новый подход к развитию творчества у дошкольников / Н. Н. Поддьяков // Вопросы психологии. – 1990. – № 1. – С. 16–19.
117. Поддьяков Н. Н. Особенности познавательного развития детей дошкольного возраста / Н. Н. Поддьяков // Актуальные проблемы современной психологии: материалы междунар. конф. – М., 1983. – С. 36–42.
118. Психологічна енциклопедія / О.М. Степанов. – К. : Академвидав, 2006. – 426 с.
119. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості: навч. посібник / Рибалка В. В. – К. : ІЗМН, 1996. – 236 с.
120. Роменець В.А. Психологія творчості: навч. посібник / В. А. Роменець. – 2-е вид. доп. – К. : Либідь, 2001. – 288 с.
121. Русова С.Ф. Вибрані педагогічні твори: дошкільне виховання / Русова С.Ф. – К. : Освіта, 1996. – 185 с.
122. Русова С.Ф. Вибрані педагогічні твори: У 2 кн. / Русова С.Ф. / за ред. Є. І. Коваленко. – К. : Либідь, 1997. – Кн. 2. – 272 с.
123. Русова С.Ф. Розвиток мови дитини / Русова С.Ф. – К. : Освіта, 1996. – 304 с.
124. Русова С.Ф. Теорія і практика дошкільного виховання / Русова С. Ф. – Львів – Краків – Париж : Просвіта, 1993. – 127 с.
125. Савенок Г. Г. Виховання і розвиток художніх здібностей у дітей / Савенок Г. Г. – К. : Знання, 1966. – 47 с.

126. Серих Л.В. Формування естетичної культури молодших школярів у процесі театралізованої діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 “ Теорія і методика виховання.” / Л. В. Серих. – К., 2008. – 20 с.
127. Современные проблемы театрально-творческого развития школьников: сб. научн. трудов / Е. К. Чухман, А. П. Ершова [и др.]. – М.: Изд-во АПН СССР, 1989. – 130 с.
128. Соломаха С.О. Використання театрального мистецтва у роботі з молодшими школярами / С. О. Соломаха // Обдарована дитина. – 2005. – №7. – С. 6 – 17.
129. Станіславський К. С. (із літературного архіву) “Театр” / К. С. Станіславський. – 1953. – № 1. – С. 54.
130. Станиславский К.С. Работа актера над собой / К. С. Станіславський. – М. : Искусство, 1954. – 424 с.
131. Сухомлинська О.В. Про стан теорії і практики виховання в освітньому просторі України / О.В.Сухомлинська // зб. наукових праць Полтавського педагогічного інституту ім. В. Короленка. – Вип. 1(3) Серія “Педагогічні науки”. – Полтава, 1999. – С. 4–13.
132. Сухомлинский В.О. Вибрані твори [Текст]: в 5-ти т. / В.О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976 - 1977. – Т. 1 : Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Духовний світ школяра. Методика виховання колективу. – 1976. – 654 с.
133. Сухомлинский В.О. Вибрані твори [Текст]: в 5-ти т. / В.О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976 - 1977. – Т. 2 : Формування комуністичних переконань молодого покоління. Як виховати справжню людину. Сто порад учителям. – 1976. – 670 с.
134. Сухомлинский В.О. Вибрані твори [Текст]: в 5-ти т. / В.О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976 - 1977. – Т. 3 : Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. – 1977. – 670 с.
135. Сухомлинський В.О. Методика виховання колектива / Сухомлинський В.О. – М. : Просвещение, 1981. – 192 с.
136. Сухомлинский В.О. Вибрані твори [Текст]: в 5-ти т. / В.О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976 - 1977. – Т. 4 : Павлівська середня школа. Розмова з молодим директором школи. – 1977. – 640 с.
137. Сущенко Т. І. Педагогічна творчість – найвагоміший показник професіоналізму вчителів і викладачів вищої школи / Т. І. Сущенко // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць / за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Х.: НТУ «ХПІ», 2010. – Вип. 27 (31), ч. 1. – С. 193–200.

138. Сценическая педагогика: сб. трудов / под. ред. С.В. Гиппиуса. – Л.: СГИТМиК, 1973. – 320 с.
139. Театр для детей (Опыт работы первого Государственного театра для детей). – Х: Харьковское книжное издательство, 1926. – 125 с.
140. Театр у школі: кн. для вчителя / упор. Н. Є. Миропольська. – К.: Рад. школа, 1990. – 155 с.
141. Удивительный человецище. Воспоминание об А.С.Макаренко. – Х.: Харьковское книжное издательство, 1959. – 160с.
142. Ушинский К. Д. Собрание сочинений: в 11 т. / К. Д. Ушинский; ред. кол.: А. М. Еголин, Е. Н. Медынский, В. Я. Струминский. – М.: АПН РСФСР, 1950. – Т. 10. – 668 с.
143. Фельдштейн Д.И. Детство как социально-психологический феномен и особое состояние развития // Вопросы психологии. – 1998. – № 1. – С. 3–20.
144. Фельдштейн Д. И. Особенности развития деятельности ребенка в онтогенезе / Д. И. Фельдштейн // Вопросы психологии. – 1981. – № 6. – С. 36–46.
145. Фере Н. Мой учитель. Воспоминание об А.С. Макаренко / Н. Фере. – М.: Правда, 1953. – 103 с.
146. Фурмина Л.С. Театр и игра / Л. С. Фурмина // Театр, семья, школа : сб. статей. – М.: Педагогика, 1975. – 128 с.
147. Художественная одаренность детей, ее выявление и развитие: методическое пособие / [А.А. Мелик-Пашаев, З.Н. Новлянская, А. А. Адашкина, Ф. Ф. Чубук.]. – Дубна : Феникс, 2006. – 42 с.
148. Чуковский К. От двух до пяти: собр. соч. в 6-ти т. / К. Чуковский. – М.: Худ. лит, 1965. –Т.1. – 724 с.
149. Чурилова Э.Г. Методика и организация театрализованной деятельности дошкольников и младших школьников: программа и репертуар / Чурилова Э.Г. – М.: Гуманист. изд.центр “ВЛАДОС”, 2004. – 160 с.
150. Шахрай В.М. Виховні можливості самодіяльного дитячого театру у формуванні ціннісних орієнтацій підлітків / В.М. Шахрай // Рідна школа. – 2002. – №5–6. – С. 29–30.
151. Шахрай В.М. Формування ціннісних орієнтацій підлітків у діяльності дитячого театру: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / В.М.Шахрай – К., 2008. – 20 с.
152. Шевчук Т.О. Формування емоційно-почуттєвої сфери молодших школярів у художньо-ігровій діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / Т. О. Шевчук. – К., 2000. – 21 с.
153. American Theatre / Ed. G. Pergl. – New York, 1990. – 57 p.

154. Guilford J.P. Psychometric approach to creativity. – University of Southern California, 1986. – 227 p.
155. Guilford J.P. Traits of Creativity. – Б КН.: Creativity and its cultivation, Michigan state university, 1959. – 157 p.
156. The Primary Manual. A Teachers Guide kindergarten and Grades One, Two and Three Curriculum Bulletin. – Cincinnati Public Schools. – 1946. – 526 p.
157. Torrance E. P. The nature of creativity as manifest in its testing // The Brazing drive: The creative personality. – Buffalo. – №4. – 1987. – P. 56–57.
158. Piner J. Une experience de theatri pour la pedagogue de l'histoire l'ecole // Theatre, enfance et jeunesse, ATEY. – 1983. – № 1–11. – P. 17.
159. Treffinger D. J. Creative Problem-Solving for Teachers / D. J. Treffinger // Lecture delivered to Project Interast Spring Conference. – Radford, VA. – 1984. – April. – P. 76–77.

ДОДАТОК

(Фото вихованців Шевченківського навчально-виховного комплексу «Дошкільний навчальний заклад — загальноосвітня школа I-III ступенів Звенигородського району Черкаської області»)

Чим я друзі не Лисичка?

Парад юних акторів

Кольорова галявина.
Сцена із вистави «Веселкові барви»

Ми - майбутня гордість українського лялькового театру!

Наш талант належить вам...

Посмішка - найкраща нагорода акторам

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Гаврилюк Світлана Миколаївна

ТЕАТР ДЛЯ ДІТЕЙ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

3-тє видання, доповнене

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 16.04.2021. Формат 60x84/16.
Папір офсет. Друк цифров. Ум. друк. арк. 10,17.
Тираж 300 пр. Зам. № 690 (1023)

Видавець і виготівник «Сочінський М. М.»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19, вул.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com

